MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

VENÄLÄISVASTAISUUDESTA RYSSÄVIHAAN – KADETTIKOULUN KRONIKAT KADETTILUPAUKSEN HENGESSÄ VUOSINA 1939–1940

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti
Lauri J. Mattila

Sotatieteiden maisterikurssi 10
Maasotalinja

Maaliskuu 2022

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 10	Linja Maasotalinja
Tekijä Yliluutnantti Lauri J. Mattila	
Opinnäytetyön nimi **Venäläisvastaisuudesta ryssävihaan – Kadettikoulun kronikat kadettilupauksen hengessä vuosina 1939–1940**	
Oppiaine, johon työ liittyy Sotahistoria	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun julkaisuarkisto
Aika Maaliskuu 2022	Tekstisivuja 79 Liitesivuja 12

TIIVISTELMÄ

Neuvostoliiton uhka oli voimakkaasti läsnä kadettien opinnoissa vuosina 1939–1940, mikä näkyy selvästi heidän kirjoittamissaan kronikoissa. Näissä yhteisöllisesti ja säännöllisesti laadituissa kirjoituksissa ilmenee ilman jälkiviisautta se henki, joka tulevien upseerien keskuudessa vallitsi näinä poikkeuksellisina aikoina. Kadettikoulun kronikat ovat kuin yhteinen päiväkirja, jota kadetit ovat laatineet vuodesta 1926 alkaen.

Tutkielmaan kohdejoukoksi valittiin yhdet kadettikurssit molemmin puolin talvisotaa, jotta vertailussa ilmenisi talvisodan vaikutus arvoihin ja asenteisiin. Näin ollen päälähteenä käytettiin 23. ja 24. kadettikurssin kronikoita, jotka muodostivat 315 päivän ja noin 80 000 sanan kokoisen aineiston. Näiden kronikoiden perusteella selvitettiin, miten kadettikurssien arvot ja asenteet erosivat toisistaan, kun kronikoiden sisältöä tarkasteltiin silloisen kadettilupauksen teemojen mukaisesti. Tavoitteeseen päästiin käyttämällä tutkimusmenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Tarkemmin sanottuna analyysi tehtiin kronikoiden eli kadettien kirjoituksien pohjalta, mutta laajan aineiston jäsentelyyn käytettiin teoriaa, joka muodostettiin silloisen kadettilupauksen edustamista arvoista ja asenteista.

Tutkittavalla ajanjaksolla kadettilupaus oli muotoiluiltaan olennaisesti erilainen kuin nykyisin, mutta tarkoitukseltaan samankaltainen. Se velvoitti antajaansa eettisessä mielessä ja sitoutti kadetin upseeriston arvomaailmaan. Kadettilupauksen historia yltää vuoteen 1926, ja tutkielmassa osoitetaan aiempaa selkeämmin, että ensimmäisen kadettilupauksen innoittajana toimi Akateemisen Karjala-Seuran lippuvala. 1930-luvun alussa kadettilupausta muokattiin astetta rauhanomaisempaan muotoon, jollaisena 23. ja 24. kadettikurssi sen antoivat.

Kyseisten kadettikurssin kronikat kertovat, että henki kadettien keskuudessa oli kadettilupauksen mukainen – ja tämä henki oli hyvin lähellä Akateemisen Karjala-Seuran henkeä. Sukulaiskansojen kärsimyksistä Neuvostoliitossa tiedettiin, ja osalla oli haaveena vapauttaa Itä-Karjala sekä muodostaa Suur-Suomi. Ylivoimaisesti tärkeintä kadeteille oli kuitenkin isänmaan itsenäisyyden ja vapauden sekä samalla oman elämäntavan puolustaminen. Kaikkensa antamiseen valmistauduttiin muistelemalla historiaa ja pohtimalla, kuinka aiemmat sukupolvet olivat omista koettelemuksistaan selvinneet. Lopulta talvisota vain vahvisti sitä maanpuolustusaatteellista pohjaa, joka kadetteja motivoi opiskelemaan ja taistelemaan.

Kronikoissa ilmenee myös selvä asennemuutos Neuvostoliittoa kohtaan. Vielä syksyllä 1939 suhtautuminen itänaapuriin oli venäläisvastaista – selkeästi epäluuloista ja jopa pelokasta – mutta ei kuitenkaan erityisen vihamielistä. Tämä venäläisvastaisuus muuttui talvisodan myötä ryssävihaksi. Katkeruus menetetyistä läheisistä kuin myös kotiseudusta oli kadettien keskuudessa voimakasta. Vuoden 1940 aikana kadetit kirjoittivatkin itänaapurista hammasta purren, ja tästä katkeruudesta kumpusi 24. kadettikurssin revanssihenki: kadetteja ei tarvinnut maanitella jatkosotaan.

Avainsanat
arvot, historia, Kadettikoulu, kadettilupaus, kronikka, sotilassosiologia, talvisota

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO ... 1

1.1 TUTKIMUSPERUSTEET ... 2

1.2 TÄRKEIN LÄHDEAINEISTO JA -KRITIIKKI ... 7

2 KADETTIKURSSIEN 23 JA 24 KASVATUKSELLISET PERUSTEET ... 11

2.1 KADETTIKOULU OPISKELIJOINEEN ... 11

2.1.1 POIKKEUKSELLISIA OPETUSOHJELMIA PAKON SANELEMANA ... 12

2.1.2 KADETTIOPPILASKUNTA – OPISKELIJAVETOINEN AATTEELLINEN KASVATTAJA ... 16

2.1.3 TILASTOTIETOJA KADETEISTA – SOTAKOKEMUS ERONA KADETTIKURSSIEN VÄLILLÄ ... 19

2.2 KADETTILUPAUKSEN MUOTOUTUMINEN JA SEN SEITSEMÄN TEEMAA ... 22

2.2.1 AKATEEMISEN KARJALA-SEURAN LIPPUVALA ESIKUVANA KADETTILUPAUKSELLE ... 22

2.2.2 KADETTIKURSSIEN 23. JA 24. ANTAMAN KADETTILUPAUKSEN ANALYSOINTI ... 26

2.2.3 ANALYSOIDUN KADETTILUPAUKSEN TEEMOJEN YHTEENVETO ... 34

2.3 KADETTIKOULUN KRONIKAT 1926–1941 ... 35

2.3.1 KADETTIKOULUN KRONIKAT ENNEN 23. KADETTIKURSSIA ... 35

2.3.2 KADETTIKOULUN KRONIKAT 23. JA 24. KADETTIKURSSILLA ... 37

2.3.3 KADETTIKURSSIEN 23 JA 24 KRONIKOIDEN LÄHDEKRITIIKKI ... 42

3 KADETTIKURSSIN 23 KRONIKAT 31.5.–30.11. JA 30.12.1939 ... 45

3.1 SOTILAAN HYVEET ... 45

3.2 UHRIVALMIUS ... 48

3.3 ESI-ISIEN SANKARIMUISTON KUNNIOITTAMINEN ... 50

3.4 HEIMOAATE ... 52

3.5 SUUR-SUOMI-AATE ... 53

3.6 USKONNOLLISUUS ... 55

3.7 SUOMEN ITSENÄISYYS JA VAPAUS ... 57

4 KADETTIKURSSIN 24 KRONIKAT 7.5.–22.12.1940 ... 60

4.1 SOTILAAN HYVEET ... 60

4.2 UHRIVALMIUS ... 63

4.3 ESI-ISIEN SANKARIMUISTON KUNNIOITTAMINEN ... 65

4.4 HEIMOAATE ... 66

4.5 SUUR-SUOMI-AATE ... 67

4.6 USKONNOLLISUUS ... 69

4.7 SUOMEN ITSENÄISYYS JA VAPAUS ... 71

5 VERTAILU JA JOHTOPÄÄTÖKSET ... 74

5.1 POHDINTA ... 78

LÄHTEET ... 80

LIITTEET

VENÄLÄISVASTAISUUDESTA RYSSÄVIHAAN – KADETTIKOULUN KRONIKAT KADETTILUPAUKSEN HENGESSÄ VUOSINA 1939–1940

1 JOHDANTO

Vuodet 1939–1940 olivat Euroopassa poikkeukselliset. Molotov–Ribbentrop-sopimuksella Itä-Eurooppa jaettiin etupiireihin, ja pian toinen maailmansota syttyi Euroopassa natsi-Saksan hyökätessä Puolaan syyskuun ensimmäisenä 1939. Suomi kuului sopimuksen nojalla Neuvostoliitolle. Suomen ja kommunistisen suurvallan välisten tuloksettomien neuvotteluiden, lavastettujen Mainilan laukausten ja hyökkäämättömyyssopimuksen irtisanomisen jälkeen Neuvostoliitto aloitti talvisodan hyökkäämällä puolueettomaan Suomeen marraskuun viimeisenä päivänä.[1]

Neuvostoliiton hyökkäys käynnistyi ilman sodanjulistusta tavoitteenaan Suomen valloittaminen. Suomi oli varautunut sotaan käynnistämällä kenttäarmeijan liikekannallepanon ylimääräisten harjoitusten muodossa lokakuusta 1939 alkaen ja saavutti talvisodassa torjuntavoiton säilyttäen itsenäisyytensä. Sata ja viisi päivää kestäneet taistelut päättyivät 13. maaliskuuta 1940 Moskovan rauhaan ja katkeruutta herättäneisiin rauhanehtoihin.[2]

Yhteisten kärsimysten myötä syntyi ilmiö, joka tultiin myöhemmin tuntemaan talvisodan henkenä. Vain sukupolvi aiemmin keskenään sotinut kansakunta taistelikin isänmaan puolesta yhteistä vihollista vastaan.[3]

---

[1] Ks. esim. Tervasmäki, Vilho: Tarton rauhasta talvisotaan, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977, s. 35–44.
[2] Ks. esim. Tervasmäki, Vilho, Anssi Vuorenmaa & Antti Juutilainen: Ylimääräiset harjoitukset – liikekannallepano, joukkojen keskittäminen ja sotavalmius, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977, s. 199–203; Ks. esim. Tervasmäki, Vilho: Suomen tie rauhaan, *Talvisodan historia 4*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1979, s. 17–37.
[3] Ks. esim. Ahto, Sampo: *Talvisodan henki*. WSOY, Juva 1989.

Mutta miten poikkeukselliset ajat vaikuttivat kadettien ajatusmaailmaan – vai muuttuivatko tulevien upseerien arvot ja asenteet talvisodan myötä lainkaan? Tämä pohdinta oli lähtökohtana tutkittaessa kadettien kirjoituksia Kadettikoulun kronikoissa.

1.1 Tutkimusperusteet

Kadettikoulun tehtävänä oli antaa siellä opiskeleville kadeteille upseerin peruskoulutus. Heidän kirjoittamiaan kronikoita voi luonnehtia yhteisöllisiksi päiväkirjoiksi, ja näissä sanoissa piilee kronikoiden merkityksellisyyden syyt tutkimuksenteon kannalta. Ensinnäkin kronikat kuvastavat kirjoittajiensa ajatuksia laatimishetkellä, eikä näin ollen jälkiviisaus ulotu kronikoihin. Toisekseen niitä oli laadittu opintojen ohessa säännöllisesti – lomat pois lukien lähes päivittäin. Ja kolmanneksi kirjoittajat vaihtuivat, jolloin tutkimustulokset ovat yleistettävissä koskemaan kokonaista kadettikurssia eli saman vuosikurssin kadetteja joukkona.

Tutkimuksen alkaessa oli aineiston laajuuden ja tuntemattomuuden perusteella todennäköistä, että yksikään elossa oleva henkilö ei ollut lukenut tutkittavien kadettikurssien kronikoita kokonaisuudessaan. Ne eivät ole olleet vapaasti saatavilla ja harvat ovat olleet edes tietoisia näin vanhojen kronikoiden olemassaolosta. Yleisesti ottaen yksittäisiä kronikoita on käytetty lähinnä kadettikurssien historiikeissa tai kadettiupseerien artikkeleissa vanhojen muistelemiseen. Kronikat siis muodostavat tieteellisesti tutkimattomina ensikäden lähteinä tutkielman päälähteen: perustan, jonka ympärille tutkielma rakennettiin.[4]

Tutkimus rajattiin kadettikurssien perusteella. Tällöin valittujen kadettikurssien opiskeluaika antoi tutkielmalle karkean ajallisen rajauksen, joka tarkentui sen perusteella, milloin kronikoita oli laadittu. Kronikoiden tutkimisen työläys rajoitti tutkittavien kadettikurssien määrän kahteen. Valitsemalla yhdet kadettikurssit talvisodan molemmin puolin muodostui selkeä ajallinen rajaus ja kohdejoukko. Samalla rakentui kadettikurssien välille mielenkiintoinen vertailuasetelma: huomioiden talvisodan henki suomalaisessa yhteiskunnassa oli odotettavissa, että kronikoissakin näkyisi muutosta. Näin ollen tutkielmaan valittiin 23. kadettikurssin kronikat vuodelta 1939 sekä 24. kadettikurssin kronikat vuodelta 1940.[5]

---

[4] Ks. esim. Haavisto, Martti (toim.): *Viimeiset testaamattomat – 54. kadettikurssi 40 vuotta*. 2010, s. 63–64; Ks. esim. Minkkinen, Aulis: Kuka kumartaa ketä? *Kylkirauta 3/2014*. Kadettikunta, Porvoo 2014, s. 38–39.

[5] ***Kadettikurssin 23 kronikat***: *Kadettikomppanian kronikka 1939 (8.3.1939–18.11.1939)*. Kadettikurssin 23 laatima osuus 31.5.1939–18.11.1939. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa; *Kadettikomppanian kronikka 1939–1940 (19.11.1939–5.10.1940)*. Kadettikurssin 23 laatima osuus 19.11.1939–30.12.1939. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa. ***Kadettikurssin 24 kronikat***: *Kadettikomppanian kronikka 1939–1940 (19.11.1939–5.10.1940)*. Kadettikurssin 24 laatima osuus 7.5.1940–5.10.1940. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa; *Kadettikomppanian kronikka 1940 (6.10.1940–22.12.1940)*. Ainoastaan kadettikurssin 23 laatimia kronikoita. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa.

Vertailemalla kadettikurssien 23 ja 24 kronikoita keskenään haluttiin selvittää:

Tutkimuskysymys: Miten kadettikurssien arvot ja asenteet erosivat toisistaan kronikoiden perusteella, kun kronikoiden sisältöä tarkastelee silloisen kadettilupauksen teemojen mukaisesti?

Tutkimusmenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Aluksi kronikoita analysoitaessa edettiin aineistolähtöisesti, mitä kuvaa tutkimuskysymyksen päälause. Kun tietämys kronikoiden sisällöstä ja sen tarjoamista tutkimusmahdollisuuksista kasvoi, rakentui teoria helpottamaan aineiston jäsentelyä. Teorian osuutta tutkielmassa kuvaa tutkimuskysymyksen jälkimmäinen lause. Painopiste on laadullisissa menetelmissä, joita tuetaan määrällisin menetelmin.[6]

Tutkielman rakenteesta muodostui viisijakoinen: johdantoluku, taustaluku, kaksi asialukua sekä vertailu ja johtopäätökset. Alla on esitelty yksityiskohtaiset perustelut rakenteen muodostumiselle sekä muille tutkimuksellisille valinnoille.

Tutkimuksessa oli tarpeen taustoittaa kronikoiden kirjoittajia mutta myös Kadettikoulua, jossa kadetit opiskelivat ja asuivat. Heidän taustatietojaan – kuten ikää ja aiempaa koulusivistystä – esitetään arkisto- ja kirjallisuuslähteiden pohjalta. Kadettien taustojen selvittäminen oli tarpeen, jotta pystyttiin perustelemaan, selittyykö osa arvo- ja asennemuutoksista opiskelija-aineksen muuttumisella. Tätä edelsi Kadettikoulun taustoittaminen 23. ja 24. kadettikurssin aikana, jotta selviäisi, minkälaisin tavoittein ja minkälaisessa ympäristössä kadetit opiskelivat.

Taustoittamisen kannalta haasteen muodosti se, että tieteellisesti tutkimattomana lähteenä kronikoiden historia ei ole ollut selvä. Koska Kadettikoulun kronikat muodostivat tutkielman päälähteen, oli alusta alkaen tiedossa tarve niiden taustoittamiseen. Ilman kunnollista taustoitusta lähdekritiikin esittäminen ei olisi ollut tehtävissä vakuuttavasti. Tässä selvitystyössä aikalaislähteet olivat harvat mutta riittävät olennaisten perustelujen esittämiseen.

Itse kronikoiden tutkiminen aloitettiin aineistolähtöisesti, ja tämän aineistolähtöisen tutkimusvaiheen tavoitteita kuvaa tutkimuskysymyksen alkuosa: ”*Miten kadettikurssien arvot ja asenteet erosivat toisistaan kronikoiden perusteella*”. Tässä vaiheessa kronikoiden sisältöä ei vielä tunnettu. Olikin mahdollista, että arvoja ja asenteita olisi pystytty tutkimaan kronikoista jopa ilman erillisen teorian rakentamista. Sen varmistamiseksi kronikat oli luettava kannesta kanteen.

---

[6] Ks. esim. Rantapelkonen, Jari & Lotta Koistinen: *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*. Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: tutkimusselosteita nro 1, Helsinki 2016, s. 5–6, 103–105 ja 138–140. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/143962/SOTATLn%20ohje%20opinn%c3%a4ytet%c3%b6ist-%c3%a4%20%28verkko%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y], luettu 3.3.2022.

Jo pelkkään kronikoiden lukemiseen kului runsaasti aikaa – olihan jokaisella kronikkaan kirjoittaneella kadetilla oma yksilöllinen käsialansa. Tämän työvaiheen pituutta lisäsi se, että kronikat oli kirjoitettava puhtaaksi; ensimmäisellä lukukerralla tehtyjen muistiinpanojen varassa olleen tiedon löytäminen alkuperäisistä kirjoituksista olisi muodostanut tutkielman laadun kannalta liian suuren haasteen. Ilman mahdollisuutta käyttää hakutoimintoa olennaisia kokonaisuuksia olisi varmasti jäänyt lopullisen tutkielman ulkopuolelle. Näin ollen, jotta aineiston monipuolinen jatkoanalysointi olisi mahdollista, puhtaaksikirjoitettiin kahden kadettikurssin kronikat eli runsaan 80 000 sanan aineisto tietokoneelle. Vertailun vuoksi mainittakoon, että tässä tutkielmassa on noin 27 000 sanaa.

Puhtaaksikirjoittamisen aikana ja sen jälkeen tarkasteltiin kronikoiden sisältöä niin määrällisesti kuin laadullisesti. Tärkeimpänä työkaluna sisällönerittelyssä eli määrällisessä analyysissä[7] oli Kielipankin[8] työkalu *Mylly*[9], joka muuttaa työkaluun syötetyn tiedoston sisältämät sanat perusmuotoon ja täten mahdollistaa perusmuodollistettujen sanojen taulukoinnin Microsoft Exceliin. Kyky kronikoiden koneelliseen perusmuodollistamiseen mahdollisti perusteellisen ja luotettavan sisällön erittelyn eli määrällisen analyysin, mikä tuki laadullisen sisällönanalyysin tekemistä. Olennaisen löytäminen suuresta tietomassasta helpottui merkittävästi, kun rakennetut sanatilastot kertoivat kadettikurssien välisestä muutoksesta numeerisesti.

Liitteessä 1 kuvattujen yksityiskohtaisten työvaiheiden jälkeen oli tarkemmin tiedossa, mitä kronikat sisälsivät. Havaintona oli, että aihevalinnat olivat monipuolisia ja laatu vaihtelevaa. Suoranaista punaista lankaa ei ollut, eli kronikat eivät itsessään tarjonneet selkeitä ja tarkkarajaisia aihekokonaisuuksia arvojen ja asenteiden tutkimiseen. Pelkkä aineistolähtöinen lähestymistapa ei siis tuottanut tulosta, vaan oli tarpeen muodostaa teoria kronikoiden järjestelmälliseen tutkimiseen.

---

[7] Ks. esim. Rantapelkonen & Koistinen (2016), s. 103–105.

[8] ”*Kielipankki on kieliaineistoja käyttävien tutkijoiden palvelukokonaisuus… Kielipankin palveluista vastaa kansallinen FIN-CLARIN-konsortio, jonka muodostavat suomalaiset yliopistot ja tutkimusorganisaatiot.*” Kielipankki: *Mikä on kielipankki?*. [https://www.kielipankki.fi/], luettu 21.2.2022.

[9] Ks. Kallio, Aleksi, Jarno Tuimala, Taavi Hupponen, Petri Klemelä, Massimiliano Gentile, Ilari Scheinin, Mikko Koski, Janne Käki, Eija Korpelainen: Chipster: user-friendly analysis software for microarray and other high-throughput data (2011), *BMC Genomics 12/2011*. Biomed Central, 2011. [https://bmcgenomics.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2164-12-507], luettu 2.3.2022.

Teorian muodostamiseen päätettiin hyödyntää kadettilupausta. Valintaan vaikutti tieto siitä, että nykyään kadetin nähdään sitoutuvan upseerikunnan arvomaailmaan antaessaan kadettilupauksen[10]. Samalla sen antotilaisuudesta on muodostunut monen mielestä upseerikasvatuksen merkittävin perinne, jota edeltää monipuolinen keskustelu kadettilupauksen antamisen merkityksestä.

Myös 23. ja 24. kadettikurssilla annettiin kadettilupaus, mutta sen sisältö oli vuosina 1939–1940 osittain erilainen nykyiseen muotoiluun verrattuna. Esimerkiksi ensimmäinen kadettilupauksen kolmesta kappaleesta – jossa muun muassa luvataan uhrata työ ja elämä isänmaalle – on säilynyt lähes identtisenä, mutta edellisen kerran kadetit ovat luvanneet elävänsä heimojensa hengen herättämiselle ja uskovansa yhteen suureen Suomeen 1940-luvulla. Eri aikakausien kadettilupaukset sekä Akateemisen Karjala-Seuran lippuvala löytyvät liitteestä 2.

Ei ole ollut selvää, millä vakavuudella 23. ja 24. kadettikurssin kadetit suhtautuivat kadettilupauksen edustamiin arvoihin ja asenteisiin toisen maailmansodan alussa. Mutta huomioiden nykyinen käsitys kadettilupauksen merkityksestä oli perustellusti oletettavissa, että vanhassakin kadettilupauksessa oltiin upseerikasvatuksen arvojen ja asenteiden ytimessä. Alustavien havaintojen perusteella kronikoissa myös käsiteltiin vastaavia teemoja kuin silloisessa kadettilupauksessa, joten tutkielman teoria oli rakennettavissa 23. ja 24. kadettikurssin antaman kadettilupauksen teemojen ympärille.

Viimeisenä taustalukuun valittu kokonaisuus käsitteleekin kadettilupausta, jota tutkittiin sen syntyhistorian ja sisällössä tapahtuneiden muutosten osalta. Historiatiedoilla pohjustettiin teorian muodostamista, jonka lopputuloksena oli seitsemän kadettilupauksessa tunnistettua erillistä teemaa. Nämä aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin muodostetut teemat kuvaavat kadettilupauksen edustamia arvoja ja asenteita. Teemojen merkitystä tutkimuksessa voisi parhaiten kuvata siten, että ne toimivat ikään kuin suodattimina, joiden avulla kronikoista valikoitiin tarkemmin tutkittava aineisto. Tutkimalla kronikoita tämän teorian pohjalta pystyttiin samalla arvioimaan sitä, miten kadetit olivat sitoutuneet kadettilupauksen sanomaan.

---

[10] Kadettikunta: *Kadettilupaus*. [https://kadettikunta.fi/kadettiupseeri/kadettilupaus/], luettu 21.2.2022; Maanpuolustuskorkeakoulu: *Kadettikoulun perinnepäivä on kadeteille ikimuistoinen*, 15.3.2019. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/kadettikoulun-perinnepaiva-on-kadeteille-ikimuistoinen], luettu 21.2.2022; Maanpuolustuskorkeakoulu: *Kadettikoulun perinnepäivässä korostui yhteishengen merkitys*, 16.3.2018. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/kadettikoulun-perinnepaivassa-korostui-yhteishengen-merkitys], luettu 21.2.2022; Maanpuolustuskorkeakoulu: *Päivä täynnä perinteitä*, 17.3.2017. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/paiva-taynna-perinteita], luettu 21.2.2022.

Teorian rakentamisen myötä alkuperäistä aineistolähtöisen tutkimusvaiheen tutkimuskysymystä tarkennettiin lisäämällä sen loppuun ”*kun kronikoiden sisältöä tarkastelee silloisen kadettilupauksen teemojen mukaisesti*”. Näin toimimalla tutkittava aineisto – eli kronikat – oli tutkielman keskiössä, mutta teoria – eli kadettilupauksen teemat – ohjasi aineiston käsittelyä.

Kadettilupauksen teemojen pohjalta kronikoita esitellään yksi kadettikurssi kerrallaan: molemmille kadettikursseille on omat asialukunsa, joiden sisällä kronikoita käsitellään vanhan kadettilupauksen seitsemän teeman mukaisesti. Käytetyllä kronologisella rakenteella – yksi kadettikurssi ja seitsemän teemaa asialukua kohden – muodostuu selkeämmin mielikuva yhden kadettikurssin ajattelusta, kuin käsittelemällä yhtä teemaa ja kahta kadettikurssia rinnakkain.

Asialukujen tavoitteena on päästää kadettien ääni kuuluviin sellaisena kuin se kronikoissa ilmenee. Sen vuoksi kronikoita siteerataan verrattain runsaasti, mutta tyypillisempää on referoida useampaa kronikkaa samassa kappaleessa. Jotta kadettien ääni säilyisi alkuperäiselle todenmukaisena kaikkine vivahteineen, jäljitellään heidän käyttämää kieltä asialuvuissa mahdollisimman tarkasti myös suorien lainausten ulkopuolella. Tämä näkyy muun muassa siten, että kronikoitsijoiden käyttämät venäläistä kuvaavat sanat ”*ryssä*” ja ”*vainolainen*” ovat käytössä myös referoitaessa: kronikoitsijoiden vaikuttimet kyseisten sanavalintojen taustalla eivät välittyisi, jos ne korvattaisiin esimerkiksi sanalla ”*neuvostokansalainen*”. Vaikka viimeisin sana olisikin kuvauksessaan tarkka ja neutraali, se on asialuvuissa käyttökelvoton, koska kronikoitsijat eivät kyseistä sanaa käyttäneet. Asialukujen sanavalintoja voi verrata kadettien yleisimpiin sanavalintoihin kadettikursseittain liitteen 3 taulukoiden avulla.

Koska tutkimuksen tulosten kannalta ei ole merkitystä kronikoitsijoiden henkilöllisyydellä, kronikoihin viitataan päivämäärän eikä nimen perusteella. Tämä esitystapa kunnioittaa kronikoitsijoiden ja heidän sukulaistensa yksityisyyttä. Kronikat etenevät kronikkakirjoissa lähes poikkeuksetta kronologisesti, mutta yksittäisiä poikkeuksia löytyy. Päiväämättömät ja kronologisesti väärässä järjestyksessä olevat kronikat esitetään lähdeviitteessä siten, että kronikka on löydettävissä niin alkuperäisistä kuin puhtaaksikirjoitetuista kronikoista.

Asialuvuissa kronikoista tehdyt epäsuorat ja suorat lainaukset ovat viitteistetty kappalekohtaisesti. Alaviitteet kertovat, minä päivinä kirjoitetut kronikat käsittelevät samaa asiaa samasta näkökulmasta kuin viitattu kappale. Kappalekohtaisista viittauksista huolimatta alkuperäiset sitaatit ovat jäljitettävissä puhtaaksikirjoitetuista kronikoista hakutoiminnon avulla.

Viimeisessä luvussa toteutetaan asialuvuissa esiteltyjen kronikoiden perusteella kadettikurssien vertailu johtopäätöksineen. Tukena käytetään taustaluvussa esitettyjä havaintoja. Näiden lisäksi lopussa on lyhyt osuus pohdintaa varsinaisen tutkimuskysymyksen ulkopuolisista aiheista ja tehtyjen havaintojen merkityksestä.

Kuten todettua, tutkielman rakenteesta muodostui siis viisijakoinen: johdantoluku, taustaluku, kaksi asialukua sekä vertailu ja johtopäätökset. Taustaluku tarjoaa kirjallisuuskatsauksen ja arkistontutkimuksen keinoin tiedot sen ymmärtämiseen, minkälaisen joukon kadetit muodostivat sekä millaisessa ympäristössä ja miksi he kronikoita laativat. Samoin taustaluvussa esitetään kadettilupauksen pohjalta rakennettu teoria, joka muodostettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Asialuvuissa tutkitaan kronikoita yksi kadettikurssi kerrallaan kadettilupauksen teemojen pohjalta, ja tuodaan kadettien ääni kuuluviin mahdollisimman autenttisena. Viimeisessä luvussa toteutetaan asialukujen vertailu ja vastataan tutkimuskysymykseen.

1.2 Tärkein lähdeaineisto ja -kritiikki

Kadettikoulun kronikat ovat tutkimuksen tärkein lähde. Niiden arvioiminen vaatii laajaa taustoitusta, jonka takia kronikoihin kohdistuva lähdekritiikki esitellään taustaluvun päätteeksi alaluvussa 2.3.3.

Ennen kronikoihin kohdistuvaa lähdekritiikkiä ne asetetaan historialliseen kehykseen taustaluvussa, jonka tärkeimpinä kirjallisuuslähteinä toimivat juhlajulkaisut *Kadettikoulu 50 vuotta* sekä *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979*. Nämä ovat kadettiupseereiden toimittamia teoksia, joiden varaan Kadettikoulusta myöhemmin julkaistu kirjallisuus ja tutkimus ovat suurelta osin rakentuneet. Niiden arvo tutkimuksen kannalta on erityisesti Kadettikoulun ja kadettikurssien taustoittamisessa, ja paikoitellen ne ohjasivat alkuperäislähteiden äärelle.[11]

Kadettikoulu 50 vuotta vuodelta 1969 on tiivis artikkelikokoelmana laadittu juhlajulkaisu, jonka tavoitteena on antaa läpileikkaus itsenäisyyden ajan Kadettikoulun toiminnasta. Teos on ensimmäinen Kadettikoulusta kirjoitettu historiikki, jonka virallista asemaa vahvistavat silloisen tasavallan presidentin, puolustusministerin ja Puolustusvoimain komentajan tervehdykset teoksen alussa. Toimituskunta toivoi teoksen antavan ”*kuvan siitä pitkällisestä työstä, jonka Kadettikoulu on tehnyt kasvattaessaan Suomen upseeristoa*”.[12]

[11] Kilkki, Pertti (toim.): *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979*. Jääkäriliitto, Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto & Upseeriliitto, Joensuu 1978; Linsuri, Paavo (toim.): *Kadettikoulu 50 vuotta*. Sandudd, 1969.
[12] Siteeraus sivunumeroimattomasta johdannosta. Linsuri (toim.) (1969).

Teoksen toimituskunnasta selkeä enemmistö palveli tai oli ollut aiemmin palveluksessa Kadettikoululla. Esimerkiksi päätoimittaja kadettiupseeri Paavo Linsuri toimi julkaisuvuonna sotahistorian opettajana. Teoksessa on erikoista, että sen julkaisijaa ei ole merkitty. Kuitenkin edellä mainitut virat sekä arvovaltaiset esipuheen laatijat puhuvat sen puolesta, että teos olisi laadittu – kadettikurssien kertomukset ja kadetin osuus pois lukien – virkatyönä Kadettikoululla tai Sotahistorian toimistolla. Mikäli teos olisi tehty vapaaehtoistyönä, siitä olisi todennäköisesti mainittu.[13]

Linsurin toimittaman teoksen lähteistö on kattava ja sisältää kirjallisuuden lisäksi alkuperäislähteitä. Lähteet on eritelty kunkin artikkelin osalta erikseen, mutta tekstissä ei käytetty lähdeviitteitä. Viitemerkintöjen ja julkaisijan puutteesta huolimatta teosta voi pitää luotettavana, sillä myös epämiellyttävistä historiallisista faktoista on kerrottu. Esimerkiksi kadettikurssien 11 ja 21 edustajat käsittelevät tervehdyksissään simputtamista. Etenkin 21. kadettikurssin osalta koetusta ja toteutetusta simputuksesta on kirjoitettu avoimesti.[14]

Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979 on kolmen upseerin kirjoittama laaja juhlajulkaisu, jonka julkaisemisesta vastasi neljä upseerijärjestöä. Teoksen Suomen upseeristo omisti ”*Isänmaan itsenäisyyden saavuttamiseksi ja vapauden varjelemiseksi kaikkensa antaneille sotilaille*”. Tämä teos, kuten myös Kadettikoulu 50 vuotta valtaosiltaan, edustaa perinteistä sotahistoriantutkimusta – tapahtumat on taustoitettu perusteellisesti tekijöineen ja päivämäärineen.[15]

Julkaisun kirjoittajista ainoastaan toimittajan, kadettiupseeri Pertti Kilkin, kirjoittama osuus *Upseerikoulutus itsenäisessä Suomessa* on tutkielman kannalta oleellinen. Hän toimi vuosina 1965–1973 Sotahistorian toimistolla toimistoupseerina ja -päällikkönä. Kilkki on ansioitunut sotahistoriantutkijana ja hänelle on kahdesti myönnetty Kulttuurirahaston apuraha.[16]

---

[13] Linsuri (toim.) (1969); Ks. Krogars, Marco (toim.): *Kadettiupseerit 1920–2010*. Bookwell Oy, Porvoo 2010.
[14] Linsuri (toim.) (1969).
[15] Siteeraus on sivunumeroimattomasta aukeamasta teoksen alusta. Kilkki (toim.) (1978).
[16] Kilkki, Pertti: Upseerikoulutus itsenäisessä Suomessa, *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979*. Pertti Kilkki (toim.). Jääkäriliitto, Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto & Upseeriliitto, Joensuu 1978, s. 125–398; Krogars (toim.) (2010), s. 351.

Kilkin toimittamassa yli 500 sivun teoksessa ei ole käytetty lähdeviitteitä ja lähdeluettelossa on eritelty kirjallisuutta vain 35 teosta, joista yksi on *Kadettikoulu 50 vuotta*. Muitakin Kadettikoulua käsitteleviä lähteitä on ollut käytössä, sillä Kilkki käsittelee aihetta monin paikoin merkittävästi laajemmin kuin Linsuri kymmenen vuotta aiemmin. Kilkki esimerkiksi esittelee mitä ilmeisimmin arkistolähteisiin nojautuen useita suunnitelmia upseerikoulutuksen toteutuksesta, jotka myös jäivät suunnitelmiksi tai ne hylättiin. Valitettavasti tietojen alkuperäislähteiden todentaminen ei viitteistyksen puuttuessa ole toteutettavissa. Kuitenkin päätoimittajan taustojen ja julkaisijoiden maine huomioiden teoksessa esitettyjä tietoja voidaan pitää luotettavina.[17]

Sotahistorian apulaisprofessorina toimineen Matti Lauerman mukaan sotahistorian yhtenä tarkoituksena tähdennetään usein olevan isänmaallisen hengen tai oikean sotilashengen herättäminen ja ylläpitäminen. Samaan hengenvetoon hän kuitenkin varoittaa historian vääristelystä, sillä ”*Valheelliselle perustalle rakennettu taisteluhenki saattaa toden tullen helposti romahtaa.*” Esitellyissä juhlajulkaisuissa on havaittavissa selkeä maanpuolustusaatteellinen taustavire, mikä ilmenee jo teosten esipuheessa ja johdannossa. Tämä ei itsessään tarkoita tutkimuksen luotettavuuden heikkenemistä: ei ole ilmennyt syytä olettaa esiteltävien juhlajulkaisujen toimittajien langenneen historian vääristelyyn.[18]

Myöhemmin julkaistuissa Kadettikoulua käsittelevissä tutkimuksissa tai kirjallisuudessa on lähes poikkeuksetta viitattu joko jompaankumpaan tai molempiin edellä kuvatuista teoksista. Tästä syystä muuhun Kadettikoulua käsittelevään tutkimukseen tai kirjallisuuteen kuin *Kadettikoulu 50 vuotta* tai *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979* viitataan tässä tutkielmassa varsin harvoin, kun on kyse Kadettikoulun historiasta.[19]

Kadettiupseerit 1920–2010 on viimeisin niin sanottu upseerimatrikkeli, jonka kadettiupseerien maanpuolustusjärjestöt Kadettikunta ja Upseeriliitto ovat julkaisseet. Matrikkelista löytyy etenkin vanhemmista kadettiupseereista kattavat perustiedot, kuten nimet, ylennykset ja palvelushistoria. Matrikkeli on ollut tutkielmassa olennainen etenkin kadettiupseerien kadettikurssin määrittämisessä.[20]

---

[17] Kilkki (toim.) (1978).
[18] Kilkki (toim.) (1978); Lauerma, Matti: Sotahistorian tutkimuksen problematiikkaa ja metodiikkaa, *Eripainos Tiede ja Ase n:o 35*. 1977, s. 81–82; Linsuri (toim.) (1969).
[19] Kilkki (1978); Linsuri (toim.) (1969)
[20] Krogars (toim.) (2010).

Asemies 1/1939, **Kylkirauta 1/1939** ja **Kadetti 1/1941** ovat tärkeimmät tutkittavalla aikakaudella julkaistut lehdet. Ne ovat tutkielman kannalta arvokkaita, sillä niihin kirjoitetut artikkelit kertovat Kadettikoulun sisäisestä elämästä sekä välittävät kuvaa siellä vallinneista arvoista ja asenteista kadetista aina koulunjohtajaan asti. Vuoden 1939 lehdet on omistettu 20-vuotiaalle Kadettikoululle ja kolmas on Kadettioppilaskunnan vuosijulkaisu. Käytännössä *Kadetti* on 24. kadettikurssin kurssijulkaisu.[21]

Asemies ja Kylkirauta julkaistiin hieman ennen 23. kadettikurssin alkamista. Lehdet kuitenkin kuvaavat vallitsevaa henkeä hyvin etenkin 23. kadettikurssin opintojen alussa, kun maailmansota Euroopassa ei vielä ollut alkanut. Lehtien merkitystä korostaa se, että Kadettioppilaskunnan pöytäkirjan perusteella lehdissä ilmenevä henki haluttiin välittää talvisodan jälkeen 24. kadettikurssille: ”*Päätettiin antaa Kadettioppilaskunnalle kehoitus* [sic][22] *tutustua Asemiehen ja Kylkiraudan Kadettikoulun 20-vuotisjuhlajulkaisuihin ja niiden välityksellä oikeaan Kadettikoulun henkeen*”. Kadetti puolestaan julkaistiin vasta sen jälkeen, kun 24. kadettikurssi oli kirjoittanut viimeisen kronikkansa. Lehdestä siis ilmenee, millaiseksi kadettikurssin henki oli kehittynyt opintojen loppupuolella.[23]

Arkistolähteistä hyödynnettiin etenkin Kansallisarkiston hallussa olevia Kadettikoulun mappeja. Siellä säilyneitä asiakirjoja – kuten koulutussuunnitelmia ja kadettikurssien tilastoja – hyödynnettiin, kun oli tarpeen esitellä tarkkaa tietoa 23. ja 24. kadettikurssista. Tutkielmassa arkistolähteet olivat merkitykseltään kirjallisuutta ja aikalaisjulkaisuja täydentäviä.

Julkaisemattomista lähteistä maininnan arvoinen on 24. kadettikurssin sisäinen julkaisu 1990-luvun alusta. Ahti Haapaniemi[24] koosti omasta kadettikurssistaan tilastotietoja, jotka ovat usein yksityiskohtaisempia kuin Kansallisarkistossa säilytettävät Kadettikoulun tekemät tilastot opiskelijoistaan. Ristiriitaisuuksia arvioidaan tapauskohtaisesti, mutta pääosin tiedot täsmäävät muihin lähteisiin.[25]

---

[21] Asemiehen julkaisija Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ oli sotaväen päällystön omistama kustannusliike. *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=1], luettu 2.3.2022; *Kadetti 1/1941*. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?page=1], luettu 2.3.2022; *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=1], luettu 2.3.2022.

[22] ”[sic]” tarkoittaa, että sitaatin kielioppivirhe esiintyy alkuperäistekstissä.

[23] *Asemies 1/1939*; *Kadetti 1/1941*; Kadettioppilaskunnan pöytäkirja 6.5.1940, Kadettioppilaskunnan hallituksen pöytäkirjat 1935–1968. Aineisto Kadettitoverikunnan hallussa; *Kylkirauta 1/1939*.

[24] Ahti Haapaniemi on myös muotoillut edelleen käytössä olevan kadettilupauksen vuonna 1945. Tilander, Heikki: Sotilasvala, kadettilupaus sekä arvot tänään ja huomenna, *Arvot ja velvollisuudet isänmaan puolustuksessa*. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, Julkaisusarja 2: Artikkelikokoelmat nro 4/2005, Hakapaino Oy, Helsinki 2005, s. 175

[25] Haapaniemi, Ahti: *24. kadettikurssi silloin ja sen jälkeen eräinä tilastotietoina*. Helsinki 1991. Aineisto tekijän hallussa.

2 KADETTIKURSSIEN 23 JA 24 KASVATUKSELLISET PERUSTEET

Vapaussodan jälkeen aloitettiin Puolustuslaitoksen kehittäminen ja upseerivajeen todettiin olevan merkittävä. Vuonna 1903 lakkautetusta Haminan kadettikoulusta valmistuneet upseerit olivat iäkkäitä eivätkä Saksasta saapuneet jääkärit riittäneet täyttämään äkkiä lisääntynyttä tarvetta kotimaisille upseereille. Kokeneet tsaarinupseerit helpottivat etenkin ylimmän johdon tilannetta, mutta heidän ja Saksasta tulleiden jääkäreiden välillä esiintyi epäluuloa[26].

Vuoden 1918 aikana toteutettiin useita väliaikaisia koulutusratkaisuja, mutta ne eivät ratkaisseet upseeripulaa. Näin ollen tammikuussa 1919 perustettiin Kadettikoulu ja ensimmäinen kadettikurssi aloitti opintonsa. Kuvaavaa upseeripulan pitkäaikaisuuden kannalta on, että vielä vuonna 1925 Puolustusvoimissa oli – laivasto poisluettuna – 235 upseerivakanssia vapaana 1370:stä.[27]

2.1 Kadettikoulu opiskelijoineen

Koulutus Kadettikoulussa oli vakioitunut pitkälle vuoteen 1939 mennessä, mutta kadettikurssien 23 ja 24 väliin ajoittunut talvisota pakotti tekemään merkittäviä muutoksia suunnitelmiin. Suurimmat muutokset olivat, että 23. kadettikurssi päätti opintonsa nopeutetussa aikataulussa ja että 24. kadettikurssin opetusohjelmaa tiivistettiin huomattavasti. Talvisodan aiheuttamasta koulutustauosta ja sotataidon kehittymisestä huolimatta monet käytänteet ja vaatimukset säilyivät: lähtökohtaisesti hakijalta vaadittiin reserviupseerikoulutusta, hyvää terveyttä, sopivuutta upseeriksi koulutettavaksi sekä ylioppilastutkintoa ja alle 25 vuoden ikää. Kadettikoulun sisäiseen toimintaan vaikutti myös se, että 24. kadettikurssi suoritti opintonsa ilman vanhemman kadettikurssin tukea ja valvontaa.[28]

---

[26] Kilkki (1978), s. 129, 185–185; Linsuri, Paavo: Haapaniemestä Santahaminaan, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 32; Raunio, Ari: Suomen Puolustusvoimien ensimmäinen vuosisata, *Suomen Puolustusvoimat 100 vuotta*. Mikko Karjalainen (toim.). Puolustusvoimat, Keuruu 2018, s. 19–20.
[27] Kilkki (1978), s. 129, 182–185; Linsuri (1969), s. 32; Raunio (2018), s. 26.
[28] Linsuri, Paavo, Tuomo Tuominen & Antti Yli-Ketelä: Havaintoja itsenäisyysajan Kadettikoulun opetusohjelmista ja koulutuksen järjestelyistä, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 59–66; Kilkki (1978), s. 186–188, 197–198, 359–360.

2.1.1 Poikkeuksellisia opetusohjelmia pakon sanelemana

Yhteensä 99 kadetin aloittaessa opintonsa 30. toukokuuta 1939 oli 23. kadettikurssin tarkoitus opiskella kaksi vuotta ja valmistua vakiintuneen tavan mukaisesti 16. toukokuuta 1941. Neuvostoliiton aloittaman sodan takia 97 kadettia valmistui jo opintojensa aloittamisvuoden viimeisenä päivänä vasta seitsemän kuukauden opiskelujen jälkeen. Kadettikurssi 23 onkin Kadettikoulun historian lyhyin kadettikurssi ja sen valmistumisprosentti oli ainakin ensimmäisen 50 toimintavuoden korkein.[29]

Opetusohjelmat olivat vuoteen 1936 mennessä kiteytyneet niihin muotoihin, joita kyettiin noudattamaan syksyn 1939 ylimääräisten harjoitusten alkamiseen asti. Kadetit aloittivat ensimmäisenä vuotena kolmella eri linjalla, jotka olivat yleinen linja, tykistölinja sekä ilmasotalinja. Toisen lukuvuoden aikana linjat olisivat tarkentuneet 23. kadettikurssilla sen perusteella, mihin aselajijoukkoihin kadetit olisi määrätty. Silloin linjojen määrä olisi tuplaantunut kuuteen, jolloin ne olisivat olleet jalkaväki-, kenttätykistö-, ilmatorjuntatykistö-, pioneeri-, viesti- ja ilmasotalinjat.[30]

Opetuksen tavoitteena oli antaa kadeteille mahdollisimman yhtenäinen peruskoulutus ja tehdä heistä päteviä asevelvollisten kouluttajia. Koulutustaidon lisäksi yleisellä linjalla korostettiin kadettien kouluttamista johtamaan sodan aikana hyvin joukkuetta ja auttavasti komppaniaa. Tykistölinjalla vastaavat johtamistaidon tavoitteet koskivat jaosta ja patteria. Ilmasotalinjalla päämääränä oli muun muassa antaa yhdenmukainen taito lentopalvelukseen kuuluvissa harjoituksissa myöhempää jatkokoulutusta varten.[31]

---

[29] Huhtala, Kari: *Joukkosi eessä – 1939–1945 menehtyneet kadettiupseerit ja kadetit*. Kadettikunta, Lahti 2020, s. 258; Kadettikoulu (KadK), XXIII kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, Kansallisarkisto (KA); Kilkki (1978), s. 189, 199, 351–352; Krogars (toim.) (2010), s. 1117; Linsuri (1969), s. 43; Saarikoski, Purmo & Pentti Lehtimäki: Piirteitä kadettikursseista ja kadettien sosiaalisesta taustasta, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 82–85.

[30] Alkuperäiseen koulutussuunnitelmaan verrattuna Kilkki ja Linsuri antavat turhan heikon kuvan Kadettikoulun antamasta aselajikoulutuksesta 1930-luvun lopulla, sillä linjajaon muutosta toisena lukuvuotena ei oteta huomioon. KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön, T-22083/Dc:2, KA; Vrt. Kilkki (1978), s. 186–199; Vrt. Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 61–66.

[31] KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Dc:2, KA; Ks. Kilkki (1978), s. 194–197; Ks. Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 61–65 ja 80–81.

Ensimmäisen vuoden oli tarkoitus olla pääpiirteittäin yhtenevä koko kadettikurssilla, jolloin toisella vuosikurssilla tietoja ja taitoja olisi syvennetty sekä harjoiteltu käytännössä. Esimerkiksi ilmasotalinja olisi siirtynyt toisen vuosikurssin ajaksi erikoistumaan Ilmasotakoululle Kauhavalle. Näitä suunnitelmia oli talvisotaan valmistautumisen eli ylimääräisten harjoitusten myötä muutettava pakon edessä. Lokakuussa 1939 käskettiin 22. kadettikurssi keskeytettäväksi ja miehet rintamalle, mutta virallisesti kurssia ei vielä päätetty. Samalla 23. kadettikurssin opetusta jatkettiin kiihdytetyllä tahdilla Munkkiniemessä ilman vanhemman vuosikurssin tukea ja valvontaa.[32]

Neuvostoliiton ilman sodanjulistusta alkaneen hyökkäyksen myötä koulutusta oli jälleen sopeutettava. Joulukuun ensimmäisenä 1939 Maavoimien kadetit siirtyivät Munkkiniemestä Reserviupseerikoulun lokakuussa perustamaan Sotakoulukeskukseen Niinisaloon. Vastaavasti ilmasotalinja siirtyi Ilmasotakoululle Kauhavalle. Maavoimien kadeteille laadittiin erillinen kuukauden mittainen koulutusohjelma, jonka tavoitteena oli valmentaa kadetit tuleviin tehtäviinsä taistelukentillä. Koulutus keskittyi aselajikoulutukseen, joka yleisen linjan jalkaväkikadeteilla käsitti pääasiassa taistelukoulutusta vahvennetun komppanian puitteissa ja tykistökadeteilla tykistötaktiikkaa sekä ampuma- ja mittausoppia.[33]

Joulukuun viimeisenä päivänä 23. kadettikurssi päätettiin ja kadetit nimitettiin vakinaisen upseerin virkaan. Maavoimien upseerit siirrettiin eri joukkomuodostelmiin, mutta tuoreet ilmavoimien upseerit jäivät jatkamaan lentokoulutustaan.[34]

---

[32] Kilkki (1978), s. 193–197, 328; Linsuri (1969), s. 43.

[33] Kilkki kertoo myös pioneeri- ja viestikadettien harjoitelleen omaa aselajiaan sekä yhteistoimintaa jalkaväen kanssa, mikä on mahdollista, jos linjajakoa muutettiin Niinisalossa. Toisin kuin Kilkki, Linsuri ei huomioi ilmasotalinjan siirtymistä Kauhavalle. Kilkki (1978), s. 328, 351–352, 356; Linsuri (1969), s. 43.

[34] Huhtala (2020), s. 258; KadK, Sotakoulukeskuksen päiväkäsky n:o 3/Sotakoulukeskus/julk/4.1.1940, T-25375/Da:19, KA; Kilkki (1978), s. 351–352; Linsuri (1969), s. 43.

Kadettikoulu säilyi opiskelijoista tyhjillään, kunnes 24. kadettikurssi aloitti opintonsa 6. toukokuuta 1940 eli vajaat kaksi kuukautta talvisodan päättymisen jälkeen. Upseeripulan vuoksi kurssin aloitusvahvuus oli kaksinkertaistettu kahteensataan[35] kadettiin. Lopulta kadettikurssilta valmistui yhteensä 190[36] sodassa valmiiksi karaistunutta vänrikkiä ja luutnanttia, joista lähes jokaisella ylennys- ja virkaannimittämispäivä oli vakiintuneen tavan mukaisesti 16. toukokuuta 1941.[37]

Kadettikoulun historiassa 24. kadettikurssi on lyhyin alkuperäisen suunnitelman mukaan toteutettu kadettikurssi. Lähes aiemman laajuisen koulutuksen antamisen tiivistetyssä aikataulussa mahdollisti kadettien sotakokemus. Tiivistämisestä ja vaatimustasosta kertoo noin 1830 tunnin oppimäärä, joka vielä 21. kadettikurssin yleisellä linjalla oli 2135 tuntia. Kadettikurssilla 24 oli siis vain vajaat 15 % pienempi oppimäärä kuin talvisotaa edeltäville kadettikursseille oli suunniteltu, vaikka opiskeluaika oli kahden vuoden sijaan vain yksi vuosi. Kadeteille tämä tarkoitti lomien lyhentymistä kolmella viikolla verrattuna siihen, mitä 23. kadettikurssille oli suunniteltu ensimmäiselle lukuvuodelle. Lisäksi 24. kadettikurssia odotti pidemmät opiskelupäivät.[38]

Opintojen lyhentäminen johti siihen, että vuosikurssien sijaan opetus jaoteltiin yhdeksän kuukautta kestävään peruskoulutusjaksoon ja sitä seuranneeseen kolmen kuukauden aselajikoulutusjaksoon. Linjajako oli kuitenkin pienin poikkeuksin yhtenevä talvisotaa edeltävään aikaan: peruskoulutusjaksolla linjat olivat jalkaväki, tykistö sekä ilmasota ja aselajikoulutusjaksolla jalkaväki, pioneeri ja viesti, tykistö, ilmatorjuntatykistö sekä ilmasota. Kadettikurssiin 23 verrattuna yleinen linja oli siis nimetty jalkaväkilinjaksi ja aselajikoulutusjaksolla linjoja oli yksi vähemmän, kun pioneeri- ja viestilinjat yhdistettiin.[39]

---

[35] Haapaniemen mukaan 24. kadettikurssille hyväksyttyjä olisi ollut 201, mikä ei täsmää tilastokirjan tietoihin. XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Vrt. Haapaniemi, (1991), s. 7.

[36] Kilkin taulukkoa tulkiten 24. kadettikurssilta olisi valmistunut 191 henkilöä, mutta tilastokirjan ja Haapaniemen historiikin mukaan valmistuneita oli 190 henkilöä. Haapaniemi (1991), s. 7, 10; XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Vrt. Kilkki (1978), s. 352.

[37] Haapaniemi (1991), s. 6–13; Huhtala (2020), s. 258; KadK, XXIV kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:6, KA; KadK, XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Kilkki (1978), s. 328–329; Krogars (toim.) (2010), s. 1117; Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 66–69.

[38] KadK, Kadettikomppanian päivä- ja viikko-ohjelmat 1939–1941/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Dg:1, KA; KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön, s. 2, T-22083/Dc:2, KA; KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/6.5.1940, s. 2, T-22083/Dc:3, KA; Kilkki (1978), s. 194–196, 351–359; Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 66–69.

[39] Koulutussuunnitelmaan verrattuna Kilkin ja Linsurin teokset sisältävät epätarkkuuksia, jotka johtunevat siitä, että he käsittelevät sodanaikaisia kadettikursseja usein yhtenä ryhmänä. Esimerkiksi pioneeri- ja viestilinjat olivat Kilkin ja Linsurin mukaan erillisiä linjoja, mikä voi hyvinkin pitää paikkansa myöhemmillä kadettikursseilla. KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön, s. 2, 35, T-22083/Dc:2, KA; KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/6.5.1940, s. 1–2, T-22083/Dc:3, KA; Vrt. Kilkki (1978), s. 194–196, 351–359; Vrt. Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 66–69.

Koulutustavoitteina 24. kadettikurssin maavoimien kadeteille oli antaa tarpeellinen yleissotilaallinen koulutus sekä aselajin peruskoulutus. Heistä pyrittiin kehittämään käyttökelpoisia joukko-osastoupseereita, minkä lisäksi johtajakoulutuksessa tavoite oli vastaava kuin ennen talvisotaa: hyvä taito joukkueen ja auttava taito komppanian johtamiseen. Käytännössä johtajakoulutus kuitenkin toteutettiin komppaniakoossa, koska useat kadetit olivat saaneet jo talvisodan aikana kokemusta joukkueen- tai jaoksenjohtajina.[40]

Vuonna 1940 – eli silloin, kun 24. kadettikurssi kirjoitti kronikoitansa – oli kaikilla kadeteilla käynnissä peruskoulutusjakso. Sen aikana samanlaisen koulutuksen saivat kaikki linjat paitsi ilmasotalinja, jonka koulutusta peruskoulutusjakson aikana kiirehdettiin. Nopeuttaminen johtui ilmasotalinjan aselajikoulutuksen alkamisesta Kauhavalla jo tammikuussa 1941, kun muilla linjoilla aselajikoulutusjakso alkoi vasta helmikuussa 1941.[41]

Sotilaallisen ammattitaidon kouluttamisen lisäksi Kadettikoulussa annettiin upseerikasvatusta. Vuonna 1934 Kadettikoulun johtaja jääkärieversti Einar Wichmann[42] tiivisti syyn seuraavasti: ”*Latteahenkistä virkapäällystöä ei Suomen puolustusvoimilla ole varaa kasvattaa eikä pitää.*” Hänen mukaansa päällystön tuli omata valveutunut isänmaallinen henki – sellainen sytyttävä henki, jolla pystyy asevelvollisten joukossa suorittamaan tuloksekkaan herätys- ja kasvatustyön.[43]

Opetussuunnitelmissa upseerikasvatuksen tavoitteet olivat identtiset 23. ja 24. kadettikurssilla. Tavoitteina oli muun muassa selvittää kadeteille upseerin asema ja velvollisuudet, hänen ominaisuutensa sekä yleiset käyttäytymissäännöt. Keskusteluaiheita opetuksessa olivat esimerkiksi fyysillisen kunnon kehittäminen ja säilyttäminen, aselajiylpeys ja joukko-osaston kunnia, velvollisuudet ja oikeudet upseeritoverina sekä suhde esimiehiin. Toisen vuosikurssin yleissivistävään koulutukseen olisi 23. kadettikurssilla kuulunut sotahistoriaa, jossa olisi käsitelty esimerkiksi Mannerheimin johtajapersoonallisuutta ja jääkärejä johtajina vapaussodassa.[44]

---

[40] KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/6.5.1940, T-22083/Dc:3, KA; Kilkki (1978), s. 194–196, 351–359; Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 66–69.

[41] KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/6.5.1940, s. 1–2, T-22083/Dc:3, KA; Kilkki (1978), s. 194–196, 351–359; Linsuri, Tuominen & Yli-Ketelä (1969), s. 66–69.

[42] Wichmann kuului Akateemiseen Karjala-Seuraan ja käytti myöhemmin sukunimeä Vihma. Lukkari, Matti ym.: Sanan ja säilän veljet, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011, s. 405–406.

[43] Wichmann, Einari: Kadettikoulun johtajan tervehdys, *Suomen aliupseeri 3/1934*. Suomen aliupseeriliitto, 1934, s. 43. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106116?page=5], luettu 26.2.2022.

[44] KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön, s. 13, T-22083/Dc:2, KA; KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/6.5.1940, s. 9, T-22083/Dc:3, KA; KadK, Opetusohjelmia lukuk. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Dc:2, KA; Ks. myös Linsuri (1969), s. 52.

Vapaussodan historia saikin opetuksessa huomattavan sijan. Sotahistorian opetuksesta artikkelin kirjoittaneen Kukkosen mukaan vapaussodan syiden ja kulujen selvittäminen oli todettu välttämättömäksi, koska ”*upseerin yleissivistys vaatii oman vapaussotamme tarkkaa tuntemista*”. Virallista opetusta Kukkosen mukaan täydensi Kadettioppilaskunnan historiallisen jaoston järjestämät historialliset esitelmät. Niitä pidettiin lukuvuoden aikana kymmenkunta, ja esitelmät käsittelivät kotimaan poliittista ja kulttuurista historiaa.[45]

2.1.2 Kadettioppilaskunta – opiskelijavetoinen aatteellinen kasvattaja

Kadettioppilaskunta on ollut kadettien oma opiskelijajärjestö, joka perustettiin 24. huhtikuuta 1925 Kadettitoverikuntana. Kaksi vuotta myöhemmin nimi muutettiin Kadettioppilaskunnaksi ja vuonna 2006 takaisin Kadettitoverikunnaksi. Menemättä tarkemmin järjestön nykyiseen toimintaan, on syytä painottaa, että Kadettioppilaskunta keskittyi itsenäisyyden alkuvuosikymmenten toiminnassaan voimakkaammin aatteelliseen kasvatukseen:[46]

> ”*»Kadettioppilaskunnan tarkoituksena on herättää ja lujittaa jäsenissään isänmaanrakkautta ja suomalaiskansallista mieltä sekä tässä hengessä kehittää heitä tulevan upseeriuran edellyttämään toverilliseen yhteenkuuluvaisuuteen, tinkimättömään kunnian- ja vastuuntuntoon sekä sotilaalliseen kuntoisuuteen.»*”[47]

Vanhin Kadettikoulussa opiskeleva kadettikurssi oli Kadettioppilaskunnan johdossa, mikä johti useissa yhteyksissä todettuihin lieveilmiöihin eli simputukseen. Vuonna 1939 Kadettioppilaskunnan puheenjohtaja kadetti Viljo Norvio 21. kadettikurssilta kuvasi menneeseen viitaten, miten ”*kadettien nuorekas mieli sai toisinaan vanhempien ja nuorempien ikäpolvien välisissä suhteissa hyljättäviäkin ilmiöitä, mutta tarkoitus oli aina sama, ylevän »isänmaallisen innostuksen ylläpitämän, rehdin kadettihengen» juurruttaminen*”. Puheenjohtajan sanoista huolimatta myöskään 21. kadettikurssi ei ollut immuuni tälle ilmiölle. Kadettikoulun 50-vuotishistoriikissa olleen 21. kadettikurssin edustajan kirjoituksen mukaan hänen kurssiaan oli simputettu, ja jälkeenpäin ajatellen he tekivät samat virheet nuorempaa kurssia kohtaan.[48]

---

[45] Kukkonen, Erkki: Sotahistorian opiskelu Kadettikoulussa, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939a, s. 44–46.

[46] Ks. Limnéll, Jarmo: Palkkiosta tai rangaistuksesta välittämättä, *Kestävää koristaa kunnia*. Marko Palokangas (toim.). Apali oy, Hämeenlinna 2009, s. 55–69; Ks. Linsuri, Paavo & Heikki Hakala: Itsenäisyyden ajan kadettioppilaskunnan toiminta, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 110–118.

[47] Norvio siteerasi artikkelissaan vuonna 1935 vahvistettuja Kadettioppilaskunnan sääntöjä. Norvio, Viljo: Piirteitä Kadettioppilaskunnan tarkoitusperistä ja toiminnasta, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939a, s. 31–32. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=33], luettu 26.2.2022.

[48] Nimimerkki ”Kad n:o 1505”: XXII Kadettikurssi 29.5.37–16.5.39, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 102–105; Norvio (1939a), s. 31–32; *Asemies 1/1939*, s. 50. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=52], luettu 26.2.2022; Ks. myös Limnéll (2009), s. 58–59.

Väärinkäytösten kitkemiseksi Kadettioppiskunnan ylin valvonta oli koulunjohtajalla ja kadettikomppanian päälliköllä. Lisäksi kadetit valitsivat koulun henkilökunnasta kuraattorin, joka valvoi ja ohjasi Kadettioppilaskunnan toimintaa sekä toimi yhdyssiteenä koulunjohtajan ja kadettien välillä. Norvio tuli välirauhan aikana toimimaan 24. kadettikurssin kuraattorina, joten hänen ajatuksiaan voidaan pitää vaikutuksiltaan merkittävinä: Norvion rooli Kadettioppilaskunnan ohjaamisessa korostui, koska 24. kadettikurssilla ei ollut vanhempaa kadettikurssia esikuvana. Linsuri ja kadetti Hakala korostavat artikkelissaan juuri Norvion roolia kuraattorina, joka ”*osasi kasvattaa henkeä ja toveruutta*”. Hänen periaatteensa lienevät näkyneet vahvana myös 23. kadettikurssilla, joka alkoi vain pari viikkoa Norvion kadettikurssin päättymisen jälkeen.[49]

Norvion näkemys Kadettioppilaskunnan tarkoituksesta säilyi sodasta huolimatta hyvin samankaltaisena. Myöskään organisoinnissa ei ollut merkittäviä eroja 23. ja 24. kadettikurssilla. Molemmilla Kadettioppilaskunnan toiminta jaettiin kasvatus-, ohjelma-, urheilu- ja historiajaostojen ohjattavaksi. Jaostojen nimet kuvaavat varsin hyvin niiden toimintaa. Ohjelmajaosto keskittyi niin vakavien kuin kevyiden juhlien järjestämiseen, ja urheilujaoston pyrkimyksenä oli kehittää kadettien ruumiillista kuntoa.[50]

Kasvatusjaostoa Norvio kuvasi tärkeimmäksi jaostoksi. Hänen mukaansa ulkoinen kasvatus – edes esimiesten taholta – ei pysty korvaamaan Kadettioppilaskunnan sisäistä kasvatusta. Asemiehessä Norvio kirjoitti kasvatusjaoston työn tarkoittavan ”*velvollisuudentunnon, vastuunalttiuden, tinkimättömän kuriin alistumisen ja lujan toverillisuuden juurruttamista miehiin, joiden on rauhan aikana saatava niistä voimansa, levitettävä ne koulutettaviensa välityksellä Suomen kansaan ja tarpeen vaatiessa johdettava tämä sotilashyveiden aseistamana urhoolliseen taisteluun*”.[51]

---

[49] Korpi, Reino: Kadettioppilaskunnan »Tekijät» haastattelun uhreina. *Kadetti 1/1941*. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941, s. 35. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?page=37], luettu 28.2.2022; Norvio (1939a), s. 31–32; Linsuri & Hakala (1969), s. 118; Norvio, Viljo: Sotilashyveet Kadettioppilaskunnan jaostojen kasvatusperustana, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939b, s. 18–20. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=20], luettu 28.2.2022.

[50] Korpi (1939), s. 39–43; Norvio (1939a), s. 31–32; Norvio (1939b), s. 18–20; Ks. myös Linsuri & Hakala (1969), s. 111–118.

[51] Norvio (1939b), s. 18–20; Ks. Korpi (1939), s. 39–43; Ks. Norvio (1939a), s. 31–32; Ks. myös Limnéll (2009), s. 59–60.

Kasvatusjaosto, joka toimi myös Kadettioppilaskunnan kunnianeuvostona, edusti Norvion mukaan sisäisen toverielämän vastuunalaista puolta. Sen tuli kyetä ”*oikeudenmukaisuuteen vanhempien ja nuorempien kadettien välisissä suhteissa sekä kunniantuntoon ja ankaraan, mutta rehtiin toverikuriin kaikkia jäseniään kohtaan*”. Kasvatusjaoksella oli tähän tarkoitukseen eriasteisia rangaistuskeinoja huomautuksesta aina Kadettioppilaskunnasta erottamiseen.[52]

Linsuri ja Hakala kirjoittavat, että 1930-luvun lopulle mennessä Kadettioppilaskunnan kasvatuksellinen toiminta oli vakiintunut. Kadettien kasvattaminen tapahtui kolmessa vaiheessa, joista ensimmäisessä uusi tulokas oli tarkan valvonnan ja ohjauksen alaisena. Toisessa vaiheessa hän pääsi tasavertaisempaan asemaan: tulokkaan annettiin tuntea päässeensä vanhempien kadettien toveriksi koulun sisäisessä elämässä. Kolmannessa vaiheessa tulokkaat olivat itse kasvattajan paikalla vanhempina kadetteina.[53]

Historiajaosto huolehti perinteistä, joiden pyhyys kuului Norvion mukaan upseerielämän olennaisimpiin puoliin. Ennen talvisotaa Norvio kirjoitti Kylkiraudassa, että historiajaoston tärkeimpiä tehtäviä ovat ”*ehdoton isiemme sankaritekojen selvittäminen ja -kunnioittaminen, heidän muistonsa vaaliminen, isänmaanrakkaus, kansallistunnon ja uhrautuvan heimorakkauden juurruttaminen*”. Asemiehessä hän korosti, että viime vuosina historiajaosto oli ottanut ohjelmaansa heimo-opetuksen. Norvio jatkoi, että ”*Me tahdomme olla tässäkin suhteessa horjumaton osa siitä nuorisosta*[54]*, joka sivilielämän* [sic] *eri aloilla valmistautuu uhrimielin palvelemaan Suomea sen kaikissa tulevissa vaiheissa.*” Talvisodan jälkeen heimo- ja kansallisopetus muodostivat historiajaoston toiminnan rungon, eikä vapaussotaa enää erikseen mainittu.[55]

Kadettikurssien 23 ja 24 aikana Kadettioppilaskunta teki muutamia normaalista poikkeavia päätöksiä. Kesällä 1939 päätettiin, että molempien vuosikurssien kadetit osallistuisivat Karjalan kannaksen linnoitustöihin vapaaehtoisina. Talvisodan jälkeen Kadettioppilaskunta julkaisi *Korutonta kertomaa* -kirjan, joka kertoi 24. kadettikurssin kadettien sotakokemuksista. Lisäksi sama kadettikurssi otti Kadettioppilaskunnan nimissä sotaorvon kummilapsekseen. Kummilapsikadetti Heikki Risku kuvasi artikkelissaan asian perusteluita siten, että ”*näin parhaiten kunnioitetaan sankarien muistoa, hoidetaan heidän kansalleen jättämää perintöä*”.[56]

---

[52] Linsuri & Hakala (1969), s. 113–114; Norvio (1939a), s. 31–32; Ks. Korpi (1939), s. 39–43; Ks. Norvio (1939b), s. 18–20; Ks. myös Lyly, Kosti: Sotilaskurista ja -hengestä, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939, s. 27–28. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=29], luettu 14.3.2022.
[53] Linsuri & Hakala (1969), s. 116–117.
[54] Norvio viitannee etenkin Akateemisen Karjala-Seuran edustamaan toimintaan, ks. luku 2.2.1.
[55] Linsuri & Hakala (1969), s. 114; Norvio (1939a), s. 31–32; Norvio (1939b), s. 18–20; Korpi (1939), s. 39–43.
[56] Korpi (1941), s. 34; Linsuri & Hakala (1969), s. 118–118; Risku, Heikki: Kummilapsemme. *Kadetti 1/1941*. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941, s. 18–19. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?-page=20], luettu 3.3.2022.

Kadettioppilaskunnassa vallitsi siis hyvin selkeä tahtotila, johon se pyrki kadettien kasvatuksessa – myös sisäisin kurinpidollisin keinoin. Huomioiden Kadettikoulun antama upseerikasvatus, sotahistorian opetuksen painotukset sekä kadettien taustat voidaan pitää selvänä, että Kadettioppilaskunnan tekemällä työllä oli vahva kannatus Kadettikoulussa niin opiskelijoiden kuin henkilökunnan keskuudessa.

2.1.3 Tilastotietoja kadeteista – sotakokemus erona kadettikurssien välillä

Hakijoita 23. kadettikurssille oli 135 henkilöä, joista 99 hyväksyttiin opiskelemaan. Valmistuneiden 97 kadetin keski-ikä opintojen alussa oli 22 vuotta 7 kuukautta ja kaikki olivat naimattomia. Valmistuneista selkeä enemmistö – 82 henkilöä – oli ylioppilaita muiden ollessa pääosin 8/8 luokkaa oppikoulua käyneitä. Äidinkielenään 92 henkilöä puhui suomea, kuusi ruotsia ja yksi jotakin muuta kieltä. Kotipaikkakuntia ei tilastoitu, mutta kadettien yleisin kotiseutu vaikuttaa olleen Viipurin läänissä: reilu neljännes oli syntynyt siellä ja vajaalla neljänneksellä vanhempien kotipaikka oli Viipurin läänissä.[57]

Ansioluetteloiden perusteella Kadettikouluun hyväksytyistä 85 henkilöä kuului Suojeluskuntajärjestöön. Se kertoo kadettien maanpuolustustahdosta mutta myös aatteellisesta taustasta – olihan laillisen esivallan joukot muodostettu vapaussodassa suojeluskuntien pohjalle, vaikka 1930-luvun lopulla juopa eri yhteiskuntaluokkien välillä olikin pienentynyt. Korkeaan osuuteen vaikutti myös se, että suojeluskuntaharrastuksen antama sotilaallinen koulutus paransi edellytyksiä reserviupseerikouluun pääsemiseen.[58]

Kuten seuraavan sivun taulukosta 1 näkee, ei 24. kadettikurssin keski-iässä, äidinkielessä, valmistumisprosentissa tai aiemmassa koulusivistyksessä tapahtunut juurikaan muutoksia 23. kadettikurssiin verrattuna – talvisodasta huolimatta. Pientä eroa aikaisempaa on Haapaniemen laatiman jaottelun perusteella kadettien kotiseudussa, joista yleisin oli 24. kadettikurssilla Uudenmaan lääni: sieltä tuli lähes joka neljäs kadetti, kun talvisodassa luovutetuilta alueilta saapui yhteensä 30 henkilöä.[59]

---

[57] KadK, XXIII kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/Käyttörajoitus – JulkL 621/1999, 24 § 1 mom. kohdat 24–32 (JulkL)/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:5, KA; KadK, XXIII kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Ks. myös Saarikoski & Lehtimäki (1969), s. 82–97. Artikkelissa käsitellään kadettien sosiaalisia taustoja laajasti ja pidemmällä aikajänteellä, mutta tilastot ovat vain harvoin esitelty kadettikurssin tarkkuudella.

[58] On mahdollista, että kaikkien kadettien suojeluskuntataustasta ei ole merkintää ansioluettelossa: ks. alaviite 61. KadK, Kadettikurssin 23 ansioluettelot/KadK/Käyttörajoitus – NimikirjaL 1010/1989, 7 § (NimikirjaL)/vuodelta 1939, T-22083/Bb:11, KA.

[59] Haapaniemi (1991), s. 7–12; KadK, XXIV kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:6, KA; KadK, XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Ks. myös Kilkki (1978), s. 359–560.

Taulukko 1. Valikoituja tilastotietoa kadettikursseista.[60]

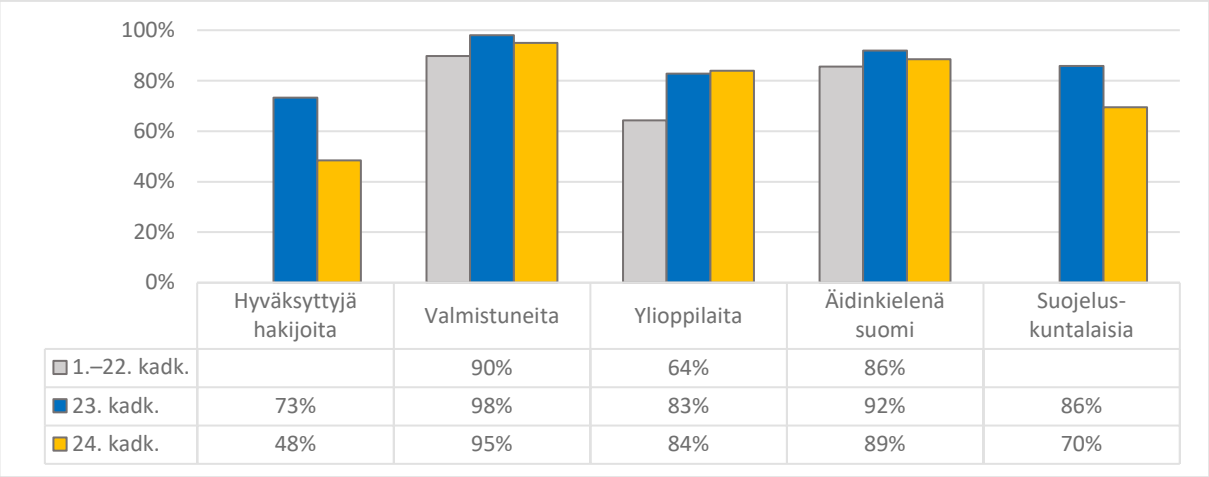

Huomattava ero ilmenee hakutilastoista, sillä opiskelemaan hakeneista hyväksyttiin 25 prosenttiyksikköä vähemmän Kadettikouluun, vaikka kurssivahvuus tuplattiin: Kadettikoulun suosio oli siis kasvanut reilusti. Ilmeisimmin opinnot aloittaneiden joukko oli myös hieman monipuolistunut, sillä sodan jälkeen suojeluskuntaan kuuluneiden osuus kadeteissa putosi 16 prosenttiyksikköä. Laskusta huolimatta suojeluskuntalaisten osuus pysyi edelleen korkeana.[61]

Sotakokemusta 24. kadettikurssille oli kertynyt monipuolisesti. Enemmistö oli saanut reserviupseerikoulutuksen jo ennen talvisotaan ja palvellut rintamalla nuoremman upseerin tehtävissä. Näitä olivat esimerkiksi joukkueenjohtajan, jaos- ja patteriupseerin, tulenjohtajan sekä nuoremman lentoupseerin tehtävät – 15 kadettia oli jopa toiminut perusyksikön päällikkönä. Talvisodan aikana reserviupseerikurssin suorittaneiden määrä oli kuitenkin huomattava: Maavoimien kadeteista 49 ja ilmasotalinjalta 13 kadettia, joista lentäjät olivat vielä Kadettikouluun tullessaan reserviupseerikokelaita. Tämä huomioitiin opetussuunnitelmassa, jossa todettiin käytännössä osoitetun joukkueenjohtamiskokemuksen ja saavutetun taidon korvaavan lyhennetyn sota-ajan reserviupseerikoulutuksen puutteet.[62]

---

[60] Muut palkit paitsi vasemmanpuoleisin on suhteutettu opiskelemaan hyväksyttyihin. Haapaniemi (1991), s. 7–12; KadK, Kadettikurssien 23–24 ansioluettelot/KadK/NimikirjaL/vuosilta 1939–1940, T-22083/Bb:11, KA; KadK, XXIII kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:5, KA; KadK, XXIV kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:6, KA; KadK, XXIII–XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA.

[61] Ansioluettelojen mukaan 110 kadettia oli kuulunut Suojeluskuntajärjestöön, mutta Haapaniemen mukaan luku oli 139. Koska Haapaniemi on kerännyt tilastotietoja omasta kadettikurssistaan ajan kanssa, on hänen esittämä lukunsa oletettavasti tarkempi. Ansioluettelojen tiedot lienevät siis tältä osin puutteelliset. Haapaniemi (1991), s. 7–12; KadK, XXIV kadettikurssin tilastot/KadK/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-27068/Bb:9, KA; Vrt. KadK, Kadettikurssin 24 ansioluettelot/KadK/NimikirjaL/vuodelta 1940, T-22083/Bb:11, KA; Ks. myös Saarikoski & Lehtimäki (1969), s. 82–97.

[62] Haapaniemi (1991), s. 9–11; KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk-/6.5.1940, s. 1, T-22083/Dc:3, KA; Kilkki (1978), s. 359.

Kokonaisuudessaan keskivertokadetit olivat 23. ja 24. kadettikurssilla varsin samankaltaisia: he olivat keskimäärin alle 23-vuotiaita, puhuivat äidinkielenään suomea ja olivat suorittaneet ylioppilastutkinnon. Kuitenkin lokakuusta 1939 alkanut liikekannallepano ja marraskuun lopussa syttynyt 105-päiväinen talvisota tekivät 24. kadettikurssin kadeteista sotilaallisilta kokemuksiltaan ylivertaisia. Näiden kadettien maanpuolustustahtoa kuvastaa se, että kaiken kokemansa jälkeen he – yhdessä yhtä monen karsitun hakijan ohella – hakeutuivat juuri sotilasuralle. Tutkittavien kadettikurssien maanpuolustustahdosta todistavat tilastot kaatuneista: toisessa maailmansodassa 23. kadettikurssilta kaatui 31 upseeria eli joka kolmas ja 24. kadettikurssilta 47 upseeria eli joka neljäs.[63]

Keskiarvojen takaa löytyy paljon eroja ja henkilöitä, jotka on hyväksytty opiskelemaan poikkeusluvalla iästään tai koulusivistyksestään huolimatta. Kadettikurssin 23 nuorin kadetti oli jyväskyläläinen reilu 19-vuotias lentäjä, joka oli opiskellut vain 6/6 luokkaa kansakoulua. Aatteellisesta taustasta kertoo, että hän oli aloittanut varusmiespalveluksen suorittamisen etuajassa vapaaehtoisena ja että hän oli kuulunut yli kymmenen vuoden ajan paikalliseen suojeluskuntaan. Vanhin kadetti puolestaan oli opintojen päättyessä täyttänyt jo 30 vuotta eli oli reilusti yliikäinen. Taustalla hänellä olivat ylioppilastutkinto, paikallispäällikkyys kahdessa eri suojeluskunnassa sekä muutaman kuukauden työkokemus nuorempana upseerina juuri ennen Kadettikoulun alkamista.[64]

Nuorin 24. kadettikurssilta valmistunut oli opintojen alkaessa 19-vuotias reserviupseerikokelas, joka oli kuulunut Suojeluskuntajärjestöön viiden vuoden ajan. Hänkin oli lentäjä ja astunut varusmiespalvelukseen Ilmasotakouluun vuonna 1939. Talvisodassa hän toimi nuorempana lentoupseerina. Kadettikurssin 24 vanhin kadetti puolestaan oli naimisissa, iältään opintojen päättyessä 30-vuotias ja päättänyt varusmiespalveluksensa jo vuonna 1932. Ennen talvisotaa hän oli saanut kurssinsa ainoana ulkomaankokemusta toimiessaan – ilmeisesti ulkoasiainministeriön määräyksestä – kansainvälisen valvontajoukon valvontaupseerina Espanjan ja Ranskan välisellä maarajalla vuosina 1937–1939. Talvisodan aikana hän toimi joukkueenjohtajana sekä komppanian päällikkönä Karjalan kannaksella ilman suojeluskuntataustaa.[65]

---

[63] Haapaniemi (1991), s. 14–17; Linsuri (1969), s. 45–46.

[64] KadK, Kadettikurssin 23 ansioluettelot/KadK/NimikirjaL/vuodelta 1939, T-22083/Bb:11, KA; KadK, XXIII kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:5, KA; Krogars (toim.) (2010).

[65] KadK, Kadettikurssin 24 ansioluettelot/KadK/NimikirjaL/vuodelta 1940, T-22083/Bb:11, KA; KadK, XXIV kadettikurssin kadettiluettelo/KadK/JulkL/päiväämätön ja sivunumeroimaton, T-22083/Bd:6, KA; Krogars (toim.) (2010).

2.2 Kadettilupauksen muotoutuminen ja sen seitsemän teemaa

Eri aikakausien kadettilupaukset eivät ole olleet juridisesti vaan eettisesti velvoittavia. Kadettilupauksia on ollut kaikkiaan käytössä kolme erimuotoista versiota, ja ne ovat olleet luonteeltaan isänmaallisia sekä antajalleen vaativia. Nykyisin kadettilupauksen antamisen merkitys nähdään siinä, että lupauksen antaessaan kadetti sitoutuu upseerikunnan arvomaailmaan.[66]

Harvojen asiaa käsittelevien alkuperäislähteiden perusteella tilanne vaikuttaa olleen samankaltainen myös tutkittavalla ajanjaksolla, jolloin kadettilupauksen sisältö oli huomattavan erilainen nykypäivään verrattuna. Esimerkiksi Kadettikoulun 20-vuotisjuhlien aikana tammikuussa 1939 jo aiemmin upseeriksi valmistunut nimimerkki ”*Y. S.*” kuvaili kadettilupausta siten, että ”*Kadettikunnan ja sen jäsenten ihanne sisältyy jokaisen kadettiupseerin antamaan kadettilupaukseen*”. Kadettikoulun 20-vuotisjuhlajulkaisussa kadetti Hyytinen kuvasi asiaa vielä perusteellisemmin. Artikkelissaan hän esitteli Kadettilipun historiaa ja heraldiikkaa, päättäen sen seuraavasti: ”*Ja kun me Sinun edessäsi, Kadettilippumme, annamme kadettilupauksemme, me tunnemme kuuluvamme siihen veljespiiriin, jonka Sinä kokoat lujaksi ja voimakkaaksi rakentaviin tekoihin yhteisen siniristilippumme hyväksi.*”[67]

2.2.1 Akateemisen Karjala-Seuran lippuvala esikuvana kadettilupaukselle

Kadettilupauksen juuret ovat jäljitettävissä Akateemiseen Karjala-Seuraan. Siitä muodostui 1920–1930-luvuilla Suomen vaikutusvaltaisin ylioppilasjärjestö, johon kuului 4 000 miesjäsentä. Toiminta loppui, kun Akateeminen Karjala-Seura määrättiin lakkautettavaksi syksyllä 1944 Moskovan välirauhan nojalla ensimmäisten järjestöjen joukossa. Kylmän sodan vuosien myötä Akateeminen Karjala-Seura muistetaan erityisesti Suur-Suomi- ja heimopolitiikastaan – esimerkiksi väitöskirjassaan Nygård nimesi Akateemisen Karjala-Seuran heimorakkauden ja ryssävihan järjestöksi. Toiminta oli kuitenkin näitä aiheita merkittävästi laajempaa.[68]

---

[66] Aikio, Hannu: Kestävällä tiellä, *Kestävää koristaa kunnia*. Marko Palokangas (toim.). Apali oy, Hämeenlinna 2009, s. 146–150; Kadettikunta (2022); Maanpuolustuskorkeakoulu (2017, 2018 & 2019); Tilander (2005), s. 174–179; Ks. myös Palokangas, Markku: Sotilasperinteen arvosymbolit. *Maailman ja yhteiskunnan muutos – Upseerin arvot ja perinteet*. Kadettikunta (toim.). Edita Prima, 2004, s. 75–78; Ks. myös Sinkko, Risto: Upseerien arvot ennallaan, *Kylkirauta 2/2021*. Kadettikunta, Lahti 2021, s. 48–53.

[67] Hyytinen, Niilo: Kadettikoulun lippu, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939, s. 22–23. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=25], luettu 24.2.2022; Nimimerkki ”Y. S.”: Kadettikoulumme ja Kadettikunta 20-vuotispäivänä 28.1.39. *JP 4*, 1/1939, s. 8–9. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1361873?page=9], luettu 24.2.2022.

[68] Niinistö kutsui Akateemista Karjala-Seuraa myös puolisotilaalliseksi taistelujärjestöksi. Niinistö, Jussi: *Heimosotien historia 1918*–1922. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Slovenia 2016, s. 268; Nygård, Toivo: *Suur-Suomi vai lähiheimolaisten auttaminen*. Otava, Keuruu 1978, s. 125–146; Uola, Mikko (toim.): *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Minerva, Hämeenlinna 2011; Roiko-Jokela (2011), s. 267–268; Ks. myös. Tilli, Jouni: *Suomen pyhä sota*. Atena, Keuruu 2014, s. 182–186.

Akateemista Karjala-Seuraa voidaan perustellusti pitää myös maanpuolustusjärjestönä, vaikka järjestöä ei sellaiseksi perustettu. Maanpuolustusasiasta kannettiin huolta ja vuodesta 1932 alkaen jäsenten oli ylioppilastutkinnon ja varusmiespalveluksen suorittamisen lisäksi kuuluttava Suojeluskuntajärjestöön. Järjestö piti maanpuolustusasiaa yllä esimerkiksi järjestämillään maanpuolustuskiertueilla ja pyrki rakentamaan kansallista yhtenäisyyttä. Maanpuolustustyön huipentumana voidaan pitää järjestön aloitetta, jonka mukaisesti aloitettiin Karjalan kannaksen vapaaehtoiset linnoitustyöt kesällä 1939.[69]

Akateemisen Karjala-Seuran ideologista pohjaa kuvastaa sen merkittävin perinne eli vuonna 1923 käyttöönotettu **lippuvala**. Tillin mukaan lippuvala yhdisti kansallisaatteen, Suur-Suomen ja uskonnon, kun taas Sulamaa analysoi Akateemisen Karjala-Seuran ideologiaan laajemmin. Hänen mukaansa lippuvala ja sitä edeltänyt valapuhe korostavat etenkin henkisten mittapuiden ratkaisevuutta, mutta näkee myös uskonnon olennaisena osana valaa. Se on selvää, että valatilaisuus ja vala itsessään olivat sisällöltään vahvasti isänmaallishenkisiä.[70]

Tutkijan tulkinnan perusteella lippuvalassa korostuvat neljä teemaa, jotka ovat uhrivalmius, heimo- ja Suur-Suomi-aatteet sekä uskonnollisuus:

> ”*Lippumme alla ja lipullemme minä vannon kaiken sen nimessä, mikä minulle on pyhää ja kallista, uhraavani työni ja elämäni isänmaalleni, Suomen kansallisen herättämisen, Karjalan ja Inkerin, Suuren Suomen puolesta. Sillä niin totta kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[71]

---

[69] Roudasmaa, Stig: Karjalan kannaksen linnoittaminen kesällä 1939, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011, s. 203–212; Roudasmaa, Stig: Linnoittamistoiminta, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977, s. 220–224; Uola, Mikko: Idän uhkaa vastaan, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011a, s. 95–202.

[70] Sulamaa, Kaarle: Akateemisen Karjala-Seuran ideologia, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011, s. 15–58; Tilli kertoi myös lippuvalan näyttävän, ”*miten uskonto ja aggressiivinen nationalismi kietoutuvat toisiinsa*”. Tilli (2014), s. 184–185.

[71] Lippuvala, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937, s. 16. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1110994?page=18], luettu 3.3.2020; Ks. myös Sulamaa (2011), s. 21.

Ensimmäisen vuosikirjansa mukaisesti vuodelta 1937 Akateeminen Karjala-Seura oli ulottanut noin 1920-luvun puolivälistä alkaen toimintaansa Kadettikouluun, jossa ”*moni nuori upseeripolvi kasvoi AKS:läisessä hengessä*”. Järjestö olikin kadettien keskuudessa niin suosittu, että vuonna 1932 Akateemisen Karjala-Seuran uudistaessa organisaatiotaan sinne perustettiin kadettiosasto. Suosio näkyykin selvästi useissa kronikoissa vuodelta 1926, jolloin kronikoiden kirjoittaminen aloitettiin.[72]

Yhteistyö jatkui vuoteen 1934 asti, kunnes tasavallan presidentti kielsi sotilaskäskyllään vakinaisessa palveluksessa olevia kuulumasta Akateemiseen Karjala-Seuraan. Tosin Uolan mukaan kielto oli 1930-luvun loppuun mennessä Kadettikoulussa käytännössä unohdettu, ja opiskelijoita saatettiin jopa hiljaisesti kannustaa liittymään Akateemiseen Karjala-Seuraan.[73]

Olennaista tutkimuksen kannalta on Akateemisen Karjala-Seuran toteamus vuoden 1937 vuosikirjassaan hedelmällisestä vaikutuksestaan Kadettikoulusta, minkä ”*voi todeta mm. kadettilupauksesta*”. Jollakin tasolla vuorovaikutus on ollut myös nykyään tiedossa, sillä ainakin kadettiupseerit Aikio ja Tilander ovat huomanneet vanhojen kadettilupausten ”*AKS-henkiset ilmaukset*”. Yhteys onkin selkeä, sillä lippuvalan ja kahden ensimmäisen kadettilupauksen viimeiset virkkeet ovat lähes sanasta sanaan yhtenevät. Samoin teemat ovat voimakkaasti yhtenevät, mikä ei ole yllättävää huomioiden kadettien ensimmäisen kronikan aloitussanat vuonna 1926:[74]

> ”*Se voimakas kansallis-isänmaallinen henki, – A. K. S.:n* [sic] *henki, – joka VIII kadettikurssille on ollut kohta alusta alkaen leiman antavaa asetti jo kohta varhain päämääräkseen henkilökohtaisen, läheisen tutustumismahdollisuuden aikaansaamisen veriveljiimme Suomenlahden etelärannalla, muinaisiin ja varmasti myös tuleviin aseveljiimme.*”[75]

---

[72] Uola kertoo myös, että ”*Kadettikoulun johtajat olivat pääsääntöisesti entisiä AKS-läisiä*”. Väite ei kuitenkaan pidä Kuusen ja Aitolan jäsenlistauksen mukaan paikkansa ainakaan 1930- ja 40-lukujen osalta. *Akateemisen Karjala-Seuran vuosikertomus 1932*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). Helsinki 1933, s. 7. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1111157?page=7], luettu 24.2.2022; Ala-Kulju, Reino: AKS:läisyys vapaussodan hengen jatkajana ja sen päämääräin täydentäjänä, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937, s. 75. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106249?page=85], luettu 24.2.2022; Kadettikoulu. Kadettikomppania (KadK. Kadk.), Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/R-598/27, 68, KA; Uola (2011a), s. 99–100, 122–125. Vrt. Kuusi, Matti & Ville-Paavo Aitola (toim.): *Neljätuhatta veljestä, sataneljä elämäntarinaa*. WSOY, Porvoo 1991.

[73] Nimimerkki ”vee–tee–ee”: AKS ja sen entiset upseerijäsenet, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937, s. 111–118. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106249?page=121], luettu 24.2.2022; Uola (2011a), s. 122–125.

[74] Aikio (2009), s. 147; KadK. Kadk., Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, R-598/27, 68, KA; Nimimerkki ”vee–tee–ee” (1937), s. 117; Uola (2011a), s. 99–100, 122–125; Tilander (2005), s. 175

[75] KadK. Kadk., Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, R-598/27, 68, KA.

Edeltävän kronikan laatija kuului 8. kadettikurssiin, joka oli vuonna 1926 ottanut käyttöön **ensimmäisen kadettilupauksen**. Siinä ovat tutkijan analyysin perusteella läsnä kaikki lippuvalan teemat – eli uhrivalmius, heimo- ja Suur-Suomi-aatteet sekä uskonnollisuus –, joiden lisäksi kadetit antoivat lupauksen kunniansa, vapautensa ja esi-isiensä vuodattaman veren nimissä:[76]

> ”*Siniristilipullemme, sen alla lupaan ja vakuutan minä kunniani, vapauteni ja esi-isieni vuotaneen veren nimessä uhraavani työni ja elämäni Isänmaalle.*
>
> *Tulevassa toimessani, joko puolustuslaitoksessa tai sen ulkopuolella tunnussanani: Suomi kansallisesti valveutuneeksi, Karjalan kahleet katkottavat, kuolema Kalevan heimon pirstojille. En pelkää mitään kärsimyksiä, uhraan yksityisen onneni ja henkenikin tämän lupauksen puolesta.*
>
> *Niin kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[77]

Samalta 8. kadettikurssilta valmistunut Matti Juntto muisteli kadettiaikojaan Kylkiraudassa 11 vuotta kadettilupauksen antamisen jälkeen. Artikkelissaan hän kirjoittaa, miten hänen edustamansa kadettikurssin kadetit olivat itse – oletettavasti silloisessa Kadettitoverikunnassa[78] – valmistaneet kadettilupauksen ja antaneet sen yöllisessä valajuhlassa. Tilaisuutta kunnioitti läsnäololla koko Kadettikoulun upseerikunta koulunjohtajaa myöten.[79]

Kun huomioidaan kadettien myönteinen suhtautuminen Akateemiseen Karjala-Seuraan sekä lippuvalan ja kadettilupauksen samankaltaisuus jopa sanamuotoja myöten, voidaan alkuperäisen kadettilupauksen esikuvaa pitää selvänä. Ensimmäinen kadettilupaus siis muotoiltiin lippuvalan pohjalta.

---

[76] Toisin kuin Aikio, ei Kallio ota omassa artikkelissaan huomioon toisen kadettilupauksen olemassaoloa. Aikio (2009), s. 146–150; KadK. Kadk., Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, R-598/27, 68, KA; Vrt. Kallio, Jari: Yhtenäistä päällystöä yleiseurooppalaisessa korkeakoulussa, *Kestävää koristaa kunnia – Kadettiperinteitä ja -kasvatusta 90 vuotta itsenäisessä Suomessa*. Apali Oy, Tampere 2009, s. 125.

[77] Aikio (2009), s. 146.

[78] Tilander kirjoittaa Kadettilupauksen otetun käyttöön Kadettikunnan aloitteesta. Aikion mukaan ”*Kadettilupauksen sisältöä pidettiin Kadettikoulun sisäisenä asiana, eikä kadettikunta ottanut siihen kantaa ennen sotia.*” Huomioiden Kadettitoverikunnan perustaminen samoihin aikoihin kadettilupauksen käyttöönoton kanssa ja kadettien aktiivisuus kasvatuksessa, voi kadetteja pitää asiassa todennäköisimpänä aktiivisena osapuolena. Aikio (2009), s. 147; Vrt. Tilander (2005), s. 175.

[79] Juntto, Matti: Everstiluutnantti Heikki Nurmio, *Kylkirauta 6/1937*. Kadettikunta, 1937, s. 12. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016606?page=14], luettu 28.2.2022.

Ensimmäinen kadettilupaus ei kuitenkaan ollut pitkäikäinen – kenties itänaapuriin viittaava ”*kuolema Kalevan heimon pirstojille*” oli tulevien upseerien suusta liian jyrkkä jopa silloiseen asenneilmastoon. Näin ollen 1930-luvun alussa astui voimaan järjestykseltään **toinen kadettilupaus** astetta rauhanomaisemmassa muodossa. Aikion mukaan kadettilupauksen muuttamisen taustalla olisi ollut Kadettikoulun johtaja jääkärieversti Taavetti Laatikainen. Vaikka Aikio ei sitä mainitse, oli Kadettioppilaskunta todennäköisesti muutostyössä osallisena, kun huomioidaan kadettien rooli ensimmäisen kadettilupauksen tekemisessä.[80]

2.2.2 Kadettikurssien 23. ja 24. antaman kadettilupauksen analysointi

Muutoksista huolimatta asiasisältö oli toisessa kadettilupauksessa pitkälti yhtenevä. Uhrivalmius, heimo- ja Suur-Suomi-aatteet sekä uskonnollisuus säilyttivät roolinsa. Näiden vanhojen teemojen lisäksi esi-isien sankarimuisto nousee voimakkaammin esille, kun taas uusina teemoina esiintyvät sotilaan hyveet sekä Suomen itsenäisyys ja vapaus:

> ”*Kadettilippumme, Sinulle sotilaan korkeimpien hyveiden, uskollisuuden ja miehuuden, kunnian ja toveruuden vertauskuvalle lupaan ja vakuutan minä uhraavani työni ja elämäni Isänmaalleni.*
>
> *Kadettiaikanani ja sen jälkeen olkoon tunnussanani: elän kansamme kalliille itsenäisyydelle, heimojemme hengen herättämiselle, suuren sukumme tulevaisuudelle ja vapautemme vaalimiselle. Säilyköön esi-isieni sankarimuisto pyhänä ja sotilaan kunnia olkoon korkein päämääräni. En pelkää mitään kärsimyksiä, uhraan yksityisen onneni ja henkenikin tämän lupauksen puolesta.*
>
> *Niin kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[81]

Tämä uudesti muotoiltu ja järjestykseltään toinen kadettilupaus on se, jonka 23. ja 24. kadettikurssi antoivat, minkä vuoksi sen sanoma analysoidaan kappalekohtaisesti. Kyseisen kadettilupauksen **ensimmäisen kappaleen** tärkeimmät teemat ovat sotilaan hyveet ja uhrivalmius.

---

[80] Kadettitoverikunnan säilyttämistä vanhoista pöytäkirjoista voisi löytyä enemmän tietoa kadettilupauksen muokkaamisesta; Aikio (2009), s. 146, 155–156.

[81] Viite kohdistuu vain siteeraukseen, sillä Aikio tai Haapaniemi eivät analysoineet kadettilupauksen sisältöä; Aikio (2009), s. 146; Haapaniemi (1991).

Suomen sotilasperinteissä lippu on aina ollut joukon tärkein symboli. Perinteisesti lipulle on vannottu uskollisuusvalat, ja sen jättäminen tai hylkääminen viholliselle on tulkittu valapattoisuudeksi – kunniattomaksi heikkouden osoitukseksi. Koska uudessa kadettilupauksen muotoilussa siniristilipun sijasta uskollisuutta vakuutettiin kadettilipulle, oli luontevaa korostaa sen edustamia sotilaan hyveitä: uskollisuutta, miehuutta, kunniaa ja toveruutta. Niitä myös Mannerheim korosti ylipäällikkönä antaessaan vapaudenristin nauhoineen kiinnitettäväksi Kadettikoulun lippuun toukokuun lopussa 1941. Hän kiitti, kuinka ”*Kadettikoulun kasvatit nuorina upseereina juurruttivat sotilaan hyveet ja taistelijan taidon Suomen nuorisoon*”.[82]

Valitettavasti näiden hyveiden – uskollisuuden, miehuuden, kunnian ja toveruuden – yksityiskohtaista merkitystä ei ole avattu tarkemmin edes 1920–1940-lukujen sanakirjoissa. Sotilaan hyveet ovat voineet olla itsestäänselvyyksiä antajillensa, mutta nykyaikaan verrattuna hyveiden merkityksen ymmärryksessä lienee vivahde-eroja. Esimerkiksi hyvettä ”*miehuus*” tuskin ymmärretään nykyään samalla tavalla kuin maailmansotien välisenä aikana. [83]

Sotilaan hyveet eivät muutenkaan olleet tarkkarajaisia. Asiaa kuvaa hyvin se, että Kadettikoulun lipun luovuttaneet Haminan kadetit kuvasivat vuonna 1922 lipun edustamia sotilaan hyveitä erilaisin sanakääntein[84]. Lisäksi Kadettikunta ja Kadettioppilaskunta olivat omaksuneet hyveet keskenään samassa muodossa[85], mutta erilaisena kuin kadettilupauksessa tai Kadettikoulun lipun lahjakirjassa.

---

[82] Karjalainen, Mikko: *Ylipäällikön Päiväkäskyt*. Amanita, Porvoo 2015, s. 264; Palokangas (2004), s. 75–78; Palokangas (2008), s. 26–27; Ks. myös Manninen, Ohto: Upseeriston perinne- ja arvomaailma historiallisesti tarkasteltuna. *Maailman ja yhteiskunnan muutos – Upseerin arvot ja perinteet*. Kadettikunta (toim.). Edita Prima, 2004, s. 67–71.

[83] Ks. esim. Forsman, Jaakko (toim.): *Iso tietosanakirja osat 1–15*. WSOY, Helsinki 1933.

[84] ”… *uskollisuuden ja miehuuden, velvollisuuden tunteen ja isänmaallisen alttiuden*…”. Nimimerkki ”K. B.”: Kadettikoulun lippu, *Kylkirauta 2/1935*. Kadettikunta, s. 4. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/-1016602?page=6], luettu 25.2.2022.

[85] ”… *urhoollisuus, velvollisuudentunto, vastuualttius, tinkimätön kuriin alistuminen ja luja toveruus*”. Tähtisen kirjoitukset neljän vuoden välein ovat identtiset, mikä osoittaa päämäärien vakiintuneisuuden. Norvio (1939b), s. 18–20; Tähtinen, Urho: Kadettikunnan päämääristä, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939, s. 25–26. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=27], luettu 28.2.2022; Tähtinen, Urho: Kadettikunnan päämääristä, *Kylkirauta 1/1935*. Kadettikunta, Helsinki 1939, s. 3–5. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016601?page=5], luettu 28.2.2022.

Vakiintumattomuudesta huolimatta sotilaan hyveet koettiin merkitykselliseksi: Kadettikunnan puheenjohtajan (1930–1936) Urho Tähtisen mukaan juuri ne ja niiden vaaliminen sekä kehittäminen lujien toveruussiteiden avulla oli se perusajatus, joka oli kadettiupseerien yhteisen Kadettikunnan perustamisen takana vuonna 1921. Tähtisen mukaan upseerin elämänura asettaa upseerille itselleen ja upseeristolle kokonaisuudessaan tiukemmat elämänvaatimukset määrättyine moraalisine ominaisuuksineen, ”*joita yleisessä kielenkäytössä nimitetäänkin sotilashyveiksi*”.[86]

Virallisesti sotilaan ominaisuuksista kertoo vuoden 1939 Sisäpalvelusohjesäännön luku ”*Sotilaan velvollisuuksista ja oikeuksista*”. Se toimii ikään kuin ohjesäännön johdantolukuna, ja on monelta osin itseään selittävä. Ohjesäännössä sotilaalta edellytettiin muun muassa velvollisuutensa täyttämistä uskollisesti ja tunnollisesti, kuuliaisuutta esimiehiä kohtaan, urhoollisuutta sekä hyvää toveruutta. Kyseisen luvun viimeinen kohta tiivistää hyvän sotilaan ominaispiirteet seuraavasti: ”*Rehellinen ja nuhteeton, rohkea ja kunniantuntoinen sotilas saa aina osakseen esimiestensä luottamuksen ja tunnustuksen*”. Vastaavaan tapaan silloisessa sotilasvalassa valanantaja vannoi käyttäytyvänsä, kuten ”*uskollisen, kunnollisen, kuuliaisen ja urhoollisen sotilaan tulee*”.[87]

Sotilaan hyveet olivat siis käsitteinä hyvin epätarkkoja jopa sotilaiden keskuudessa, ja tilaisuudesta riippuen niillä oli erilaisia korostuksia. Näin ollen anakronismin välttämiseksi tutkielmassa tyydytään kuvaamaan niitä ominaisuuksia, joita kadetit sotilaissa arvostivat ja halveksivat. Mahdollisuuksien mukaan näitä ominaisuuksia tulkitaan uskollisuuden, miehuuden, kunnian ja toveruuden kautta.

Kadettilupauksessa sotilaan hyveiden merkitystä korostaa niiden yhteys ensimmäisen kappaleen lopetukseen, joka muodostaa kadettilupauksen ydinsanoman: lupaus työn ja elämän uhraamisesta ”*Isänmaalle*”. Tällainen uhrivalmiuden ihannointi lienee esiintynyt sotilasorganisaatioissa yleismaailmallisesti kautta historian – onhan sotilaiden ammattikunta ollut olemassa vain ja ainoastaan sotaa varten. Toisessa maailmansodassa suomalaisten uhrivalmius osoitettiin selkeästi. Esimerkiksi kadettiupseereista ja kadeteista kaatui 15 %, mikä on osuudeltaan vastaava kuin reserviupseereilla.[88]

---

[86] Tähtinen (1935), s. 5; Tähtinen (1939), s. 26; Ks. myös Nimimerkki ”Y. S.” (1939), s. 8–9.
[87] *Sisäpalvelusohjesääntö*. Yleisesikunta, Otava, Helsinki 1939, s. 13–17; Koivisto, Onni (toim.): *Sotamiehen taskukirja 1938*. Arvi A. Kariston kirjapaino, 1937, s. 20.
[88] Huhtala (2020), s. 21; Ks. Karjalainen (2015), s. 264–267; Ks. myös *Kadetti 1/1941*.

Suomessa uhrivalmiuden ihannointi on näkynyt erityisesti vaaran vuosia edeltäneessä maanpuolustusaatteellisessa eetoksessa, kuten tsaarinvallan aikaisissa *Ateenalaisten laulussa*[89] ja *Porilaisten marssissa*[90], 1920-luvun *Lippulaulussa*[91] tai vaikkapa talvisodan suosikkisävelmässä *Sillanpään marssilaulussa*[92].

Sotilasvalan vanhassa muotoilussa valanvannoja puolestaan vannoi suorittavansa tehtävänsä ”*aina viimeiseen veripisaraan asti*”. Nykyisen valakaavan mukaan valanvannoja lupaa toimia vastaavalla tavalla: ”*niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun*”. Sulamaan mukaan tällainen sotilasorganisaatioiden uhrivalmiusetiikka, jota Akateeminen Karjala-Seurakin edusti, edellytti yksilön alistumista lähes ehdoitta palvelemaan suurempaa kokonaisuutta.[93]

Toisen kadettilupauksen **keskimmäisessä kappaleessa** korostetaan uusin sanakääntein uhrivalmiutta ja kunniaa sotilaan hyveenä. Uusina kokonaisuuksina nostetaan keskiöön Suomen itsenäisyys ja vapaus, Suur-Suomi- ja heimoaatteet sekä esi-isien sankarimuisto:

> ”*Kadettiaikanani ja sen jälkeen olkoon tunnussanani: elän kansamme kalliille itsenäisyydelle, heimojemme hengen herättämiselle, suuren sukumme tulevaisuudelle ja vapautemme vaalimiselle. Säilyköön esi-isieni sankarimuisto pyhänä ja sotilaan kunnia olkoon korkein päämääräni. En pelkää mitään kärsimyksiä, uhraan yksityisen onneni ja henkenikin tämän lupauksen puolesta.*”[94]

Kansa sekä sen itsenäisyys ja vapaus nousevat esiin kadettilupauksessa kuten itsenäisyysjulistuksessa 4. joulukuuta 1917. Itsenäisyys ja vapaus ovat olleet maanpuolustuskentässä perimmäisiä arvoja, joiden suojaksi asettui talvisodassa ylivoimainen enemmistö kansasta. Sisäpalvelusohjesääntökin alkaa korostamalla sotilaan korkeaa kutsumusta isänmaan suojelijana.[95]

---

[89] ”*Kaunis on kuolla // kun joukkosi eessä // urhona kaadut…*”
[90] ”*Kauniina välkkyy muisto urhojemme // Kuolossa mekin vasta kalpenemme // Eespäin rohkeasti vaan // Ei kunniaansa myö // Sun poikas milloinkaan!*”
[91] ”*Sinun puolestas elää ja kuolla // on halumme korkehin…*”
[92] ”*Tääll' on suorana seistä ja kaatua // Joka miehellä oikeus…*”
[93] Koivisto (1937), s. 20; Oikeusministeriö: *Asetus sotilasvalan kaavasta*. [https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1965/19650651], luettu 28.2.2022; Sulamaa (2011), s. 35.
[94] Aikio (2009), s. 146; Haapaniemi (1991).
[95] *Sisäpalvelusohjesääntö* (1939), s. 12; Svinhufvud, Pehr ym.: Suomen Kansalle. *Suomalainen Wirallinen Lehti*. 5.12.1917, s. 1. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/1298530?page=1], luettu 28.2.2022.

Itsestään selvänä voidaan pitää myös sitä, että 1930-luvun lopun maanpuolustuskentässä Suomen itsenäisyydelle ja vapaudelle merkittävimmäksi uhkaksi koettiin Neuvostoliitto. Tälle pelolle oli historialliset syynsä, jotka juonsivat Suomessa juurensa jopa 1700-luvun alun isoa vihaa pidemmälle. Itsenäisyyden alkuvuosina venäläistämistoimet muistettiin selvästi ja tunnistettiin venäläisten rooli miehittäjinä ja vapaussodan punaisten tukijoina. Vihaa riitti, mutta aikana ennen toisen maailmansodan alkua venäläisvastainen kiihko oli laimentunut, vaikka hajanaisia tietoja itärajan toisella puolella tapahtuvista kauhuista kantautuikin Suomeen. Talvisodan myötä tilanne muuttui, ja on kuvaavaa puhua russofobian eli venäläisvastaisuuden sijaan ryssävihasta.[96]

Ryssäviha ilmenee karkeimmin talvisodan aikaisessa Akateemisen Karjala-Seuran lehdessä, jossa kokonainen artikkeli on omistettu lähes painokelvottomille sananparsille itänaapurista. Yksi näistä oli, että ”*ryssästä saa puhua vain hammasta purren*”. Kirjoittaja painotti kyseisen sananparren syntyneen sellaisten esi-isien kärsimien kokemusten – kuten satojentuhansien murhapolttojen ja kidutusmurhien – jäljiltä, mutta mainitsi myös sananparren ohjeen olevan varmaan monien mielestä liian jyrkkä. Alusta alkaen Akateemisessa Karjala-Seurassa läsnä ollut ryssäviha sai talvisodan myötä uusia kierroksia.[97]

Sotien aiheuttama katkeruus ja viha eivät näytä siis unohtuneen helposti – edes kylmän sodan aikana. Tätä kuvaa eräs Tarkiaisen siteeraama kasku. Sen mukaan joka toinen suomalainen ajatteli vielä 1960-luvulla paholaista ja joka toinen ”*ryssää*”, kun tultiin Elias Lönnrotin vuonna 1864 sanoittaman virren *Jumala ompi linnamme* säkeeseen ”*se vanha vainooja, kavala kauhea*”.[98]

---

[96] Tarkiainen Kari: *Se vanha vainooja*. Suomen historiallinen seura, Helsinki 1986. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/170169/HT132_opt.pdf?sequence=1&isAllowed=y], luettu 3.3.2022; Vihavainen, Timo: *Ryssäviha – Venäjän pelon historia*. Minerva, Juva 2013, s. 78–84, 181–245, 305–308.

[97] Sulamaa (2011), s. 22–24; Nimimerkki ”M. 6”: ”Ryssä on ryssä vaikka sen voissa paistaisi”, *Suomen Heimo*. Akateeminen Karjala-Seura. 31.12.1939, s. 302. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/607280?-page=7], luettu 28.2.2022; Vihavainen (2013), s. 209–219.

[98] Tarkiainen (1986), s. 10; Ks. myös Vihavainen (2013), s. 261–296.

Selkeästi mielipiteitä hajottavampia kokonaisuuksia kansan keskuudessa olivat nationalismiin pohjautuvat Suur-Suomi- ja heimoaatteet. Merkittävin Suur-Suomi- ja heimoaatteiden puolestapuhuja oli Akateeminen Karjala-Seura, mutta myös Lapuan liike ja Isänmaallinen kansanliike. Aatteiden taustalla olivat tsaarinvallan aikaiset sortovuodet ja venäläistämistoimet, vapaussota sekä itsenäistymisen jälkeiset heimosodat 1918–1922, joiden kestävin seuraus oli Viron itsenäistyminen. Tavoitteet olivat kuitenkin merkittävästi Suomenlahden eteläpuolta laajemmat: vapauttaa suomensukuiset heimot ja piirtää miekalla raja Vienanlahdesta Laatokkaan. Etenkin Itä-Karjala nähtiin Suomen luonnolliseksi jatkumoksi niin kulttuurillisesti kuin maantieteellisesti.[99]

Suur-Suomi- ja heimoaatteet olivat levinneet laajalle. Tämä ilmenee esimerkiksi Mannerheimin jatkosodan alun niin sanotussa miekantuppipäiväkäskyssä, jossa hän kirjoittaa Vienan ja Aunuksen vapauttamisesta. Mannerheim päätti päiväkäskynsä seuraavasti: ”*Sotilaat! Se kamara, jolle astutte, on heimomme veren ja kärsimysten kyllästämää, pyhää maata. Teidän voittonne tulevat vapauttamaan Karjalan, teidän tekonne luovat Suomelle suuren, onnellisen tulevaisuuden!*” Mutta kuten mainittua, Suur-Suomi- ja heimoaatteet eivät olleet kansaa yhdistäviä aatteita. Mannerheimin päiväkäskyä kritisoitiin poikkeuksellisesti heti julkaisun jälkeen. [100]

Kadettilupauksen ensimmäisessä kappaleessa Suur-Suomi- ja heimoaatteet ovat tunnistettavissa selvästi etenkin heimojemme hengen herättämisestä, mutta myös siihen liittyvästä suuren sukumme tulevaisuudesta ja vapaudesta. Tässä osuudessa kadettilupausta heimoaate oli olennainen osa Suur-Suomen perusteluja. Suur-Suomea ei kuitenkaan mainita suoraan, vaan ainoastaan rivien välistä.

---

[99] Niinistö (2016); Nygård (1978); Roiko-Jokela (2011), s. 59–94.
[100] Karjalainen, (2015), s. 283–286; Ks. Roiko-Jokela, Heikki: ”Suur-Suomi on yhtä kuin isänmaa”, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011, s. 59–94.

Sympatia heimoaatetta kohtaan ei kuitenkaan automaattisesti tarkoittanut, että sen kannattaja olisi tahtonut yhdistää kaikki suomensukuiset heimot. Esimerkiksi heimoaatteen mukaisesti autettiin pakolaisia, joita lähti Itä-Karjalasta jopa 33 500 henkeä heimosotien päätteeksi vuonna 1922. Saman aatteen alla esiintyi myös suomalaiskansallisen kulttuurin korostamista Ruotsin Länsipohjassa ja Norjan Ruijassa, joissa eläneiden suomensukuisten heimojen oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin haluttiin turvata. Itänaapuri ei nimittäin ollut ainoa maa, jossa vähemmistökansallisuuksien oikeudet olivat enemmistöä heikommat. Räikeimmät huolet kuitenkin kohdistuivat Neuvostoliittoon, jonka toteuttamista inkeriläisten karkotuksista sekä suomalaisuuden kriisistä Itä-Karjalassa tiedettiin jo 1930-luvulla, vaikkakaan ei samassa mittakaavassa kuin nykyään.[101]

Viimeisenä kokonaisuutena kadettilupauksen keskimmäisessä kappaleessa ovat rinnastettuna esi-isien sankarimuiston säilyminen sekä sotilaan kunnia, joka esiintyy myös Kadettilipussa sanoin ”*Constantem decorat honor*”. Vakiintunut suomennos nykyään on ”*kunnia kestävän palkka*”, mutta vuonna 1939 Kadettikunnan puheenjohtaja käytti muotoa ”*kunnia kestävän kiitos*”. Kunnian merkitystä sotilaalle kuvaa Sisäpalvelusohjesääntö korostamalla, että ”*Kunnia on sotilaan kallein aarre*.” Esi-isien sankarimuiston sekä sotilaan kunnian rinnastaminen onkin tulkittavissa siten, että edeltävien sukupolvien teot velvoittavat kadettilupauksen antajaa, mutta toimivat myös innostavana esimerkkinä.[102]

Vanhempien sukupolvien tekoja ja perinteitä kunnioitettiinkin, mikä ilmenee runsain sanakääntein Kadettikunnan toiminnan päämäärää kuvaavassa artikkelissa. Heti sen alkuun todetaan Suomen itsenäisyyden ja vapauden olevan ”*isiemme ja esi-isiemme satojen vuosien uhrautuvan työn sekä aseettoman ja aseellisen taistelun tulos*”. Artikkelin edetessä kunnioitusta osoitetaan Yrjö Maunu Sprengtportenista alkaen, mutta suurin huomio on edeltävässä sukupolvessa: vanhoissa Haminan kadeteissa ja jääkäreissä sekä näiden johtamissa vapaus- ja heimosotureissa. Norvion kirjoituksissa vuonna 1939 vallitsi samanlainen asenne.[103]

---

[101] On syytä huomioida myös suomalaisten kohdelleen omaa vähemmistöään saamelaisia kyseenalaisesti historian saatossa; Nygård (1978), s. 24–31, 221–258; Roiko-Jokela (2011), s. 59–94.

[102] *Sisäpalvelusohjesääntö* (1939), s. 13. Paasonen, Aladar: Kadettikunnan puheenjohtajan tervehdys Kadettikoulun 20-vuotisjuhlassa, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939, s. 8. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=10], luettu 14.3.2022; Ks. myös Kukkonen, Erkki: Yrjö Maunu Sprengtporten sotilaskasvatuksen uudistajana, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939b, s. 9–15. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=11], luettu 14.3.2022.

[103] Tähtinen (1935), s. 3–5; Tähtinen (1939), s. 25–26; Norvio (1939a), s. 31–32; Norvio (1939b), s. 18–20.

Kadettikoulun johtaja jääkärieversti Into Salmio muurasi artikkelissaan Kadettikoulun perinteet aiempia kirjoittajia selkeämmin vapaussotaan. Jopa Kadettikoulun vuosipäivää vietettiin vapaussodan alkamispäivänä 28. tammikuuta, mikä Salmion mukaan velvoitti pitämään pyhänä vapausarmeijan voittoon vieneen hengen: ”*’kaikki Suomen vapauden edestä’*”. Toisin sanoen kyseinen henki tarkoitti, että upseerin oli ”*arvelematta itsensä uhraava silloin kun Isänmaan etu uhria vaatii*”. Salmion mukaan jokaisen koulusta lähtevän kadettipolven piti omaksua edellä kuvattu valmius uhrin antamiseen ja voitonuskoon sekä niiden merkeissä koulutettava ja johdettava asevelvollista nuorisoa.[104]

Kadettikoululla oli lisää harkittuja kytköksiä vapaussodan muiston kunnioittamiseen. Esimerkiksi kadettien valmistujaispäiväksi oli vakiintunut toukokuun 16. todennäköisesti siksi, että sitä vietettiin talvisotaan asti armeijan lippujuhlan päivänä – vapaussodan päätösparaatin kunniaksi.[105]

Toisen kadettilupauksen **viimeisessä kappaleessa** uskonnollisuus on keskiössä yhdessä entistä selkeämmin esitetyn Suur-Suomi-aatteen kanssa:

> ”*Niin kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[106]

Vielä vuonna 1950 vain joka kahdeskymmenes suomalainen kuului muuhun kuin evankelisluterilaiseen kirkkoon ja uskonto oli suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeämmässä roolissa. Tillin mukaan luterilaisessa pappisvallassa on ollut vahva nationalistinen lataus, ja että Suomessa uskonnon ja politiikan liitto oli tavanomaista tiiviimpää.[107]

Uskonnon merkitys näkyy myös Mannerheimin päiväkäskyissä: Talvisodan sytyttyä Mannerheimin päätti päiväkäskynsä toteamukseen ”*Me taistelemme kodin, uskonnon ja Isänmaan puolesta*”. Jatkosodan ensimmäisessä päiväkäskyssään hän kutsuu sotilaitaan liittymään ”*ristiretkelle vihollistamme vastaan*”. Lisäksi miekantuppipäiväkäskyssään Mannerheim kirjoittaa Vienasta, Aunuksesta ja Karjalasta pyhänä maana.[108]

---

[104] Salmio, Into: Kadettikoulun perinteistä, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939, s. 8. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=10], luettu 14.3.2022; Ks. myös Lyly (1939), s. 28.
[105] Ks. Palokangas, Marko (toim.): *Suomen Puolustusvoimien joukko-osastoperinteet*. Puolustusvoimat (Sotamuseo, Maanpuolustuskorkeakoulu), Jyväskylä 2008, s. 45.
[106] Aikio (2009), s. 146; Haapaniemi (1991).
[107] Tilastokeskus: *Väestö ja yhteiskunta*. [https://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#vaestorakenne], luettu 28.2.2022; Tilli (2014), s. 29–31.
[108] Karjalainen (2015), s. 148–149, 280–286.

Uskonnolla oli siis merkittävästi suurempi rooli yhteiskunnassa kuin nykyään ja Jumala oli pyhä sanan varsinaisessa merkityksessä. Näin ollen kadettilupauksessa tehty rinnastus uskosta Jumalaan ja yhtä vahvasta uskosta ”*suureen Suomeen*” on nähtävä merkittävänä osoituksena Suur-Suomi-aatteen voimakkuudesta Kadettikoulussa.

2.2.3 Analysoidun kadettilupauksen teemojen yhteenveto

Alla on esitelty tiivistettynä toisesta kadettilupauksesta tunnistetut seitsemän teemaa, joiden mukaisesti kronikoita on asialuvuissa tutkittu.

Sotilaan hyveet ovat Kadettilupauksen mukaan uskollisuus, miehuus, kunnia ja toveruus. Koska näiden hyveiden sisältö ei ole täsmällinen ja niitä voi perustellusti todeta olevan useampiakin, esitellään asialuvuissa varsin laajalla skaalalla kronikoitsijoiden arvostamia ja halveksimia ominaisuuksia sotilaissa.

Uhrivalmius tarkoitti kadeteille äärimmillään sotilasvalan täyttämistä viimeiseen veripisaraan asti. Uhrivalmius voi ilmetä myös muilla tavoin maanpuolustusta hyödyntävänä toimintana, jossa yhteinen hyvä asetetaan henkilökohtaisen edun edelle.

Esi-isien sankarimuiston kunnioittaminen ei rajoitu pelkästään omaan sukupuuhun tai sankarivainajiin, vaan kaikkiin isänmaan puolesta sankarillisesti toimineisiin. Kyse on heidän perinteidensä kunnioittamisesta. Olennaista teemassa on ajallinen ero menneeseen, minkä takia teeman alla ei käsitellä 24. kadettikurssin talvisodassa taistelleita aseveljiä.

Heimoaate ilmenee eriasteisena kiinnostuksena suomensukuisiin heimoihin ja heidän oloihinsa. Kyseinen aate ei kuitenkaan ole synonyymi halulle heimojen yhdistämiseen.

Suur-Suomi-aate näyttäytyy haluna laajentaa valtakunnan rajoja etenkin Itä-Karjalassa. Koska Neuvostoliitto valtasi talvisodassa aseellisesti osia Suomesta, tarkoitetaan laajentumishaluilla vuoden 1920 Tarton rauhansopimuksen ylittäviä haaveita. Heimoaate liittyy läheisesti Suur-Suomi-aatteeseen.

Uskonnollisuus käsitetään tutkimuksessa luterilaisena uskona kolmiyhteiseen Jumalaan. Se ilmenee yleisenä hengellisyytenä sekä yksittäisinä kristillisinä sanavalintoina.

Suomen itsenäisyys ja vapaus sekä niiden arvostaminen esiintyvät monessa muodossa. Painopiste on sen esiintuomisessa, mikä kronikoitsijoiden mukaan uhkaa isänmaata ja miten sitä parhaiten puolustetaan.

2.3 Kadettikoulun kronikat 1926–1941

Kadettikoulun kronikoista ei ole juurikaan muita aikalaislähteitä kuin kronikat itse. Kuvaavaa lähteiden vähyydelle ja laadulle on, että kadeteille jaettavassa niin sanotussa perinnevihkossa kronikoiden historiaa kuvataan kolmella virkkeellä. Lisäksi perinnevihkossa kronikkaperinteen aloittaminen ajoitetaan vuoteen 1929 eli kolme vuotta myöhäisemmäksi, kuin mitä kirjoittaminen todellisuudessa alkoi. Tiettävästi ei ole edes säilynyt ohjeistusta, jonka mukaan kronikoita laadittiin.[109]

2.3.1 Kadettikoulun kronikat ennen 23. kadettikurssia

Kadettikoulun kronikkaperinne on opiskelijalähtöinen ja jatkunut näihin päiviin asti. Tieto sen aloittamisesta on säilynyt Kadettitoverikunnan pöytäkirjassa 6. toukokuuta 1926, jolloin ”*Kad.vääpeli Terä ehdotti, että ryhdyttäisiin kirjoittamaan jokapäiväistä kronikkaa koulun sisäisestä elämästä.*” Ehdotuksen perusteella perimmäisenä motiivina vaikuttaa olleen tahto saada opiskeluaikaiset tapahtumat muistiin tuoreeltaan. Kadettivääpelin esitys hyväksyttiin, sillä kuukauden sisään kronikan kirjoittaminen oli alkanut.[110]

Tärkein kronikoita käsittelevä lähde on lehtiartikkeli ”*Kadettien harrastukset »kronikan» valossa*”, joka julkaistiin alkuvuodesta 1939; vain neljä kuukautta ennen 23. kadettikurssin alkamista. Artikkelia varten kadetti Björn Kontiopää 21. kadettikurssilta oli lukenut 250 kappaletta oman ja nuoremman kadettikurssin kronikkaa, joten hänen tutkimansa kronikat oli pääosin laadittu vuoden 1938 aikana. Näistä kronikoista Kontiopää muodosti seuraavan sivun taulukon 2 mukaisen tilaston. Hänen mukaansa neljä suosituinta aihetta – sotilaalliset, urheilu, isänmaalliset ja ajankohtaiset kysymykset – käsittivät puolet kirjoitetuista kronikoista.[111]

---

[109] Virheen selittää se, että vanhimmat kronikat eivät ole Kadettitoverikunnan hallussa vaan kansallisarkistossa. Lisäksi Kansallisarkiston päässä on todennäköisesti tapahtunut otsikkovirhe, sillä kronikoiden arkistoyksikön vuosilukujen perusteella kronikkaa olisi säilössä myös vuodelta 1925. Kyseisessä mapissa ensimmäinen kronikka on kuitenkin touko-kesäkuun taitteesta 1926. Ks. KadK. Kadk., Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, R-598/27, 68, KA; Vrt. *Kadettiyhteisön perinteitä ja vakiintuneita toimintatapoja*. Kadettikoulu, Tampere 2018, s. 15.

[110] Kadettitoverikunnan pöytäkirja 6.5.1926/Kadettitoverikunta/julk/sivunumeroimaton, Kadettitoverikunnan pöytäkirjavihko 1926. Aineisto Kadettikoulun johtajan hallussa; KadK. Kadk., Kadettikomppanian kronikka v. 1925–1927/Kadettioppilaskunta/julk/päiväämätön ja sivunumeroimaton, R-598/27, 68, KA.

[111] Kontiopää, Björn: Kadettien harrastukset »kronikan» valossa, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939, s. 59–60. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=61], luettu 14.2.2022.

Taulukko 2. Kronikoiden aiheiden jakautuminen vuonna 1938 Kontiopään mukaan.[112]

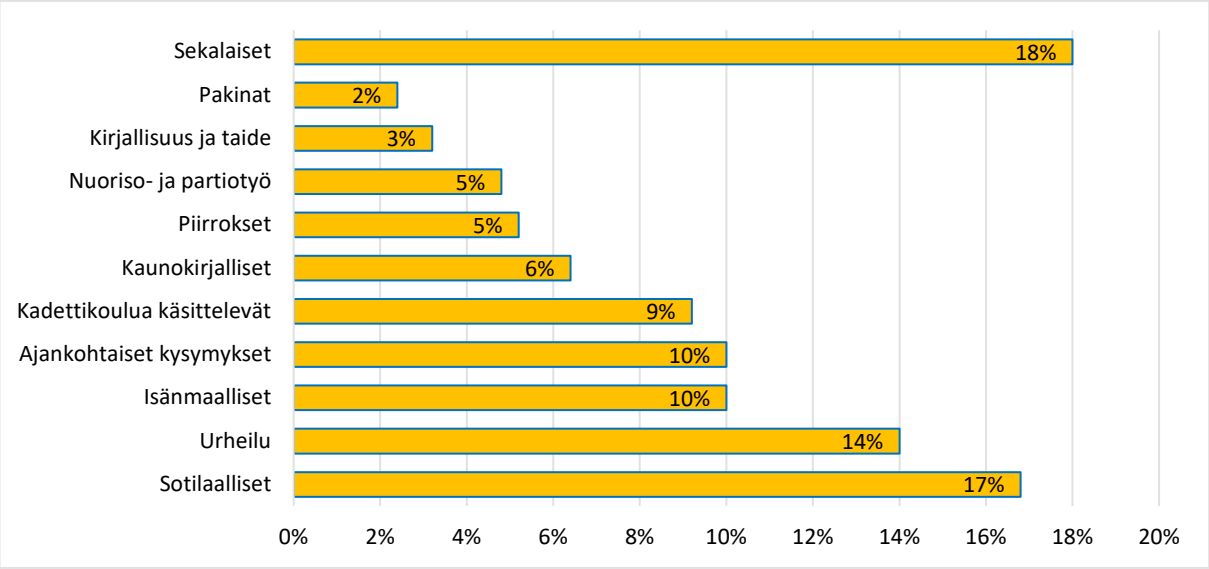

Kontiopää kertoo kronikoiden mietelmien kuvastavan Kadettikoulussa vallitsevaa henkeä ja kadettien harrastuksia. Hänen artikkelinsa loppupäätelmän mukaan kronikoissa käsiteltiin etenkin sotilaallisesti mielenkiintoisia seikkoja, päivän tapahtumia sekä fyysisen kunnon kehittämistä ja säilyttämistä. Tällaisten asioiden lisäksi kadetteja kiinnosti suhteiden ylläpito puolustustahtoiseen opiskelevaan nuorisoon sekä sotilaallisten ominaisuuksien kehittäminen – unohtamatta silti jokapäiväistä arkielämän sotilashuumoria.[113]

Kronikoita ja niiden arvoa Kontiopää kuvailee seuraavasti: ”*Puutteistaan huolimatta on kronikalla verraton historiallinen arvo… Tulevalle Kadettikoulun historian kirjoittajalle muodostaa kronikka yhden kaikkein arvokkaimmista lähteistä.*” Puutteet, jotka Kontiopää mainitsi, liittynevät kronikoitsijoiden haluun kirjoittaa laadukasta tekstiä. Hän arvioi osan valitsevan aiheen kronikkaan pikemminkin mukavuuden kuin puhtaan mielenkiinnon takia, sillä Kontiopää oli tunnistanut muutamia melkein kokonaan plagioituja tekstejä. Toinen negatiivisesti kronikoiden laatuun vaikuttava tekijä on kirjoitusajankohta: ”*aamuyöllä kronikkaansa kirjoittava päivystäjä ei suinkaan aina ajattele mieliharrastuksiansa, vaan usein myös sitä, miten vähimmällä vaivalla saa tarpeellisen sivumäärän täyteen*”.[114]

[112] Kontiopää (1939), s. 59–60.
[113] Sama.
[114] Sama.

Lisäksi Kontiopää kirjoittaa, että jokainen kronikka arvostellaan sekä korjataan, ja siten heikot suoritukset ovat omiaan opettamaan tekijäänsä. Syy-seuraussuhde laadun varmistamiseen vaikuttaa ilmiselvältä huomioiden, että Kadettitoverikunnan pöytäkirjoissa jo vuonna 1926 kiinnitettiin huomiota kronikoiden valvontaan. Silloin Kadettikoulun johtaja oli määrännyt kadettivääpelin tarkastamaan kronikat ennen puhtaaksikirjoittamista, vaikka yleinen mielipide oli etukäteisvalvontaa vastaan. Joutuihan kronikoitsija silloin tekemään tuplatyön. Kontiopään kirjoitus viittaa siihen, että etukäteisvalvontaa ei enää 1930-luvun lopulla tehty.[115]

2.3.2 Kadettikoulun kronikat 23. ja 24. kadettikurssilla

Kadettikurssien 23 ja 24 kronikoista kertovia lähteitä ei ole löytynyt, joten valtaosa alla olevista päätelmistä perustuu kronikoihin itseensä. Voidaan kuitenkin todeta Kontiopään artikkelissaan mainitsemien tietojen pitävän hyvin paikkansa, mutta kirjoitusaiheissa tapahtui huomattavia muutoksia sotilaallisen toiminnan lisäännyttyä Euroopassa vuosien 1939 ja 1940 aikana.[116]

Määrällisesti tarkasteltuna 23. kadettikurssi laati ensimmäisen kronikkansa 31. toukokuuta ja viimeisen 31. joulukuuta 1939. Kronikoita aikavälillä on yhteensä 135 kappaletta, joten niitä kirjoitettiin – joulukuu pois luettuna – 73 %:na päivistä. Vähintään viikon mittaisia kirjoitustaukoja oli neljä: reilu viikko 26.6.–1.7., vajaa kuukausi 11.8.–6.9., tasan viikko 10.–16.10. sekä koko joulukuu ennen viimeistä kronikkaa. Elokuussa alkanut kirjoitustauko selittyy kadettien kesälomilla ja joulukuun kirjoitustauko Neuvostoliiton hyökkäyksellä. Kolme neljäsosaa kadeteista osallistui kronikan laadintaan ja heistä kaksi teki kronikan viidesti.[117]

Seuraavana vuonna 24. kadettikurssi laati kronikoita kolmanneksen enemmän, eli yhteensä 180 kappaletta 7. toukokuuta – 22. joulukuuta, joten kronikkaan kirjoitettiin 78 %:na päivistä. Vähintään viikon mittaisia kirjoitustaukoja oli vain yksi: 16. heinäkuuta – 30. elokuuta eli reilut kuusi viikkoa. Kesälomat selittävät tästä tauosta vain kaksi viikkoa. Tuplasti isommasta kadettikurssista huolimatta kronikkaan kirjoittaneiden kadettien osuus (¾) säilyi samana kuin 23. kadettikurssilla. Kronikoita ei ole löytynyt vuodelta 1941.[118]

---

[115] Kadettitoverikunnan pöytäkirjat 1.10.1926 ja 8.10.1926/Kadettitoverikunta/julk/sivunumeroimaton, Kadettitoverikunnan pöytäkirjavihko 1926. Aineisto Kadettikoulun johtajan hallussa; Kontiopää (1939), s. 59–60.
[116] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*; Vrt. Kontiopää (1939), s. 59–60.
[117] *Kadettikurssin 23 kronikat*; Ks. KadK, Koulutussuunnitelma vv. 1939–1940/KadK/julk/päiväämätön, T-22083-/Dc:2, KA.
[118] *Kadettikurssin 24 kronikat*; Ks. KadK, Kadettikoulun koulutussuunnitelma 1940–1941 24. kurssi/KadK/julk/-6.5.1940, T-22083/Dc:3, KA.

Sanatilastot liitteessä 3 kertovat, mitkä ovat kadettikursseittain käytetyimmät sanat niin yleisesti kuin valikoiduissa sanaluokissa. Ilman tarkastajien kommentteja sanamäärät ovat 23. kadettikurssilla 28 218 ja 24. kadettikurssilla 51 864 sanaa. Talvisodan jälkeen kronikoitsijat siis kirjoittivat 83 % enemmän kuin 23. kadettikurssilla, vaikka päivissä laskettuna kronikoita kirjoitettiin vain kolmannes enemmän. Keskimäärin yksittäiset kronikat olivat siis 38 % pidempiä 24. kadettikurssilla.[119]

Kronikoitsijoiden sanavalinnat paljastavat sen, että he kirjoittivat paljon itsestään ja omista kokemuksistaan. Yleisin käytetty persoonapronomini 23. kadettikursseilla oli ”*minä*” ja toiseksi yleisin ”*hän*”, jotka 24. kadettikurssilla olivat järjestykseltään päinvastoin. Havainto kertoo, että kronikoitsijoiden näkökulma kirjoituksissa oli usein henkilökohtainen.[120]

Käytetyt erisnimet kertovat sen, mitkä alueet ja maat ovat olleet mielenkiinnon kohteina. Molemmilla kadettikursseilla ”*Suomi*” on ollut ylivoimainen ykkönen, ja samoin muut kotimaan kohteet ovat olleet suosittuja. Talvisodan jälkeen kirjoitukset menetetyistä alueista ja käydyistä taisteluista olivat yleisiä, mikä näkyy sanojen kuten ”*Karjala*”, ”*Viipuri*”, ”*Terijoki*” ja ”*Suomussalmi*” suosion nousussa sekä Helsingin putoamiselta listalta. Ulkomaisten maiden yleisyys johtuu ajankohtaisista sotatoimista, minkä takia ”*Saksa*” oli toiseksi yleisin erisnimi ennen ja jälkeen talvisodan, mutta ”*Puola*” ei enää ollut kronikoiden aiheena 24. kadettikurssilla.[121]

Substantiiveissa erikoista on se, että ennen talvisotaa itänaapuria kutsuttiin yleisesti sekä sanoilla ”*Venäjä*” että ”*Neuvostoliitto*”, mutta talvisodan jälkeen molempia käytettiin vähemmän. Jälkimmäinen jopa putosi 20 yleisimmän erisnimen listalta. Epäsuhta sanojen käytössä on huomattava, etenkin huomioiden runsaasti kronikoissa muistellut talvisodan tapahtumat. Eron selittää yleisnimien käytössä tapahtunut muutos: ”*ryssä*” oli sodan jälkeen noussut listan ulkopuolelta neljänneksi yleisimmäksi yleisnimeksi ja samoin sanaa ”*vihollinen*” käytettiin suhteessa useammin. Valtion sijaan kirjoitettiin kansallisuudesta.[122]

Erisnimien ohella parhaiten kronikoitsijoiden käsittelemistä aiheista kertovat yleisimmät yleisnimet. Sanat ”*maa*”, ”*kansa*”, ”*sota*” ja ”*mies*” olivat molemmilla kadettikursseilla kymmenen yleisimmän sanan joukossa. Sotilaalliset ja isänmaalliset aiheet olivat siis kadettien keskuudessa suosittuja, kuten Kontiopää oli tilastoinut.[123]

---

[119] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[120] Sama.
[121] Sama.
[122] Sama.
[123] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*; Kontiopää (1939), s. 59–60.

Laadullisesti tarkasteltuna tutkittavien kadettikurssien kronikat on laadittu kolmeen kovakantiseen kirjaan, joissa ylivoimainen enemmistö kronikoista on kirjoitettu kaunokirjoituksella. Molemmilla kadettikursseilla on joukossa myös piirustuksia, ja 23. kadettikurssilla yksittäisiä lehtileikkeitä. Kirjoituksissa on yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta merkitty kronikan alkuun päivämäärä ja loppuun kronikoitsijan allekirjoitus, jonka alla on päivystävän kadetin apulaisen titteli. Näiden perusteella tiedetään, että kronikan laatiminen oli sidottu päivittäin vaihtuvaan päivystystehtävään. Yhtenä perusteena tälle toimintatavalle voidaan pitää sitä, näin toimimalla kirjoitusvastuuta hajautettiin tehokkaasti koskemaan suurta osaa kadettikurssia, vaikka joidenkin kohdalla päivystystehtävä tuli vastaan uudestaan – enimmillään viidesti.[124].

Vuoden 1940 kronikoiden perusteella päivystysvuoroa hoiti kaksi kadettia: päivystävä kadetti ja päivystävän kadetin apulainen. Tavallisesti päivystäjien vaihto toteutettiin kerran vuorokaudessa iltaisin. Päivystävä kadetti aloitti päivystysvuoron ja herätti apulaisensa kello kahdelta. Päivystävän kadetin apulainen, jonka titteli löytyy kronikoiden allekirjoitusten yhteydessä, laati kronikkansa valmiiksi aamuyöllä kello kuuteen mennessä. Useissa kronikoissa kuvataankin kronikoitsijan istuvan Kadettikoulun ala-aulan päivystäjän aitiossa keskellä yötä. Ajankohdan osalta tiedot vuodelta 1940 vastaavat Kontiopään vuonna 1939 antamaan kuvaukseen, joten myös 23. kadettikurssilla toimintatapa on mitä todennäköisimmin ollut samanlainen.[125]

Väitettä yöllisestä kronikan kirjoittamisesta tukee lisäksi se, että 30. marraskuuta 1939 kronikoitsija ei selkeästikään ollut tietoinen Neuvostoliiton samana aamuna aloittamasta hyökkäyksestä. Tämä tarkoittaa, että kronikka oli kirjoitettu ennen kuin tieto Neuvostoliiton hyökkäyksestä saavutti Kadettikoulun, sillä kuukautta myöhemmin kirjoitetusta kronikasta ilmenee selvästi, miten kadetit osallistuivat kuukautta aiemmin Helsingin ilmatorjuntaan. Yöllinen kirjoittaminen selittäisi myös sen, miksi molemmat kadettikurssit kirjoittivat ensimmäisen kronikkansa vasta toisena opiskelupäivänään: vaikka päivystysvastuu olisi vastaanotettu heti ensimmäisenä koulupäivänä, aloitettiin kronikan kirjoittaminen vasta päivystävän kadetin apulaisen yövuorossa seuraavan vuorokauden puolella.[126]

---

[124] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*; Ks. myös *Sisäpalvelusohjesääntö* (1939), s. 104–107. Sisäpalvelusohjesääntö kuvaa päivystämisen järjestämistä sekä päivystäjän tehtäviä.
[125] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 29.5.1940, 29.6.1940 ja 21.12.1940; Kontiopää (1939), s. 59–60.
[126] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 31.5.1939, 30.11.1939 ja 30.12.1939; *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940.

Kronikoissa kadetit kertovat pääosin omista kokemuksistaan tai mielipiteistään tietäen sen, että tulevaisuudessa ulkopuolisetkin saattavat niitä lukea: molempien kadettikurssien kronikoissa mainittiin kronikoiden olevan jälkipolville. Asiasisällöstä ja laadullisista tekijöistä kuitenkin huomaa, että kronikoita laadittiin myös Kontiopään kuvaamalla vähimmän vaivan periaatteella. Esimerkiksi erään kronikoitsijan mukaan pelkkä ajatuskin kronikasta ”*aiheuttaa monelle ankeita ajatuksia päivystystä vastaan otettaessa*[sic]” ja toisaalla siitä kirjoitetaan tulevaisuudessa häämöttävänä vihollisena. Lisäksi mainitaan, että velvollisuutta kirjoittaa ei pysty kiertämään ja kronikan on oltava valmis aikamääreeseen mennessä.[127]

Ainakin tästä puutteellisesta kirjoitusmotivaatiosta johtuen kronikoiden kirjoittamista valvottiin osan ajasta, mikä ilmenee punakynämerkintöinä kronikoiden marginaalissa. Huomioiden Kadettioppilaskunnan kasvatusvastuu ja kronikoiden syntyhistoria, on syytä olettaa vanhemman kadettikurssin edustajien valvoneen kronikoiden laatimista ja toimineen sen tarkastajina ennen talvisotaa. Väitettä tukee myös se, että 22. kadettikurssin opintojen keskeyttämisen eli ylimääräisten harjoitusten alkamisen myötä kronikan sivujen marginaalissa on vain yksi huomautus. Ennen lokakuuta punakynää löytyi lähes jokaisesta kronikasta.[128]

Vuoden 1939 punakynämerkinnät paljastavat eräitä kronikalle asetettuja vaatimuksia: Kronikoiden piti olla vähintään kaksi sivua pitkä ja käsitellä jotakin sotilaallista tai kadettielämää koskevaa aihetta. Kronikka ei tarkastajien mukaan ollut mikään urheilu- tai sotilasaikakauslehti ja tutkielmia pystyi kirjoittamaan muuallekin. Kopioita ohjesäännöistä tai kirjallisuudesta ei haluttu, vaan omakohtaisia kokemuksia suosittiin. Pelkkä tapahtumien kuvaaminenkaan ei ollut tavoiteltavaa, vaan omaa pohdintaa ja ääntä haluttiin saada kuuluviin. Kuitenkaan upseeritoverin tai esimiehen arvostelua ei suvaittu. Muutoin tarkastajien huomiot keskittyvät pääasiassa stilistiikkaan ja oikeinkirjoitukseen sekä paikoitellen sisällön kommentoimiseen.[129]

---

[127] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 8.8.1939 ja 20.11.1939; *Kadettikurssin 24 kronikat*: 29.5.1940, 15.6.1940, 20.6.1940 ja 29.6.1940; Ks. Kontiopää (1939), s. 59–60.
[128] *Kadettikurssin 23 kronikat*; Ks. myös *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[129] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 2.6.1939, 3.6.1939, 5.6.1939, 7.6.1939, 8.6.1939, 9.6.1939, 6.7.1939, 8.7.1939, 10.7.1939, 18.7.1939, 22.7.1939, 23.7.1939, 24.7.1939, 26.7.1939, 2.8.1939, 9.9.1939, 14.9.1939 ja 16.9.1939.

Vaikka kadeteille oli annettu ohjeistus kronikan laatimisesta ja heidän tekemisiään valvottiin, oli kronikoitsijoilla siitä huolimatta suuri vapaus aiheenvalinnassa ja sen käsittelyssä. Kronikoissa jopa käsiteltiin useamman kerran aiheenvalinnan vaikeutta – etenkin 24. kadettikurssilla. Tyypillisesti aihealueet muuttuivat sen mukaan, mitä maailmalla tapahtui: kronikoissa näkyvät selvästi muun muassa Puolan valtaus ja ylimääräisten harjoitusten alkaminen syksyllä 1939 sekä Saksan sotatoimet alkukesästä 1940.[130]

Valvontaan näyttää liittyvän ainakin 23. kadettikurssilla myös rankaisumahdollisuus. Eräs kyseisen kadettikurssin kronikoitsija paljastaa, että kronikkavelvollisuutensa laiminlyöneet joutuvat korjaamaan virheensä pikaisesti, mistä on kronikoitsijan mukaan useilla omakohtaisia kokemuksia. Rangaistuksen laatua tai rankaisijaa ei kerrota, mutta voinee olettaa rangaistuksen tulleen 22. kadettikurssilta.[131]

Kadettikurssin 24 osalta rangaistuksista ei ole viitteitä ja valvontaakin oli vähemmän: valvonnan painopiste oli ensimmäisen opiskelukuukauden aikana, sillä heinäkuusta alkaen punakynämerkintöjä löytyy vain neljästä kronikasta. Sitä ennenkään marginaaleihin ei kirjoitettu juuri muuta kuin tarkastajan nimikirjaimet. Yksi heistä käytti nimimerkkinään ”*Luutn. M. S. Tark.ups*”, jonka sotilasarvo ja nimikirjaimet täsmäävät silloiseen Kadettikoulun opettajaan luutnantti Mikko Sistoon. Todennäköisesti muutkin kronikkaa tarkastaneet olivat Kadettikoulun henkilökuntaa, sillä koulussa opiskeli vuonna 1940 vain yksi kadettikurssi.[132]

Ohjeistus ja valvonta eivät näyttäneetkään juuri rajoittaneen 24. kadettikurssin kirjoittamista:

> ”*Mutta jos selailemme tätä rakasta kronikkaamme, huomaamme miten eri tavoin pakinoitsijat ovat suhtautuneet samoihin asioihin. Se onkin hyvä, sillä emmehän tahdo olla jonkun valmiiksi pureksitun ”patentti” ajatuksen lumoamia. Aivan oikein sanotaan, että mitalissa on kaksi puolta samoin kuin makkarassa kaksi päätä ja tällainen molemminpuolinen asioiden tarkastelu antaakin meille parhaat tulokset ja samalla se avartaa maailmankatsomusta luoden suvaitsevaisuutta ja yhteisymmärrystä meidän omassa maailmassamme.*”[133]

---

[130] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 8.8.1939; *Kadettikurssin 24 kronikat*: 20.5.1940, 29.5.1940, 15.6.1940, 20.6.1940 ja 29.6.1940.
[131] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 20.11.1939. Ks. *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[132] *Kadettikurssin 24 kronikat*; Vuori, Martti & Jukka Salas: Kadettikoulussa VV 1919–1968 opettajina toimineet upseerit, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 155; Ks. myös Krogars (toim.) (2010), s. 902.
[133] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 15.6.1940.

Kronikan kirjoittaminen näyttäisi väliaikaisesti loppuneen 24. kadettikurssin joululomaan vuonna 1940, sillä uusia kronikoita ei seuraavalta vuodelta ole löytynyt ja puolet viimeisestä tutkitusta kronikkakirjasta on tyhjillään. Tämä poikkeaa aiemmista tutkituista kronikkakirjoista, jotka on kirjoitettu kannesta kanteen välittämättä kadettikurssin numerosta. Osasyynä kronikkaperinteen katkeamiselle lienee ollut Kadettikoulun muutto Santahaminaan.[134]

2.3.3 Kadettikurssien 23 ja 24 kronikoiden lähdekritiikki

Ulkoisen lähdekritiikin[135] perusteella ei ilmene syytä epäillä Kadettikoulun kronikoiden aitoutta. Ilmeisimmät perusteet kronikoiden ajoittamiseen vuosiin 1939 ja 1940 ovat kronikoiden päiväykset ja allekirjoitukset, jotka täsmäävät Upseerimatrikkelin tietoihin valmistuneista kadeteista lähes poikkeuksetta. Upseerimatrikkelista puuttuvat kronikoitsijat selittynevät opintonsa keskeyttäneillä tai nimensä muuttaneilla.[136]

Myös kronikoiden sisältö, vaihtelevat käsialat sekä käytetyn kynän ja musteen laatu tukevat täysimääräisesti käsitystä, että päivystävän kadetin apulaiset ovat kirjoittaneet kronikkansa omalla vuorollaan vuosina 1939–1940. Pelkästään näiden kronikoiden jälkikäteiskirjoittaminen eli väärentäminen olisi työlästä, ja tosiasiallisesti kaikkien Kansallisarkiston ja Kadettitoverikunnan hallussa olevien kronikoiden väärentäminen olisi mahdotonta.[137]

Samoin kirjat, joihin kadetit kronikkansa kirjoittivat, ja niiden ulkoiset piirteet tukevat kronikoiden aitoutta. Kolmesta tutkitusta kronikkakirjasta ensimmäisen on sisäkannessa sijaitsevan tarran perusteella tehnyt tai myynyt vuonna 1874 perustettu J. F. O. Samoin keskimmäisen kirjan tarra kertoo tekijästä tai myyjästä, joka on helsinkiläinen kirjakustantamo Weilin&Göös. Kirja on ensimmäistä hieman pienempi – tarran perusteella 200-lehtinen. Kahteen ensimmäiseen kronikkakirjaan laadittujen ensimmäisten kronikoiden perusteella kirjat on otettu käyttöön 8. maaliskuuta ja 19. marraskuuta 1939, jolloin kirjojen ostopäivä ajoittunee kyseisten päivien lähettyville. Tarrojen tietojen ja kirjojen nykyisen kunnon perusteella molemmat kirjat ovat olleet korkealaatuisia.[138]

---

[134] *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[135] Ks. esim. Lauerma (1977), s. 100–103.
[136] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*; Krogars (toim.) (2010).
[137] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[138] Sama.

Kolmas kirjoista, jonka ensimmäinen kronikka on kirjoitettu 6. lokakuuta 1940, on kaikista pienin niin lehtien määrältään kuin myös sivukohtaiselta pinta-alaltaan. Laatukin on selkeästi aiempia kirjoja heikompi: kirjan tekijästä ei ole mitään viitteitä, lehtien ulkoreunoja ei ole kuvioitu, sidonta on paikoitellen pettänyt ja sivut ovat haurastuneet ja kellastuneet vuoden 1939 kirjoja enemmän. Viimeinen kronikkakirja on siis huonoimmassa kunnossa siitä huolimatta, että kolmas kirja on otettu viimeisimpänä käyttöön. Laadun huononemisen selittää talvisodan aiheuttama pula-aika, mikä tukee kronikoiden ajoittamista talvisodan molemmin puolin. Kokonaisuudessaan voidaan todeta kyseisten kronikoiden olevan aitoja.[139]

Sisäisen lähdekritiikin peruskysymykset kietoutuvat historiantutkimuksessa totuuden kertomisen ympärille. Kronikoiden osalta oleelliset kysymykset ovat, olivatko kronikoitsijat voineet tietää totuuden ja tahtoivatko he kertoa sen: Kertovatko kronikoitsijat tekstissään sellaisista asioista, joita he olisivat voineet kokea, vai pohjautuuko heidän kertomansa esimerkiksi oppikirjoihin tai sanomalehtien uutisiin? Entä onko syitä, miksi kronikoitsijat jättäisivät jotakin kertomatta tai jopa kirjoittaisivat valheellisesti?[140]

Kronikoiden aihealueet olivat laajoja ja kirjoitustyyli ajoittain mielipidekirjoitusmaista, joten totuuden tietäminen on vaihdellut aihekohtaisesti. Esimerkiksi Kadettikoulua koskevissa kirjoituksissa kronikoitsijat ovat tienneet asian todellisen laidan, mutta Suomen sodan aikaisista tapahtumista heidän tietonsa perustuvat toisen käden lähteisiin. Useimpien kronikoiden kannalta ei kuitenkaan ole erityisen olennainen kysymys, tiesikö kronikoitsija totuuden: vaikka kronikoitsijan esittämä väite ei pitäisi aukottomasti paikkaansa, kuvastaa väite silti hänen ajatusmaailmaansa. Tästä käy erinomaisena esimerkkinä – etenkin 23. kadettikurssin – kronikoitsijoiden yksipuolinen käsitys vapaussodan aikaisista tapahtumista. Heidän käsityksensä oli sodan voittajien näkemyksen mukainen. Tämä oli luonnollista, sillä virallisessa liturgiassa juhlittiin valkoisia ja selkeä enemmistö kadeteista oli kuulunut suojeluskuntiin.[141]

---

[139] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[140] Ks. esim. Lauerma (1977), s. 103–105.
[141] KadK, Kadettikurssin 23 ansioluettelot/KadK/NimikirjaL/vuodelta 1939, T-22083/Bb:11, KA; *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.

Olennaisempi kysymys on, tahtoivatko kronikoitsijat kirjoittaa totuudenmukaisesti – kuvaavatko kronikat kadettien ajatusmaailmaa sellaisena kuin se oli? Aivan aukottomasti kronikat eivät sitä tee: ohjeistus kronikan kirjoittamisesta vaikutti ennalta käsiteltyihin aiheisiin ja jälkikäteisvalvonta saattoi aiheuttaa kronikoitsijoissa sisäistä sensuuria. Huonosti toteutettuun kronikkaanhan liittyi erään kronikoitsijan kirjoituksen perusteella uhka rangaistuksesta. Tämä on voinut ajaa joitakin kronikoitsijoita kirjoittamaan siten, kuin olettavat kronikan tarkastajan haluavan. Myöskään aamuöinen velvollisuus kirjoittaa kronikkaa ei ollut kaikille mielekäs.[142]

Vaikuttaisi kuitenkin siltä, ettei valvonnan vaikutus ollut merkittävä: Ensinnäkin kronikoitsijat pystyivät kirjoittamaan kronikkansa ilman ennakkovalvontaa. Toiseksi tarkastajien kommenttien perusteella määrätyissä rajoissa ei 23. kadettikurssilla pysytty jälkikäteisvalvonnasta huolimatta. Lisäksi kyseisellä kadettikurssilla iso osa tarkastajan merkinnöistä keskittyi muotoseikkoihin sekä aihealueen kommentointiin asiasisällön sijaan, ja sitä seuraavan kadettikurssin valvontamerkinnät rajoittuivat lähinnä tarkastajan nimikirjaimiin. Kadettikurssilla 24 puolestaan valvonta oli huomattavasti vähäisempää ja se painottui ensimmäisen opiskelukuukauden ajalle. Muina ajankohtina valvonta oli merkintöjen perusteella lähes olematonta.[143]

Tärkein todiste valvonnan vähäisestä vaikutuksesta löytyy syksyltä 1939, jolloin 22. kadettikurssi poistui Kadettikoululta ylimääräisiin harjoituksiin. Tämän myötä vanhempi kadettikurssi ei enää ollut valvomassa nuoremman eli 23. kadettikurssin kronikoita, mikä tarjoaa vertailukohdan valvotun ja valvomattoman ajankohdan välillä. Sisällössä muutos näiden kahden ryhmän välillä ei ollut suuri: samasta aiheesta kirjoitetut kronikat säilyivät sanomaltaan hyvin lähellä toisiaan, eli valvonta ei ainakaan vaikuttanut kadettien mielipiteisiin. Toisaalta valvonnan puute näkyi siten, että ainoastaan loppuvuodesta 1939 kronikoista löytyy humoristisia koosteita lehtileikkeistä – kun valvovat silmäparit puuttuivat, kronikkaa tehtiin vapaammin.[144]

Näin ollen ei ole ilmennyt syytä epäillä Kontiopään toteamusta siitä, että kronikat kuvastavat Kadettikoulussa vallinnutta henkeä. Osallistuihan kolme neljäsosaa kadeteista kronikan laatimiseen molemmilla kadettikursseilla. Havaintojen yleistettävyyden kannalta merkityksellistä on se, että kuinka suuressa osassa kronikoista löytyy viittauksia samaan teemaan, ja käsitelläänkö teemaa samasta näkökulmasta. Samalla on kuitenkin syytä pitää mielessä, että kukin kronikoitsija edustaa kirjoituksessaan ensisijaisesti itseänsä eikä kadettikurssiansa.[145]

---

[142] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.
[143] Sama.
[144] Sama.
[145] *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*; Kontiopää (1939), s. 59–60.

3 KADETTIKURSSIN 23 KRONIKAT 31.5.–30.11. JA 30.12.1939

Kadettikurssi 23 laati yhteensä 135 kronikkaa, joihin sisältyvät kuvat ja lehtileikkeet. Näistä kronikoista 78:ssa esiintyy kadettilupauksen mukaisia teemoja, eli niin moneen eri kronikkaan viitataan tässä luvussa. Vähemmistö kronikoista sivuaa vain yhtä teemaa; esimerkiksi 10. kesäkuuta kirjoitetussa kronikassa esiintyy viisi teemaa seitsemästä. Tästä johtuu, että teemojen yhteenlaskettu viittausmäärä 164 on enemmän kuin kronikoita on laadittu.[146]

Kronikoitsijoiden suosituin teema oli Suomen itsenäisyys ja vapaus, jota käsiteltiin useammassa kuin joka kolmannessa kronikassa. Joka neljäs kronikka sivusi sotilaan hyveitä, joka viides uhrivalmiutta ja joka kuudes esi-isien sankaritekoja. Huomioiden kronikoitsijan vapaus aiheen valitsemisessa, voidaan todeta näiden teemojen olleen suosittuja. Loput teemat olivat selvästi harvemmin kronikoitsijoiden mielessä: joka neljästoista kronikka sivusi heimoaatetta sekä uskonnollisuutta ja joka kahdeskymmenes Suur-Suomi-aatetta. Vastaavat tiedot löytyvät sivun 74 taulukosta 3.[147]

3.1 Sotilaan hyveet

Itsessään termi sotilaan hyveet mainitaan 23. kadettikurssin kronikoissa vain kolmesti, eikä sisältö näissä kirjoituksissa ollut sanasta sanaan yhteneväinen kadettilupauksen kanssa. Kyseisissä kronikoissa sotajoukkojen ja sotilaiden hyveinä tarkasteltiin fyysillistä kuntoa, kuria, urhoollisuutta sekä uhrautuvaa toveruuden henkeä.[148]

Vaikka sotilaan hyveistä kirjoitettiin suoraan vain vähän, näkee kuitenkin kronikoiden sisällöstä selvästi, minkälaisia ominaisuuksia kronikoitsijat ovat sotilaissa arvostaneet. Näistä selkein on hyvä ruumiillinen kunto, ja urheilu olikin yksi kronikoiden suosituimmista aiheista. Sen nähtiin vahvistavan ruumista ja parhaimmillaan kehittävän sotilaallisia taitoja. Jälkimmäisiä kehittävinä lajeina koettiin etenkin ammunta, suunnistus ja kamppailulajit. Nuoriso- ja maanpuolustusjärjestöjen rooli koettiin tässä asiassa merkitykselliseksi, jotta asevelvollisaines olisi mahdollisimman laadukasta. Liikuntakasvatuksen merkitys nähtiin Suomen sotakunnon kohottajana.[149]

---

[146] *Kadettikurssin 23 kronikat*; Ks. taulukko 3, s. 74.
[147] Sama.
[148] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 21.6.1939, 13.7.1939 ja 21.11.1939.
[149] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 3.6.1939 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 20.6.1939, 21.6.1939, 7.7.1939, 8.7.1939, 9.7.1939, 23.7.1939, 25.7.1939, 29.7.1939, 6.8.1939, 10.9.1939, 17.9.1939, 20.9.1939, 27.10.1939, 13.11.1939 ja 21.11.1939.

Erään kronikoitsijan käyttämän ”*terve sielu terveessä ruumiissa*” -sanonnan mukaisesti myös henkisistä ominaisuuksista kirjoitettiin. Kun terveen ruumiin merkkinä oli hyvä ruumiillinen kunto, kuvasivat tervettä sielua sellaiset ominaisuudet kuten järkkymätön henkinen lujuus, kyky itsehillintään, reippaus, rohkeus, sisukkuus, sitkeys, tarmokkuus, tyyneys, urhoollisuus ja väkevyys. Ihanteeksi asetettiin sama taistelutahto, joka oli jääkäreillä. Karkeus kiroilemalla ja ylitsevuotava itsetietoisuus olivat puolestaan vahvan negatiivisen sävyn sisältäviä ominaisuuksia.[150]

Vahva ruumiillinen kunto ja voimakas tahto olivat selkeästi kronikoitsijoiden arvostamia ominaisuuksia. Onkin helppo mieltää näiden olevan yhteneviä kadettilupauksen hyveen miehuus kanssa.

Kuri ja siihen alistuminen nähtiin myös oleellisena sotilaan hyveenä. Asiaa käsitelleiden kronikoitsijoiden keskuudessa vallitsi yhtä laaja yhteisymmärrys niin kurin välttämättömyydestä joukossa kuin ruumiillisen kunnon tarpeellisuudesta yksilölle. Katsottiin, että kurinalainen pieni joukko kykenee voittamaan suurenkin vastustajan, jossa ei ole sotilaallisesta kurista tietoakaan. Vastaavasti yhdenkin sotilaan kurittomuuden nähtiin voivan johtaa tuhansien tuhoon.[151]

Eräs kronikoitsija luonnehti kuria kuuliaisuuden ja itsehillinnän yhdistelmäksi, joka olisi johtajan ja joukon välisen yhteistyön perusta. Menipä väite niin pitkälle, että kuri olisi orjan tottelevaisuutta, minkä kronikan tarkastaja torppasi jyrkin sanakääntein. Toisaalla kurin vastapainona korostettiin kuuliaisuutta, sillä mitä ei itse tee, sitä ei osaa toisiltakaan vaatia. Ehdoton kuuliaisuus olikin tämän kronikoitsijan mielestä jokaisen kadetin velvollisuus: kurittomuutta ei saa osoittaa sellainen, jonka täytyy joskus opettaa sotilaan hyveitä muille. Näiden kuvausten perusteella kronikoitsijoiden voi nähdä mieltäneen kurin luottamuksen rakentumisen ja siten uskollisuuden osatekijäksi.[152]

Uhrautuvasta toveruuden hengestä todettiin, että se auttaa monesti ainoana asiana kestämään sekä pysymään pystyssä loppuun asti. Silloinkin, kun kaikki inhimilliset voimat ylitetään ja kaikki aatteelliset vaikuttimet ovat menettäneet voimansa.[153]

---

[150] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 3.6.1939 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 10.6.1939, 13.6.1939, 17.6.1939, 20.6.1939, 9.7.1939, 25.7.1939, 30.7.1939, 9.8.1939, 10.9.1939, 17.9.1939, 25.9.1939, 27.10.1939, 31.10.1939 ja 21.11.1939.
[151] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 17.6.1939, 13.7.1939, 25.7.1939, 29.7.1939, 30.7.1939, 21.11.1939 ja 27.11.1939.
[152] Sama.
[153] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 21.11.1939.

Muuten toveruutta käsiteltiin usein aselajiylpeyden kautta. Nostettiin esiin sen positiivisia vaikutuksia saman aselajin sisällä, mutta myös lieveilmiöitä aselajien välillä. Tässä asiassa nähtiin ylitsevuotavalla itsetietoisuudella ja omien kykyjen yliarvioimisella olevan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia – osasivathan kronikoitsijat kertoa aselajiylpeydestä kummunneista tappeluistakin ja vaikeuksista aselajien yhteistoiminnassa. Sellainen ei kronikoitsijan mukaan ollut oikeanlaista aselajiylpeyttä, joka rehdillä tavalla antaa arvon myös toisille eikä pyri heidän merkitystään aliarvioimaan tai halveksimaan. Aselajiylpeys olikin muokattava kaikkia ylöspäin kohottavaksi eikä hajottavaksi voimaksi, sillä yksimielisyys on voimaa: vasta kaikkien aseiden yhteistyö luo pohjan, joka kestää kaikissa olosuhteissa.[154]

Kuten edellä käsiteltyjen sotilaan hyveiden kohdalla, eivät kronikoitsijat juurikaan maininneet kunniaa, vaikka kirjoittivatkin sitä sivuten. Se, mitä pidettiin moitittavana tai jopa häpeällisenä, olivat muun muassa edellä kuvattu vääränlainen aselajiylpeys ja kulkeminen sieltä, missä aita on matalin. Tästä erityismaininnan sai Reserviupseerikoulun aikainen toiminta kahdesti: Jotkut olivat pitäneet pakkausta valmiina hälytysharjoitusta varten harjakopissa piilossa, ja osa pyrki pääsemään kokeista läpi niin sanotusti rimaamalla eli ilmeisimmin vähimmällä vaivalla. Ensimmäisestä todettiin, että tuollaisella toiminnalla ei saavuteta harjoituksen tavoitteita ja jälkimmäisestä, että opiskelutoverit tuomitsevat rimaamisen yrittämisen Kadettikoulussa.[155]

Arvostettuja sotilaan hyveitä voi arvioida myös sitä kautta, minkälainen sotilaskuva oli halveksittu. Eräät kronikoitsijat paljastavat kiertelemättä ominaisuudet, jotka eivät ole sotilaalle toivottuja: epäluotettavuus, laiskuus, velttous ja välinpitämättömyys tehtävistä. Näillä negatiivisilla sanoilla kuvattiin valtakunnanrajalla havaittuja venäläisiä sotilaita, jotka tupakka suussaan toteuttivat vartiotehtäväänsä joko pylvääseen nojaten tai maassa makoillen. Vastaavasti näiden verrokkia Suomen puolella kuvattiin ryhdikkäästi seisovaksi ja tiukka ilme kasvoillaan vihollista katsovaksi sotilaaksi, todelliseksi vapauden vertauskuvaksi.[156]

Ennen talvisodan syttymistä pohdittiin sodankäynnin luonnetta ja arvioitiin, että ”*avonaisten kaupunkien pommittaminen on vain hyödytöntä julmuutta*”. Sodan sytyttyä suhtautuminen olikin jyrkkä venäläisten raakalaismaiseen sodankäyntitapaan, jossa lentokoneet kylvivät pommejaan Helsingin asuinkortteleihin ja ampuivat konekivääreillään turvattomia suojaa etsiviä naisia ja lapsia. Teko aiheutti katkeruutta eikä selkeästi sopinut kronikoitsijan kunniakäsitteeseen.[157]

---

[154] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 8.6.1939, 10.6.1939, 23.6.1939, 29.7.1939, 18.8.1939 ja 25.9.1939.
[155] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 8.6.1939, 10.6.1939, 23.6.1939, 27.7.1939, 29.7.1939, 4.8.1939 ja 25.9.1939.
[156] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 2.7.1939 ja 6.8.1939.
[157] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 4.10.1939 ja 30.12.1939.

Kronikoiden perusteella on kuitenkin selvää, mitä kadetit kunnioittivat ylitse muiden: se oli aiempien sukupolvien Suomen itsenäisyyden eteen tekemä työ, jonka korkein muoto oli henkensä antaminen isänmaan puolesta. Sävy, jolla esimerkiksi jääkäreistä, kunniatauluista tai sankarihaudoista kirjoitettiin, ei jätä varaa toiselle tulkinnalle. Aiempien sukupolvien perinteiden vaaliminen ja työn jatkaminen isänmaan puolesta oli selkeästi koettu kunnia-asiaksi.[158]

3.2 Uhrivalmius

Uhrivalmius merkitsi asiasta kirjoittaneille kronikoitsijoille tahtoa puolustaa Suomea, jonka jaloimpana muotona oli oman hengen uhraaminen isänmaan puolesta. Usein historiasta haettiin perspektiiviä silloiseen nykyhetkeen ja henkilökohtaisiin uhrauksiin. Yksilön ja kansakunnan valmius uhrin antamiseen – toisin sanoen maanpuolustustahto – nähtiin olennaisena osana Suomen itsenäisyyden säilymistä.[159]

Ennen Puolan valtausta kronikoitsijat käsittelivät inspiroivana esimerkkinä aiempien sukupolvien uhrivalmiutta, johon kadettienkin kuuluu olla valmiita. Kahdesti ylistettiin esimerkkien kautta vapaussodassa yksittäisten nuorten koululaisten antamaa uhria, koska he uskalsivat uhrata nuoren elämänsä isänmaan puolesta. Myöskään heimosotureita ei unohdettu.[160]

Puolan valtauksen myötä historiasta ei ammennettu enää inspiraatiota yksilön tai pienten ryhmien vaan kansakunnan sankariteoista. Pääosin korostettiin, miten aiemminkin Suomen kansa on yksimielisesti tarttunut aseisiin puolustaakseen maataan, vaikka se rauhan aikana olisikin ollut hajanainen. Aiempien sukupolvien tekoihin peilaten korostettiin, että me suomalaiset pysymme lujina ja suojelemme maatamme viimeiseen asti. Pohjolan tähtien alla asuva kansa mieluummin taistelee viimeiseen mieheen kuin taipuu orjiksi.[161]

---

[158] *Kadettikurssin 23 kronikat*: Ks. esim. 13.6.1939, 27.7.1939, 20.10.1939, 26.11.1939 ja 30.12.1939.
[159] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 14.6.1939, 18.6.1939, 20.6.1939, 2.7.1939, 11.7.1939, 17.7.1939, 20.7.1939, 26.7.1939, 27.7.1939, 30.7.1939, 1.8.1939, 5.8.1939, 7.8.1939, 11.9.1939, 13.9.1939, 2.10.1939, 3.10.1939, 9.10.1939, 17.10.1939, 20.10.1939, 24.10.1939, 25.10.1939, 30.10.1939, 31.10.1939, 1.11. .1939, 21.11.1939, 23.11.1939, 26.11.1939 ja 30.12.1939.
[160] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 14.6.1939, 20.6.1939, 26.7.1939 ja 1.8.1939.
[161] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 3.10.1939, 17.10.1939, 20.10.1939, 25.10.1939, 30.10.1939, 31.10.1939, 21.11.1939 ja 30.12.1939.

Luottamuksen kasvaminen oman kansan uhrivalmiuteen ja yksimielisyyteen ilmenee hyvin esimerkiksi Karjalan kannaksen vapaaehtoista linnoitustyötä käsittelevissä kronikoissa. Samoin muualla kronikoissa nostettiin vastaavia teemoja: omaa uhrivalmiutta isänmaan eteen sekä kansakunnan valmiutta samaan. Näissä kirjoituksissa kansan maanpuolustustahtoa ei suoraan epäilty missään vaiheessa, mutta talvisodan hengen muodostumisen havaitsee jo kirjoitussävystä. Loka-marraskuussa 1939 kronikoissa hieman ristiriitaisesti kesään verrattuna ylistettiin kansan maanpuolustustahdon heräämistä ja yksimielisyyttä uhkaavia vaaroja vastaan. Kirjoitettiin, miten kaikkia nyt yhdistää yksi asia, isänmaan asia, jonka puolesta oltiin valmiita tekemään uhrauksia niin lahjoituksin kuin aseellisesti.[162]

Eräs kronikoitsija tiivisti näkemyksensä kadettien opiskeluvaikuttimista ja ammatinvalintansa vaatimuksista seuraavalla tavalla:

> ”*Tänne tulee vain sellaiset, jotka rakastavat isänmaataan ja kansaansa yli kaiken, jotka jo rauhanaikana haluavat uhrata elämänsä vain isänmaansa ja kansansa turvaamiseksi. Miten helppoa heidän olisi opiskella tuhansien muiden kanssa yliopistossa, jossa heilläkin olisi oma määrätty vapautensa. Täällä he sensijaan* [sic] *kahdeksi vuodeksi antautuvat mitä ankarimman sotilaskurin alaisuuteen vain määrättyine ja rajoitettuine vapauksineen. Mutta he valitsevat juuri tämän uran, koska he ymmärtävät, että heidän kotinsa ja kansansa ei pysyisi pystyssä, ellei olisi armeijaa ja siinä alansa hallitsevia johtajia ja kouluttajia.*”[163]

Ateenalaisten laulun eli Kadettikoulun kunniamarssin uhrivalmiit sanat ”*nuorukaiselle kuolla kuuluu*”, oli selkeästi sisäistetty niin kronikoiden sanoissa kuin sanomassa.[164]

---

[162] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 18.6.1939, 2.7.1939, 11.7.1939, 17.7.1939, 20.7.1939, 27.7.1939, 30.7.1939, 5.8.1939, 7.8.1939, 11.9.1939, 13.9.1939, 18.9.1939 ja 2.10.1939, 9.10.1939, 24.10.1939, 1.11.1939, 23.11.1939 ja 26.11.1939.
[163] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 27.7.1939.
[164] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 26.7.1939.

3.3 Esi-isien sankarimuiston kunnioittaminen

Aiempien sukupolvien tekemästä työstä ja heidän uhrivalmiudestaan kirjoitettiin usein. Näistä löytyy maininta lähes joka kuudennesta kronikasta, joista kaikki olivat sävyltään positiivisia ja jopa ylistäviä aiempia sukupolvia kohtaan. Silloisesta lähihistoriasta esimerkkiä ammennettiin vapaussodan vapaussotureista ja etenkin jääkäreistä. Esi-isien kunnioittaminen ei kuitenkaan rajoittunut vain kronikoitsijoiden vanhempien sukupolveen, vaan myös vuosisatojen takaisia esi-isien tekoja isänmaan puolesta muisteltiin kronikoissa.[165]

Kronikan tarkastaja kiteytti esi-isien asettaman perinnön merkityksen antamassa palautteessaan. Kronikoitsijan kirjoitus käsitteli sotilaskuria kuuliaisuuden ja itsehillinnän yhdistelmänä, mikä hänen mukaansa on johtajan sekä joukon keskinäisen yhteistyön perusta ja edellyttää orjan tottelevaisuutta. Kronikan tarkastaja oli voimakkaasti eri mieltä ja kirjoitti:[166]

> ”*Suomalainen sotilaskuri ei ole koskaan vaatinut eikä varmasti tule vaatimaan orjan henkeä eikä orjan mieltä! Meidän maassamme vaaditaan jokaiselta mieheltä, joka asetta kantaa sen verran esi-isien henkeä, että kuriin alistuminen edellyttää velvollisuuksien aulista täyttämistä ei pakosta, vaan halusta palvella tätä maata ja kansaa.*”[167]

Tarkastajan edellyttämä isänmaanrakkaus ilmeneekin vahvasti kronikoissa. Opintojen kolmena ensikuukautena kunnioittavat maininnat vapaussodan ajoilta saivat niin imatralainen sankarihauta ja sen -vainajat, karjalaiset vapaussoturit, useammat vapaussotaan osallistuneet nuoret koululaiset sekä tietenkin jääkärit. Näissä usein tarinamuodossa esitetyissä kronikoissa ihannoidaan juuri aiemman sukupolven halua palvella isänmaata Suomen itsenäisyyden lunastamiseksi sekä valmiutta uhrin eli oman henkensä antamiseen isänmaan puolesta.[168]

---

[165] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 7.6.1939, 10.6.1939, 13.6.1939, 17.6.1939, 20.6.1939, 9.7.1939, 11.7.1939, 20.7.1939, 24.7.1939, 26.7.1939, 29.7.1939, 30.7.1939, 2.10.1939, 3.10.1939, 9.10.1939, 17.10.1939, 20.10.1939, 30.10.1939, 31.10.1939, 1.11.1939, 13.11.1939, 21.11.1939 ja 30.12.1939.
[166] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 17.6.1939.
[167] Sama.
[168] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 7.6.1939, 10.6.1939, 13.6.1939, 20.6.1939, 9.7.1939, 11.7.1939, 20.7.1939, 24.7.1939, 26.7.1939 ja 29.7.1939.

Sankaritarinoiden kertomisen kautta kronikoitsijat osoittivat halunsa olla jatkamassa esi-isien kunniakasta ketjua. Ennen syyskuuta kirjoitetuissa kronikoissa esi-isät esitetään ihannoivassa valossa ja useat kadetit näkevät ammattikuntansa aiempien sukupolvien – etenkin jääkäreiden – perinteiden vaalijoina ja jatkajina. Tältä pohjalta kronikoitsijat kokivat tärkeinä tehtävinään esi-isien hengen säilyttämisen omassa keskuudessaan sekä nuorisossa yleisimmin, jotta maanpuolustuskunto ja -tahto kehittyisivät. Yhtenä positiivisena esimerkkinä tästä on nostettu esiin Kannaksen vapaaehtoiseen linnoitustyöhön osallistuminen, vaikka myös vastakkainen äänenpaino eräässä kronikassa lausuttiin: kyseinen kronikoitsija häpesi sitä, kuinka pienestä asiasta jääkäreiden perinteiden vaalijat nurisevat verrattuna jääkäreiden tekemiin uhrauksiin.[169]

Saksan ja Neuvostoliiton suorittaman Puolan valtauksen myötä aiempien sukupolvien muistelemisen sävy muuttui. Enää kadetit eivät korostaneet omaa rooliaan ja tehtäväänsä esi-isien sankarimuiston vaalimisessa, vaan Suomen kansa nousi päärooliin – ”*Suomen luja puolustustahto on ilmennyt jo kautta vuosisatojen, joten on aivan varmaan, ettei se tälläkään hetkellä tule horjumaan*”. Jos aiemmin suomalaisten yhtenäisyyttä ja tiettyjen kansanryhmien maanpuolustustahtoa epäiltiin, oli se ajatus syksyllä 1939 väistynyt.[170]

Puolan valtauksen jälkeisissä kronikoissa korostettiin sellaisia aikoja, jolloin suomalaiset olivat toimineet yhdessä yhteistä vihollista vastaan, minkä vuoksi kansakuntaa repineestä vapaussodasta kirjoitettiin hyvin harkiten edeltävään kesään verrattuna. Kronikoissa haettiin vertauskohtia vallitsevaan tilanteeseen sortovuosista, Suomen sodasta, hakkapeliitoista ja jopa Kalevalan taruista asti. Esitettiin todisteita siitä, kuinka suomalaiset ovat aina olleet sitkeää, rohkeaa ja neuvokasta sotilaskansaa, joka on ollut valmis puolustamaan omia oikeuksiaan ylivoimaista vihollista vastaan. Nykytilannetta ikään kuin peilattiin historiaan ja todisteltiin, että ovathan esi-isät selviytyneet vielä pahemmista paikoista veriviholllista ryssää vastaan – miksi kansamme ei nyt kestäisi näitä koettelemuksia?[171]

---

[169] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 10.6.1939, 13.6.1939, 20.6.1939, 9.7.1939, 11.7.1939, 20.7.1939, 26.7.1939, 29.7.1939 ja 30.7.1939.
[170] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 2.10.1939, 3.10.1939, 9.10.1939, 17.10.1939, 20.10.1939, 30.10.1939, 31.10.1939, 1.11.1939, 13.11.1939, 21.11.1939 ja 30.12.1939.
[171] Sama.

3.4 Heimoaate

Kadettikurssin 23 kronikoista nousee heimoaate esiin kymmenessä kirjoituksessa, joista puolessa koko kronikan teema on rakennettu heimoaatteen ympärille. Näissä kronikoissa tuodaan selkeästi ilmi kirjoittajien näkemykset heimoveljien kokemista kärsimyksistä ja samalla ilmaistaan myös selkeä tahto heidän elinolojensa parantamiseksi tarvittaessa jopa asein. Heimoaatteesta kirjoittaminen oli aktiivisinta alkukurssista: toiseksi viimeinen heimoaatteinen kronikka kirjoitettiin elokuun alussa. Onkin selkeästi havaittavissa suomensukuisista heimoista kirjoittamisen vähentyneen, kun uhka Suomea kohtaan kasvoi.[172]

Heimoaatetta sivuavat kronikoitsijat olivat hyvin tietoisia suomensukuisista kansoista. Maininnan ovat saaneet itsenäisten unkarilaisten ja virolaisten lisäksi rajanläheiset karjalaiset, inkeriläiset ja tornionjokilaaksolaiset heimot, mutta myös selkeästi kauempana sijaitsevat syrjäänit, votjakit ja mordvalaiset.[173]

Heimoveljien kärsimyksessä selkeässä rikollisen roolissa on Neuvostoliitto. Muuan kronikoitsija kirjoitti ryssän ruoskan vinkumisesta heimoveljien ympärillä ja valitti kuinka se hävittää kodit ja kirkot – jopa kansallisuudenkin – antaen tilalle ainoastaan Marxin rumia aatteita. Toinen kirjoitti, kuinka Stalin on joko näännyttänyt heimoveljet tai raahannut heidät outoihin oloihin Siperiaan. Kolmas totesi pelkän valtakunnanrajan läheisyyden saavan aikaan kummallisen, ahdistavan tunteen. Hän ihmetteli, miten saman kansan elämä voi olla Rajajoen eri puolilla niin erilaista: ”*Tällä puolen rajaa elämää, toisella puolen autiutta ja tyhjyyttä*.” Neljäs muisteli ihailleensa Terijoella merenlahden takaisia heimoveljien maita, minkä katkaisi punalippuinen vartioalus.[174]

Heimoveljien kokemien kärsimysten kuvaukset eivät kuitenkaan rajoitu ainoastaan itänaapurin toimiin. Maininnan ovat saaneet myös Unkaria vastaan sotineet turkkilaiset ja itävaltalaiset sekä ruotsalaiset Tornionjokilaaksossa, mutta myös omat heimoveljet. Kahdessa kronikassa vapaussodassa punaiset ovat se osapuoli, jota kuvataan jopa raamatullisin sanakääntein veljiensä murhaajiksi. Punaisten kuvataan lumoutuneen vallankumouksen ihanteista niin suuresti, että he aloittivat harjoittamaan mitä räikeimpiä mielivaltaisuuksia omia heimoveljiään vastaan.[175]

---

[172] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 10.6.1939, 11.6.1939, 14.6.1939, 18.6.1939, 2.7.1939, 7.7.1939, 24.7.1939, 2.8.1939, 6.8.1939 ja 26.9.1939.
[173] Sama.
[174] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.6.1939, 14.6.1939, 2.7.1939 ja 26.9.1939.
[175] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 14.6.1939, 18.6.1939, 24.7.1939 ja 26.9.1939.

Kuten todettua kronikoitsijat eivät tyytyneet vain kuvaamaan heimoveljien kokemia kärsimyksiä, vaan kirjoituksista ilmenee myös selkeää tahtoa heidän olojensa parantamiseksi. Heimoveljien kykyyn auttaa itseään vallinneessa tilanteessa ei uskottu, vaan pikemminkin heidän oman toimintansa epäiltiin vain pahentavan tilannetta. Kahdesti kysyttiin heimoveljien kärsimysten kuvausten jälkeen retorisesti omien velvollisuuksien perään – eikö sisimmässämme tunnu työmme olevan kesken, eikö olisi jo aika ojentaa veljelle käsi ja huojentaa hänen taakkaansa? Kahdesti myös osoitettiin selkeää taisteluhenkeä vallitsevan tilanteen muuttamiseksi:[176]

> ”*Tulemme muistamaan läpi elämämme tuon Kaaderin miekan piirtämän rajan, emmekä ainoastaan muistamaan, vaan myös toimimaan siten, että se kerran on kulkeva siitä, mistä me kaikki olemme samaa mieltä, missä se on niin maantieteellisesti kuin kansallisuudenkin perusteella luonnollinen. Siksi lupaamme: ’Vienanlahdesta Laatokkaan me piirrämme miekalla rajan’.*”[177]

Mainittakoon myös, että eräässä kronikassa yhtenä pidemmän tähtäimen kehitysehdotuksena nostetaan esiin nuorison kasvattaminen heimoasioiden pariin erillisen järjestön kautta. Samoin muut isänmaalliset aiheet olisivat olleet organisaation agendalla, mutta kuningaskysymyksenä pitäisi olla Suur-Suomi-kysymys.[178]

3.5 Suur-Suomi-aate

Suur-Suomeen viitattiin seitsemässä eri kronikassa. Yhdessä kirjoituksessa Suur-Suomen voi kuvailla olleen vain yksi asia muiden joukossa, mutta kaikissa muissa viittaus oli kunniapaikalla kirjoituksen lopussa. Tällöin kronikka lopetettiin julistuksenomaisesti kehoituksiin tai lainauksiin, jotka on helppo tulkita kannanotoksi Suur-Suomen puolesta Neuvostoliiton kustannuksella. Suur-Suomen kannattaminen perustui kirjoitusten perusteella joko heimoveljien olojen parantamiseen, esi-isien sankarimuiston velvoittavuuteen tai molempiin.[179]

---

[176] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 10.6.1939, 11.6.1939, 14.6.1939, 7.7.1939 ja 6.8.1939.
[177] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.6.1939.
[178] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 7.7.1939.
[179] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.6.1939, 20.6.1939, 7.7.1939, 9.7.1939, 6.8.1939, 20.10.1939 ja 30.12.1939.

Kolmessa kronikassa heimoveljien kärsimys on olennainen osa Suur-Suomi-haaveilua. Kahdessa kronikanmittaisten pohjustusten jälkeen päädytään julistamaan, että heimoveljien kokeman kaltoinkohtelun on päätyttävä. Ratkaisun aseellista luonnetta ei juurikaan selvemmin voisi epäsuorasti mainita: kronikoitsijoiden esittämien lainausten mukaan kynällä tehty virhe korjataan miekalla, tai sitten samalla aseella piirretään maantieteellisesti ja kansallisesti luonnollinen raja Vienanlahdesta Laatokkaan. Kolmannessa puolestaan hahmoteltiin nuorisojärjestöä, jonka kuningaskysymyksenä olisi Suur-Suomi-kysymys ja ainoata politiikkaa kansallisuus- ja heimoasiat.[180]

Nuorison tuli ottaa mallia myös esi-isien velvoittavasta sankarimuistosta. Kahdesti palattiin muisteluissa sukupolvi taaksepäin ja valettiin uskoa tulevaan sekä jääkäreiden että muiden vapaussotureiden esimerkin pohjalta: kadettien ja Suomen nuorison ollessa väkeviä ja antamalla kaiken taitonsa ja kykynsä isänmaan käyttöön, Suur-Suomellekin ”*’aamu on koittava uus’ viel untakin kirkkaampana*”.[181]

Edellä kuvattu uhmakkuus, samoin kuin heimoaatteellisuus, oli pääosin syystauolla Puolan valtauksen ja talvisodan syttymisen välillä. Muuan kronikoitsijaa lainaten silloin pyrittiin kaiken uhraten säilyttämään esi-isien jättämä perintö koskemattomana – vaikkakin samalla nykypolvelle uskotun leiviskän lisääminen olisi sopinut myös.[182]

Talvisodan sytyttyä tilanne oli muuttunut täysin ja ainoa sodanaikainen 23. kadettikurssin kronikka on omassa luokassaan uhmakkuudessaan. Talvisodan alun Helsinkiin kohdistuneet pommitukset olivat herättäneet kadettien keskuudessa vihan lisäksi kostonhalua ja kuukauden kestäneet taistelut torjuntavoittoineen loivat uskoa armeijan taistelukykyyn. Jälleen kerran kronikoitsija koki esi-isien kestämän idän paineen innostavaksi esimerkiksi, kun punaryssien voittamaton sotalauma olikin osoittautunut savijaloilla seisovaksi jättiläiseksi:[183]

---

[180] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.6.1939, 7.7.1939 ja 6.8.1939; Kronikoitsija siteerasi Akateemiselle Karjala-Seuralle omistettua marssia *Me tahdomme*. Ks. Hirviseppä, Reino: Me tahdomme…, *Suomen Heimo 5/1933*. Akateeminen Karjala-Seura, 10.6.1933, s. 77. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/607215?page=7], luettu 4.3.2022; Sulamaa (2011), s. 25.
[181] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 20.6.1939 ja 9.7.1939.
[182] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 20.10.1939.
[183] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 30.12.1939.

> ”*Nyt on meidän vuoromme lyödä! Taistelussamme, jota kansan armeijamme on käynyt voitokkaasti jo yli neljä viikkoa, emme saa tyytyä vain vainolaisen karkottamiseen rajojemme yli, vaan nyt jos koskaan, täyttäkäämme kadettilupauksemme, muodostakaamme Suur-Suomi. ”Vienanlahdesta Laatokkaan me piirrämme miekalla rajan”. Olkoon tämä 23. kadettikurssin tunnuksena lähtiessämme nyt jokainen tahollamme täyttämään velvollisuuttamme uhattua isänmaatamme kohtaan.*”[184]

3.6 Uskonnollisuus

Selkeä enemmistö kadeteista ei julista uskonnollisuuttaan tai sen puutetta, sillä vain kymmenessä kronikassa on edes pieniä uskonnollisia piirteitä. Ylivoimainen enemmistö kronikoitsijoista, joiden teksteissä on uskonnollisuutta jollakin tavalla aistittavissa, käyttävät uskonnollisia ilmauksia ja viittauksia ikään kuin sivulauseessa.

Poikkeuksen muodostaa muuan kronikka, jossa kantavana teemana on vahva usko Jumalaan ja hänen antamaansa voimaan. Tässä kirjoituksessa esitetään kronikoille harvinaislaatuisella tavalla kritiikkiä muita kadetteja kohtaan, minkä vaikuttimena on kronikoitsijan havaitsema kiroilun määrä Kadettikoulussa. Kurssitovereiden arvostelu oli kronikoissa erittäin harvinaista, ja tavallisesti vähäisestäkin määrästä tarkastaja merkitsi punakynällä selkeät nuhteet sivun marginaaliin. Kyseinen kronikoitsija on kuitenkin harvinaislaatuisesti ansainnut tarkastajalta kehut siitä, kuinka kerrankin on isketty rohkeasti oikeaan asiaan.[185]

Vahvasti esiintuodun uskon lisäksi tekstissä ilmenee myös käsitys upseereista uskonnon suojelijoina, millä epäsuorasti viitataan kommunismin uhkaan. Tällaiseen uskonnon suojelijan rooliin ei tekstin mukaan sovellu saatanan huutaminen avuksi, ja kronikoitsija kehottaakin kadetteja kehittämään itseään ja vapautumaan voimaa-antamattomien voimasanojen käyttämisestä. Korostaakseen sanomaansa hän kuvaa kristillistä vakaumusta valtavana linnoituksena, joka on valtavampi kuin vahvin varustus. Tämän pohjustuksen myötä hän päättää saarnantapaisen kronikkansa kehotukseen meille kadeteille, kuinka suuri linnoitustyöviikko pitää aloittaa omasta itsestään. Kronikan perusteella ei jää epäilystäkään kronikoitsijan vahvasta uskonnollisesta vakaumuksesta.[186]

---

[184] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 30.12.1939.
[185] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 9.8.1939. Ks. myös 9.6.1939, 19.6.1939, 22.7.1939.
[186] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 9.8.1939.

Neljässä muussa kronikassa uskonto näkyy sivumainintana muun tekstin ohessa. Eräässä kadettikurssin toisella kouluviikolla kirjoitetussa kronikassa kerrotaan kadettien keskuudessa vallitsevasta hyvästä hengestä, joka ilmenee tahtona taistella isänmaan, kodin ja uskonnon puolesta. Kaksi päivää myöhäisemmässä kirjoituksessa sivutaan myös jääkäreiden luottamusta Jumalaan, mikä on juurrutettava Kadettikoulussa yksimieliseen upseeristoon – ja miten se saisi meidät kaikki toimimaan uuden sukupolven taistelulaulun mukaan. Kahdessa muussa kronikassa osoitetaan syvää epäluuloa venäläisiä kohtaan ja kirjoitetaan heidän toimistaan uskontoa vastaan: miten ryssän ruoska hävittää heimoveljien kotien ja kansallisuuksien lisäksi kirkotkin, ja kuinka yhteiskunta uskonnollisine ynnä muine arvoineen on vapaan Suomen kansalle paras mahdollinen. Vähäisistä uskonnollisista viittauksista huolimatta uskonto näyttäytyy kyseisten kronikoiden perusteella olleen näille kronikoitsijoille taistelemisen arvoinen asia.[187]

Kolmessa kronikassa ilmenee suorasti – mutta lyhyesti – luottamus Jumalaan ja hänen kaitselmukseen. Sotilaiden uskoa Jumalaan peilataan historiaan sivuamalla sitä, miten jääkärit jättivät tulevaisuutensa ja elämänsä herran haltuun. Taustalla oli tieto siitä, että jääkärit syyllistyivät maanpetokselliseen toimintaan tsaaria vastaan lähtiessään hankkimaan sotilaskoulutusta silloisesta Venäjän vihollismaasta eli Saksasta. Puolan valloituksen jälkeen historiallisten esimerkkien sijaan käsiteltiin uskoa nykypäivässä. Sitä, miten suomalaiset ovat oivaa sotilaskansaa, ja miten Jumala on aiemminkin pelastanut maamme milloin mistäkin uhkaavasta tilanteesta. Usko ”*oikean voittoon ja korkeimman johtoon*” silloisina vastoinkäymisten ja kärsimysten aikoina näyttää olleen näille kadeteille selkeä henkinen voimavara[188].

Lopuissa kahdessa kronikassa uskonnollisuus näkyy lähinnä vivahteena sanavalintojen taustalla. Eräässä kirjoituksesta mainitaan kansojen ylösnousemus ja uskontunnustus. Samoin viitataan Vanhaan testamenttiin ja Kainin merkkiin[189] kerrottaessa veljiään vastaan taistelleista vapaussodan punaisista, kun taas toisessa kirjoitetaan Suomen kansan säilymisestä näinä kristillisinä aikoina.[190]

---

[187] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 10.6.1939, 11.6.1939, 13.6.1939, 23.11.1939.
[188] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 30.7.1939, 31.10.1939, 21.11.1939.
[189] ”*Ja Kain sanoi veljellensä Aabelille: ’Menkäämme kedolle’. Ja heidän kedolla ollessansa Kain karkasi veljensä Aabelin kimppuun ja tappoi hänet… Ja Kain sanoi Herralle: ’Syyllisyyteni on suurempi, kuin että sen kantaa voisin. Katso, sinä karkoitat minut nyt pois vainiolta, ja minun täytyy lymytä sinun kasvojesi edestä ja olla kulkija ja pakolainen maan päällä; ja kuka ikinä minut kohtaa, se tappaa minut.’ Mutta Herra sanoi hänelle: ’Sentähden, kuka ikinä tappaa Kainin, hänelle se pitää seitsenkertaisesti kostettaman’. Ja Herra pani Kainiin merkin, ettei kukaan, joka hänet kohtaisi, tappaisi häntä.*” Raamattu.fi: Raamattu 1933/-38 1. Moos. 4:1–16, *Vanha testamentti*. [https://raamattu.fi/raamattu/KR38/GEN.4/1.-Mooseksen-kirja-4], luettu 3.3.2022.
[190] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 14.6.1939, 17.9.1939.

3.7 Suomen itsenäisyys ja vapaus

Kronikoitsijoille oli selvää Neuvostoliiton olevan ainoa uhka Suomen itsenäisyydelle ja vapaudelle, vaikka myös Saksan armeijaa ja sotatoimia analysoitiin runsaasti. Neuvostoliitto ja venäläiset kuitenkin edustivatkin ikuista vihollista, jota vastaan on taisteltu jo sukupolvien ajan. Historiasta samoin kuin silloin vallinneesta tilanteesta johtuen arvostus venäläisiä kohtaan oli olematonta: ”*Ryssän lupauksiin ei ole luottaminen*”. Voimakkaat negatiiviset kokemukset kumpusivat osalla jo lapsuudesta, ja silloiset tuoreet uutiset niin itärajalta kuin ulkomailta – esimerkiksi Virosta – vain vahvistivat käsitystä.[191]

Huoli isänmaan turvallisuudesta oli läsnä kronikoissa opintojen alusta alkaen: ”*Historiasta olemme oppineet tuntemaan kansojen olemassaolotaistelun. Suurempi kansa sortaa heikompaa, se on historiallinen tosiasia.*” Tällaista taustaa vasten pohdittiin muun muassa vihollisen ilmavoimien toimintaa ja oman ilmatorjunnan riittävyyttä, kauppalaivojen suojaamista tulevan sodan aikana, itärajan turvallisuutta sekä omaa roolia maanpuolustuksessa.[192]

Erityisesti huoli Karjalan kannaksen turvallisuudesta oli kadettien keskuudessa huomattava, mikä ajoi kadetit käyttämään yhden lomaviikkonsa vapaaehtoisiin linnoitustöihin Karjalan kannaksella. Asiassa saattoi olla kyse kunniakysymyksestäkin, sillä uhrasivathan muutkin opiskelijat ja kansalaiset arvoon ja ammattiin katsomatta aikaansa tähän vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön: ”*Niinmuodoin* [sic] *on luonnollista, että kadetit, joiden pitää olla maanpuolustusasian innokkaimmat ajajat, lähtevät lukuisasti töihin, vaikkakin yhden lomaviikon uhraaminen voi tuntua raskaalta*”. Tätä vapaaehtoista linnoitustyötä käsiteltiin kronikoissa runsaasti, ja niistä ilmenee hyvin kadettien luottamuksen nousu kansan yksimielisyyteen ja uhrivalmiuteen.[193]

---

[191] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 12.6.1939, 15.6.1939, 17.6.1939, 18.6.1939, 19.6.1939, 3.7.1939, 4.7.1939, 5.7.1939, 15.9.1939, 19.9.1939, 25.9.1939, 26.9.1939, 3.10.1939, 4.10.1939, 20.10.1939, 28.11.1939 ja 29.11.1939.

[192] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 7.6.1939, 10.6.1939, 15.6.1939, 16.6.1939, 2.7.1939, 6.7.1939, 9.7.1939, 10.9.1939.

[193] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.7.1939, 20.7.1939, 30.7.1939, 5.8.1939, 7.8.1939, 11.9.1939, 13.9.1939, 18.9.1939 ja 2.10.1939.

Heinäkuisissa linnoitustyötä käsittelevissä kronikoissa oli keskenään samankaltainen historiallinen näkökulma vertailtaessa esi-isien koettelemuksia nykypäivään. Heistä ja jääkäreistä haettiin perspektiiviä omaan tilanteeseen – kaksi kronikoitsijaa taistelutahtoa kohottaakseen ja yksi moittiakseen lomaviikkonsa menettämisestä nurisevia kurssiveljiään. Tätä taustaa vasten pohdittiin kansan yksimielisyyttä ja sen valmiutta yhtä suuriin uhrauksiin, kuin mitä aiemmat sukupolvet olivat tehneet isänmaan eteen.[194]

Elokuusta alkaen historiaa ei enää linnoitustyöaiheisissa kronikoissa käsitelty, vaan korostettiin maanpuolustusaatteellisen vapaaehtoistyön merkitystä silloisessa nykyhetkessä. Tämä kehitys kronikoiden sisällössä voimistui entisestään syyskuun alusta alkaen, kun vapaaehtoisista linnoitustöistä ja lomilta oli palattu opiskelemaan. Oli kyse sitten kadetin itsensä uhraamasta lomaviikosta tai muiden vapaaehtoisten töistä, niin linnoitustyö koettiin erittäin merkitykselliseksi. Sen aikana luottamus muihin linnoittajiin, suomalaisiin yleisimmin sekä erityisesti karjalaiseen rajaväestöön kasvoi.[195]

Ajallisesti vastaavalla tavalla myös muissa yhtenäisyyttä käsittelevissä kronikoissa luottamus suomalaisiin vahvistui. Esimerkiksi vielä kesällä 1939 koettiin tarvetta kirjoittaa nuorison kasvattamisesta isänmaallisessa hengessä suojeluskunta- ja partiojärjestöissä, mutta heinäkuun jälkeen nuoriso- ja partiotyö ei ole yhdenkään kronikan kantavana teemana. [196]

Syksyn myötä kronikoitsijoiden äänensävy yhtenäisyydestä vähitellen muuttui. Kronikoitsijat kirjoittivat yksimielisyyden tärkeydestä ja pikkuhiljaa kansan yhdentymistä huomattiin. Kirjoitettiin, miten ”*Kansassamme on herännyt yhteenkuuluvaisuudentunne: ellemme tue toisiamme, ellemme yhteisvoimin vahvista maamme puolustusvalmiutta, olemme tuhon omat.*”[197]

---

[194] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 11.7.1939, 20.7.1939 ja 30.7.1939.
[195] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 5.8.1939, 7.8.1939, 11.9.1939, 13.9.1939, 19.9.1939 ja 2.10.1939.
[196] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 31.5.1939, 7.7.1939, 14.7.1939, 17.7.1939 ja 25.7.1939.
[197] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 17.9.1939, 25.9.1939 ja 3.10.1939.

Voimakkaimpana vedenjakajana näyttää olleen ylimääräisten harjoitusten käynnistyminen: ”*Kaikki seisovat nyt rintarinnan valmiina uhraamaan parhaansa kansan ja maan vapauden ja onnen hyväksi*.” Tätä kansassa herännyttä yhtenäisyyttä korostettiin, sillä sen nähtiin olevan elintärkeää itsenäisyyden ja vapauden säilyttämiseksi. Olikin niin, että mitä pidemmälle syksy eteni, sitä paremmin huomattiin kansan maanpuolustustahdon vahvistuminen; aikaisemmasta eripurasta huolimatta isänmaan asia on ylitse muiden. Talvisodan kynnyksellä kronikoitsija uskoikin vahvasti, että ”*itsenäisyys säilyy ja pystymme kunnialla täyttämään tehtävämme vartijana itää vastaan*”. Toisin kuin vielä kesällä, luottivat kronikoitsijat tuleviin aseveljiinsä varauksettomasti.[198]

Talvisodan lähestyessä kirjoitussävy jyrkkeni entisestään. Pohjolan tähtien alla asuva kansa ei kronikoitsijan mukaan orjaksi taivu, ”*vaan mieluummin asekädessä taistelee viimeiseen mieheen vapautensa ja itsenäisyytensä puolesta*”. Lopulta Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen ja ainoa sodanaikainen kronikka aloitettiin ryssävihaa kumpuavalla toteamuksella: ”*Sota, ne sittenkin tulivat, p–n ryssät.*” Sama ryssäviha jatkui läpi kirjoituksen, kun venäläisistä kerrottiin kiertoilmaisuin: Naapuri, johon ei koskaan ollut voitu luottaa, oli päästänyt idän raakalaislaumat valloilleen Suomen puolueettomuudesta huolimatta. Se ei kuitenkaan merkinnyt mitään saaliinhimoiselle raakalaiselle, sillä Suomi oli jälleen joutunut veriviholliseensa hyökkäyksen kohteeksi.[199]

Kronikassa esiintyvän ryssävihan ja katkeruuden lisäksi todettiin, että tavallista huomattavasti lyhyempi kouluaika ei saa häiritä tulevaa toimintaa: ”*Onhan meitä kannustamassa isänmaamme onni, sen vapaus, joka voittaa varmasti vaikeimmatkin vastukset.*” Oli tullut aika pistää koetukseen Kadettikouluun tulemisten vaikuttimet – ”*halu palvella isänmaatamme aktiivisena sotilaana*” – sekä upseeriston yksimielisyys, joista kronikoitsijat kesällä kirjoittivat.[200]

---

[198] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 17.10.1939, 20.10.1939, 24.10.1939, 28.10.1939, 31.10.1939, 1.11.1939, 7.11.1939, 22.11.1939, 23.11.1939 ja 26.11.1939.
[199] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 30.12.1939.
[200] *Kadettikurssin 23 kronikat*: 10.6.1939, 13.6.1939, 21.11.1939 ja 30.12.1939.

4 KADETTIKURSSIN 24 KRONIKAT 7.5.–22.12.1940

Kadettikurssi 24 laati yhteensä 180 kronikkaa eli kolmanneksen enemmän kuin 23. kadettikurssi. Näistä kronikoista 103:ssa esiintyy kadettilupauksen mukaisia teemoja, eli useampaan kuin joka toiseen kronikkaan viitataan tässä luvussa. Myös 24. kadettikurssilla sivutaan yksittäisissä kronikoissa jopa viittä eri teemaa, ja teemojen yhteenlaskettu viittausmäärä on 189.[201]

Talvisodan myötä suosituimmaksi teemaksi muodostui sotilaan hyveet, johon viitattiin kahdessa kronikassa viidestä. Suomen itsenäisyyttä ja vapautta käsitteli joka neljäs ja uhrivalmiutta useampi kuin joka kuudes. Muita teemoja käsiteltiin selvästi harvemmin: esi-isien sankarimuistoa, Suur-Suomi-aatetta ja uskonnollisuutta käsitteli joka neljästoista ja heimoaatetta vain joka kolmaskymmenes kronikka. Vastaavat tiedot löytyvät sivun 74 taulukosta 3.[202]

4.1 Sotilaan hyveet

Sotakokemusta omaavien kronikoitsijoiden kirjoituksista muodostuu varsin selväpiirteinen kuva siitä, minkä tyyppisiä ominaisuuksia he palvelustovereissaan arvostivat. Talvisodan sankareista löytyy runsaasti kuvauksia ja ne ovat verrattain yksityiskohtaisia. Kadettilupauksen mukaisia termejä sotilaan hyveistä – uskollisuus, miehuus, kunnia ja toveruus – käytetään tosin edelleen säästeliäästi.

Hyveiden nelikosta mainitaan 24. kadettikurssin kronikoissa yleisimmin kunnia. Kun kronikoitsijat ovat käyttäneet kunnia-sanaa, on se selkeä osoitus arvostuksesta. Useimmiten silloin kirjoitettiin sellaisista asioista kuten tehtävän täyttämisestä kunnialla, kunniakkaista perinteistä ja niiden jatkamisesta, 105:stä kunnian päivästä tai kunnioituksesta aseveljille sekä sankarivainajille.[203]

---

[201] *Kadettikurssin 24 kronikat*; Ks. taulukko 3, s. 74.
[202] Sama.
[203] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 8.5.1940, 12.5.1940, 17.5.1940, 18.5.1940, 6.6.1940, 7.6.1940, 16.6.1940, 26.6.1940, 6.7.1940, 15.9.1940, 22.9.1940, 24.9.1940, 30.9.1940, 30.10.1940, 3.12.1940, 6.12.1940, 13.12.1940, 16.12.1940 ja 17.12.1940.

Monesti kunnian kanssa rinnakkain kirjoitettiin velvollisuudentunnosta ja valan täyttämisestä. Kerrottiin esimerkiksi velvollisuudesta täyttää tehtävänsä, velvollisuudesta puolustaa maatansa rauhan ja sodan aikana viimeiseen asti sekä tyytyväisyydestä tietäessään täyttäneensä velvollisuutensa – ”*On unohdettava itsensä ja suoritettava tehtävänsä*.” Maininnan sai jopa velvollisuus asettua kansojen johtoon. Kronikoiden sisällön perusteella velvollisuudentunto näyttää liittyvän läheisesti uskollisuuteen.[204]

Kronikoissa esiintyy hyvin vähän suoria mainintoja uskollisuudesta. Esimerkiksi kertaalleen sanaa käytetään oman lähetin kuvaamiseen, mutta perusteellista pohdintaakin löytyy. Erään kronikoitsijan mukaan uskollisuus ja tunnollisuus ovat jokaisen suurimpiä hyveitä ja esiintyvät parhaiten juuri sotilaissamme: ”*Kerran vannomalleen valalle uskollisina he suorittivat tekoja, joiden suuruuden ja merkityksen vasta jälkipolvi täysin käsittää nähtyään ne seuraukset, jotka heidän velvollisuuden tunnostaan tulee maallemme olemaan*.” Toinen kronikoitsija kirjoitti vastaavaan sävyyn ystävästään, että miten hän ei pelännyt tai väistänyt velvollisuuttaan, vaan suoritti tehtävänsä juuri hänelle ominaisella varmuudella ja uskollisuudella.[205]

Kronikoissa aseveljeytenä ilmenevä toveruus on kronikoitsijoille selkeästi jotakin muuta, kuin puhdasta velvollisuudentuntoa tai uskollisuutta. Kirjoituksissa muisteltiin, miten vertavuotava lähetti palasi tehtävänsä täyttämisen jälkeen evakuoimaan aseveljeään, ja kannettuaan hänet sidottavaksi lyyhistyi itsekin uupumuksesta tiedottomana hangelle. Toisaalla kadonnutta aseveljeä lähdettiin etsimään suurella riskillä, ja perheetön mies halusi lähteä perheellisen sijaan partioimaan. Eräskin kronikoitsija muisteli haikeudella hetkeä, jolloin joutui jättämään toverinsa rintamalle saatuaan komennuksen Reserviupseerikouluun. Taisteluissa voimaa antaneessa aseveljeydessä näkyykin luottamus taistelutovereihin kaveria ei jätetä -hengessä.[206]

---

[204] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940, 12.5.1940, 17.5.1940, 24.5.1940, 10.6.1940, päivämäärätön kronikka (24.6.1940 ja 26.6.1940 välissä), 3.7.1940, 6.7.1940, 7.7.1940, 9.7.1940, 31.8.1940, 2.9.1940, 15.9.1940, 30.9.1940, 20.10.1940, 22.11.1940, 23.11.1940 ja 16.12.1940.
[205] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 10.6.1940, 9.7.1940 ja 31.10.1940.
[206] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 11.9.1940 13.10.1940, 30.10.1940 3.11.1940, 21.11.1940, 6.12.1940 ja 22.12.1940.

Pelkkään toveruuteen tai velvollisuudentuntoon ei kuitenkaan täysin nojattu, vaan kurilla nähtiin edelleen oma osuutensa sotilaiden keskuudessa. Kurista nähtiin, että ”*Johtaja ei voi menestyksellisesti johtaa joukkojaan, jollei hänellä ja joukolla ole keskinäistä yhteystyötä ja yhteisymmärrystä. Tämän perustana on kuri.*” Erään esimerkin mukaan käskyjen noudattamatta jättäminen johti havainnollistavuudessaan vakuuttavaan, mutta kalliiseen opetukseen. Toinen kronikoitsija kehui, kuinka vanhaa nostomiestä saa käsitellä paljon rauhallisemmin kuin nuorta asevelvollista – vanhathan tiesivät kurin merkityksen opettamistoiminnalle, toisin kuin nuoret. Tällaista alistumattomuutta kuriin paheksuttiin, minkä parantamiseen nähtiin mahdollisuus liikuntakasvatuksen avulla.[207]

Eräs liikunnasta kirjoittanut kronikoitsija näki urheilun merkityksen seuraavasti: ”*miehen kasvattaminen oikeaksi mieheksi, joka päinvastoin, että karttaisi vaivoja, vastuksia ja ponnistuksia, ottaisi ne oikealla mielellä vastaan ja voittaisi ne vaikkapa väkipakolla*”. Liikuntakasvatuksella pitäisikin kehittää kurin lisäksi kestävyyttä, nopeutta ja yhteishenkeä sekä luoda taisteluintoa. Yksittäiset kronikoitsijat nostivat nuorison liikuntakasvatuksen merkityksen, jotta fyysillisesti vahvaa nuorisoa saataisiin asepalvelukseen.[208]

Vahvaa fyysistä kuntoa ihailtiin ja se onkin selkeästi yksi miehuuden osatekijöistä, mutta ei ainoa. Useampi kronikoitsija kirjoitti myös henkisistä ominaisuuksista, joista sisukkuus nousi esiin erittäin positiivisessa valossa. Samoin mainittiin taipumattomuus, tarmokkuus, sitkeys ja päättäväisyys.[209]

Eräs kronikoitsija näki johtajan oman esimerkillisyyden erittäin tärkeänä, jotta sotilaan hyveet saadaan juurrutettua joukkoon: ”*Ennen kaikkea kuuluu jokaisen johtajan velvollisuuksiin pyrkiä saavuttamaan kaikki sotilaan hyveet niin suuressa määrin kuin ne inhimillisesti katsoen ovat mahdollisia, sillä johtajasta riippuu koko sotajoukon henki.*” Muualla kronikoissa sanomaa vahvistettiin kirjoittamalla, että sodassa johtaja voi voittaa alaistensa luottamuksen vain esimerkillään – ei juhlallisen käskevällä asenteella. Johtajanhan on itse täytettävä kaikki tavalliselle sotamiehelle asetettavat vaatimukset.[210]

---

[207] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 19.6.1940, 12.9.1940, 15.9.1940, 15.10.1940, 24.10.1940 ja 8.11.1940.
[208] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 22.6.1940, 9.10.1940, 24.10.1940, 19.11.1940, 5.12.1940 ja 12.12.1940.
[209] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940, 9.9.1940, 15.9.1940, 24.10.1940, 11.11.1940, 2.12.1940 ja 6.12.1940.
[210] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 6.6.1940, 10.6.1940 ja 21.11.1940.

Kronikoitsijat luettelivat myös lukuisia muita kansalaishyveitä ja sotilaiden ihanneominaisuuksia. Esimerkiksi rohkeutta, taitoa ja oppimishalua arvostettiin, kun taas toimettomuutta, teeskenneltyä itsevarmuutta ja pelkuruutta pidettiin heikkouden merkkeinä. Nähtiin kuitenkin, että sota on säälimätöntä ja voi täten vaikuttaa sotilaaseen. Esimerkkinä toimi eräs reserviläinen, jonka sielullinen tasapaino oli värähtänyt rajusti sodan alettua. Päivisin hän oli rauhallinen ja suoritti velvollisuutensa, mutta öisin suorastaan kouristeli saadakseen mielenrauhansa palaamaan. Tästä huolimatta hänen vuodattamansa veri oli yhtä jaloa kuin kenen tahansa muun. Pelko nähtiinkin inhimillisenä, mutta pelkuruus – eli sodassa oman hengen asettaminen tovereidensa hengen tai isänmaan edun edelle – oli häpeällistä.[211]

4.2 Uhrivalmius

Uhrauksien tekeminen yhteisen hyvän puolesta oli yleinen kronikoissa sivuttu teema. Talvisodan myötä niin aseveljet, lotat kuin kotirintamakin saivat ylistystä jo annetusta uhrista, mutta samalla nähtiin, että työ on vielä kesken.

Useat kronikoitsijat muistelivat talvisotaa ja yksittäisiä aseveljiään, jotka kertomuksissa tyypillisesti kaatuivat tai haavoittuivat vakavasti. Muisteltavat henkilöt eivät kuvaa yksittäistä ihmistyyppiä, vaan mukana on niin veli, lapsuudenkaveri kuin tunnettu suurvoimistelijakin.[212]

Helppoa sotamuistelut eivät kaikissa tapauksissa ole olleet. Suru ja katkeruus on ilmiselvää kronikoitsijoiden pohtiessa, minkä palkan veli sai monen vuoden uutterasta työstään kotitilan hyväksi – entä miksi juuri minut säästettiin, eikä sattumalta hengen pelastanutta lähes 40-vuotiasta perheenisää? Eräskin muisteli, miten ei koskaan voi unohtaa taistelutoverinsa kolmea viimeistä sanaa, kun hän sirpaleen lävistämänä lyyhistyi polvilleen ja sanoi: ”*’Viekää minut kotiin’*.”[213]

---

[211] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 11.5.1940, 15.5.1940, 26.5.1940, 9.6.1940, 10.6.1940, 12.6.1940, 4.7.1940, 2.9.1940, 3.9.1940, 7.9.1940, 13.9.1940, 28.9.1940, 6.10.1940, 17.10.1940, 18.11.1940, 24.11.1940, 30.11.1940, 1.12.1940, 2.12.1940, 4.12.1940 ja 20.12.1940. Ks. erityisesti 18.11.1940, jossa kerrotaan yksityiskohtaisesti, miten kopeus ja omahyväisyys karistettiin varusmiespalveluksen aikaisesta kurssiveljestä.

[212] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 27.5.1940, 16.6.1940, 9.7.1940, 13.7.1940, 9.9.1940, 11.9.1940, 28.9.1940, 3.11.1940, 21.11.1940, 4.12.1940 ja 22.12.1940.

[213] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 27.5.1940, 17.6.1940, 13.7.1940, 3.11.1940 ja 4.12.1940.

Samalla kertomusten sisukkaat sekä kestävät sankarit olivat uhrivalmiudessaan esikuvina vielä taistelukentille kykeneville 24. kadettikurssin kadeteille. Usein kronikoissa aseveljet auttoivat toisiaan ja taistelivat uhkasta välittämättä, mistä monet maksoivat kalliin hinnan. Esimerkiksi erään ilmasotalinjan kronikoitsijan varusmiesaikaisesta kurssista kolmannes lepää isänmaan povessa velvollisuutensa viimeiseen asti täyttäneinä. He, ketkä olivat saaneet nimensä marmoritauluun, olivatkin kronikoitsijoille sankareita. Nämä aseveljet ”*ilolla uhrasivat elämänsä rakkaan isänmaan puolesta*”.[214]

Kevyt ei ollut kotirintamankaan osa sodassa tai jälleenrakennuksessa, minkä muuan kronikoitsija huomioikin ylistäessään pohjanmaalaista uhrivalmiutta. Hän kertoi aineellisten lahjoitusten ja palvelusten antamisten lisäksi siitä, kuinka sota-aikana erään vanhan ja tutisevan, mutta kuitenkin teräksisen vanhuksen mukaan ”*on sitä Pohjanmaalla ennenkin kuollehia nähty ja nährähän vastakin ja halutahan nährä*”. Todellisuutta kuitenkin oli se, että sodan jälkeen kotikonnuiltaan evakuoitu siirtoväki oli uudelleenasutettava ja maa rakennettava uudestaan, mikä vaati koko kansalta pyyteetöntä työtä. Samanaikaisesti melkein jokaiselta oli omainen tai ystävä kaatunut. Kronikoitsijoiden mielestä erityisesti leskiä ja orpoja, mutta myös invalideja tulisi auttaa yhdessä. Etenkin jouluaikana avunantaminen koettiin velvollisuudeksi sankareita kohtaan.[215]

Menneisyyden ohella katse oli käännetty tulevaisuuteen: Vakuutettiin valmiutta uusiin uhrauksiin kodin, perheen ja isänmaan puolesta. Painotettiin suomalaisten aina tietäneen, että mikään uhri isänmaalle ei ole liian suuri. Uskottiin, että entistä tarmokkaampi ote, sisukkaampi työ ja suuremmat uhraukset mahdollistavat maan jälleenrakentamisen ja tulevaisuudessa lopullisen voiton. Näin tehtiin myös uskonnollisin sanakääntein ja pakanallisin viittauksin Valhallaan.[216]

Tiivistäen kronikoitsijoiden perussanoma oli, että ”v*apauden puolesta kannattaa aina jokaisissa tilanteissa taistella*”. Parhaiden miesten vuodattama veri ei ollut vuotanut turhaan, minkä todisteeksi riittää katsaus Suomenlahden toiselle puolelle. Näin ollen kyseisille miehille – kuten esi-isien aiemmin antamalle uhrille – oli kronikoitsijoiden mukaan annettava sankareille kuuluvaa kunniaa.[217]

---

[214] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 24.5.1940, 27.5.1940, 7.7.1940, 9.7.1940, 13.7.1940, 9.9.1940, 11.9.1940, 28.9.1940, 3.11.1940, 3.11.1940, 6.11.1940, 21.11.1940, 23.11.1940, 4.12.1940 ja 22.12.1940.
[215] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 12.6.1940, 24.6.1940, 13.9.1940, 7.12.1940 ja 16.12.1940.
[216] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940, 16.6.1940, päivämäärätön kronikka (24.6.1940 ja 26.6.1940 välissä), 7.9.1940, 30.9.1940 ja 14.11.1940.
[217] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 16.6.1940, 7.9.1940, 2.12.1940 ja 17.12.1940.

4.3 Esi-isien sankarimuiston kunnioittaminen

Talvisodan myötä oltiin uudessa tilanteessa, kun kaikkensa antaneita sankareita ei ollut ainoastaan vanhemmassa polvessa, vaan myös kronikoitsijoiden perheissä, ystävissä ja aseveljissä. Vaikka tämän myötä lähihistorian merkitys korostui, ilmenee kunnioitus menneitä sukupolvia kohtaan edelleen vahvana. Ajoittain molempia muisteltiin saumattomasti yhdessä, kuten kronikoitsijan siteeratessa von Döbelniä ja verratessa Suomen sodan sekä talvisodan joukkoon muodostamaa aseveljeyttä keskenään.[218]

Yhtenäisimmin tahto olla osana edeltävien sukupolvien jatkumoa näkyy Kadettikoulun perinteitä käsittelevissä kirjoituksissa. Selvimmin tämä ilmeni siinä, että kolme kronikoitsijaa huolehti lähes samoin sanankääntein Kadettikoulun kunniakkaiden traditioiden säilyttämisestä, kadettihengen ylläpitämisestä ja seuraavan kadettikurssin kasvattamisesta niiden mukaan. Samoin neljäs kronikoitsija – Santahaminaan muuton aikainen päivystävän kadetin apulainen – tunsi velvoituksen perinteiden jatkamisesta ja samalla ylpeyttä päästessään toimimaan ensimmäisenä tehtävässään uudessa koulurakennuksessa. Käytännön haasteista, kuten vanhemman kadettikurssin puutteesta, huolimatta usko tulevaan oli kuitenkin vahva. Ylsihän koulun perinteet aina Ruotsin vallan ajoille vuoteen 1779 asti, ja välissä vallinneista olosuhteista huolimatta isät ja esi-isät olivat kyenneet säilyttämään suomalaisen upseerin perinteet jälkipolville.[219]

Eräs kronikoitsija ei kuitenkaan ollut täysin tyytyväinen vallitsevaan asiantilaan, johtuen jossain määrin epäterveestä suhteesta aktiivi- ja reserviupseerien välillä. Hän koki rauhanaikaisten ennakkoluulojen heikentäneen luottamusta rintamaolosuhteissa. Päällystön yhtenäisyyden parantamiseksi kronikoitsija halusi kunniakkaaseen oppilaitokseensa uudet, entistä demokraattisemmat traditiot, minkä hän koki oman kadettikurssinsa yhdeksi suureksi tehtäväksi. Esitys sai Kadettikunnan henkilökuntaan kuuluvan kronikan tarkastajan vahvalle puolustuskannalle palautteessaan, jossa ilmenee selvästi vaatimus aiempien sukupolvien kunnioittamisesta:

> ”*Kadettihenki kesti loistavasti lujan kokeensa, ja ennen kad* [nimi poistettu] *sen omistaneilla on oikeus vaatia perinteittensä noudattamista. Niiden itsekohtainen arvostelu ei ole nuorukaiselta kielletty, mutta arvostelun julkinen esittäminen osoittaa nuorukaisen kehittymätöntä hyökkäystä.*”[220]

---

[218] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 30.10.1940.
[219] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.6.1940, 22.9.1940, 22.10.1940 ja 21.12.1940.
[220] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 6.6.1940.

Esi-isien tekojen muistelussa sijoituttiin historiassa pitkälle aikajanalle. Nuijasodan urhoista ja hakkapeliitoista lähtien todisteltiin, kuinka suomalaisten suonissa virtaa vanha soturin veri. Toiset kronikoitsijat tyytyivät toteamaan yleisemmin, miten suomalaisen sotilaan kuntoa ja urhoollisuutta on aina ylistetty tai miten esi-isät ovat olleet valmiita seuraamaan lippuaan vainolaisen tunkeutuessa maahan – eikä pelkästään kotimaassa, vaan monesti vieraillakin tantereilla. Luonnollisesti myös ensimmäisen maailmansodan jääkärinuoriso sai osansa ylistyksestä.[221]

Erään kronikoitsijan tiivistyksen mukaan menneisyyden perintö antoi viime talvenakin sen voiman ja sitkeyden, millä voitiin torjua ylivoimaisen vihollisen hyökkäykset. Esi-isien aiempi työ oli siis se pohja, joka oli viimeisimmän sodan töiden perustana. Näin ollen edeltävän talven koettelemuksia ei saanut suurentaa mittasuhteiltaan liiaksi verrattuna niihin sankaritekoihin, jotka ”*ovat meille olleet isänmaanrakkauden, lannistumattoman taistelutahdon ja uhrimielen alkulähteenä*”.[222]

Edelliset kronikoitsijat olivat kokeneet esi-isien menneiden tekojen inspiraation lähteenä, kun taas toiset luonnehtivat esi-isien esimerkkiä velvoittavana. Eräskin kronikoitsija muisteli oman joukkonsa tunnelmia talvisodan kynnyksellä. Hänen mukaansa taistelutahto oli kova – onhan nykyisen sukupolvenkin velvollisuus taistella Karjalan kannaksesta, jota esi-isät ovat jo vuosisatoja rakentaneet, ja jonka puolesta he ovat taistelleet ja raataneet. Katkeraa olikin, miten Viipurin mukana menivät Tuomiokirkko ja Agricolan patsas, ja miten tuhansien Suomen miesten koulutuspaikkana toimineet Kaartin kasarmit olivat palaneet. Kenties jopa katkerampaa oli se, miten vapaussodan sankareiden hauta on nyt vihollisten pilkattavana: ”*Me emme voi tällä kertaa tehdä kunniaa heidän haudallaan, mutta me tunnemme noitten vapautemme esitaistelijoiden hengen velvoittavan meitä paljon*.”[223]

4.4 Heimoaate

Heimoaate ei juurikaan herättänyt 24. kadettikurssin kadeteissa intohimoja. Vähäinen huomio keskittyi talvisodan jälkeen pääosin Tarton rauhan rajojen sisäpuolelle, erityisesti karjalaisiin. Yhteistä näille neljälle lyhyelle katkelmalle karjalaisesta heimosta, tai vaihtoehtoisesti kansasta, on katkeruus ja myötäeläminen heidän surussaan. Tunteet olivat seurausta itäisen vainolaisen hyökkäyksestä ja rakkaan kotiseudun menettämisestä: olihan osa kadeteistakin Moskovan rauhassa menetetyiltä alueilta kotoisin.[224]

---

[221] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 9.5.1940 (jälkimmäinen kirjoitus samalta päivältä), 17.6.1940, 26.6.1940, 27.6.1940 ja 2.11.1940.
[222] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 17.12.1940.
[223] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 24.5.1940, 24.9.1940 ja 30.10.1940.
[224] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 27.5.1940, 3.6.1940, 10.7.1940 ja 1.9.1940.

Yksi kronikka oli omistettu viimeaikaisille unkarilaisen veljeskansan tapahtumille. Kronikoitsija kirjoitti, miten unkarilaiset olivat 1938–1940 saaneet runsaasti maa-alueita, ja sitä kautta lähes kolme miljoonaa kansallisuudeltaan unkarilaista takaisin kansallisvaltionsa yhteyteen. Ihailua herätti palava usko ja unkarilaisten sitkeä työ maansa ylösnousemuksen hyväksi. Tämä esimerkki antoi kronikoitsijalle toivoa Karjalan takaisinsaamiseksi: olihan Unkarikin nyt korjannut vuoden 1920 Trianonin rauhansopimuksen[225] vääryydet ja saanut kansansa yhdistettyä.[226]

Kirjoituksissa mentiin myös pitkälle taakse historiassa, aina Ural-vuorten ja Volgan mutkan alueelle aikaan ennen suomensukuisten kansojen vaellusta Euroopassa. Kronikoitsija antoi kansanvaellukselle syyllisiksi villit idästä tulleet heimot eli korosti ulkoista uhkaa – samalla toinen kronikoitsija muistuttaa hämäläisten ja savolaisten käyneen katkeria taisteluita keskenään. Kertomus jatkui edelleen päätyen kantasuomalaisten asettumiseen Suomeen ja pohdintaan hajallaan elävien suomensukuisten kansojen muodostamasta 20 miljoonan hengen kokonaisuudesta, jolle yhteistä on ollut taistelu itää vastaan. Suomikin on kronikoitsijan mukaan saanut osansa, mutta on yhtenäisyyden ansiosta kestänyt koettelemukset. Tekstissä on aistittavissa haikeutta muiden heimojen kohtalosta, vaikkakin huomio keskittyy Suomen selviämiseen vapaana myös tuleville sukupolville.[227]

Kepeämpää heimohenkisyyttä edustaa muuan kadetin analyysi tupakavereistaan ja heidän heimoillensa ominaisista luonteenpiirteistä. Erityistä huomiota kertomuksessa sai Stadin kundin ja savolaisen piällysmiehen äidinkielen käytön puhtaudesta virinnyt väittely, jossa kronikoitsijan mielipide ei ainakaan kallistunut stadilaisen kielenrääkkäyksen puolelle.[228]

4.5 Suur-Suomi-aate

Hieman useammassa kuin joka kahdennessakymmenennessä 24. kadettikurssin kronikassa haikailtiin Suur-Suomen perään suorasanaisesti.

---

[225] Nygård (1978), s. 257: ”*Unkarillahan oli oma Tarton rauhansa, sillä jos Suomessa puhuttiin Tarton häpeärauhasta, Unkarissa oli muotia kirjoittaa Trianonin vääryydestä ja Tynkä-Unkarista.*”
[226] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 8.9.1940.
[227] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 26.9.1940 ja 19.12.1940.
[228] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 11.7.1940.

Kolmelle kronikoitsijalle rajan piirtäminen oikealle paikalleen Vienanlahdesta Laatokkaan oli unelmana. Tässäkin tapauksessa ryssän vääryydellä valtaama Karjala oli saatava takaisin – ja korkojen kera. Olennaisena nähtiin, että kansassa on säilyttävä talvisodan yhtenäisyys ja että silloin on lyötävä, kun kohtalo antaa tilaisuuden yrittää. Tällöin karjalainen kannel pääsee takaisin kotiseuduilleen helskähtelemään entistä iloisemmin.[229]

Muuan kronikoitsija harmitteli machiavellismin[230] rehottamista kansainvälisessä politiikassa ja pohti, onko oikeus hävinnyt maailmasta. Epäoikeudenmukaisuuden tunne kronikoitsijoiden keskuudessa liittyi etenkin Karjalan menettämiseen, mutta myös pienten kansallisvaltioiden katoamiseen Euroopan kartalta. Lopulta usko Suur-Suomeen, joka aikanaan pääsee juhlimaan vapauttaan, oli kuitenkin järkkymätön.[231]

Tulevaisuudentoivoa antoi veljeskansa Unkarin palava usko ja sitkeä työ oman viimeaikaisen menestyksensä eteen: Huolimatta ulkovaltojen vuonna 1920 sanelemasta Trianonin rauhasta, onnistuivat unkarilaiset saamaan valtakunnan rajojen ulkopuolelle jääneitä alueita ja kansalaisiaan takaisin emämaan yhteyteen vuosina 1938–1940. Yhteneväisyydet Moskovan rauhan menetyksiin olivat selkeät, mikä antoi toivoa, että voi ”*’Suomenkin Trianon’ muuttua Suur-Suomen ylösnousemukseksi*.”[232]

Muutamat muutkin kronikoitsijat haaveilivat vielä kerran koittavasta Suomen suuresta tulevaisuudesta ja hegemonia-asemasta Pohjolassa, mutta tiesivät unelman täyttymisen vaativan ponnistelua. Isänmaan povessa uinuvista urhoista oli kuitenkin versova voima, joka pystyy suuren Suomen luomaan. Kriittiseksi nähtiin, että nuorisotyöllä saataisiin nuoriso kasvatettua ylpeään suurvalta-ajatukseen, kuten Italiassa, Saksassa ja Neuvostoliitossa oltiin omalle nuorisolle tehty. Silloin nuoriso kasvaisi ja muodostuisi lujaksi armeijan taistelukärjeksi.[233]

Erään kronikoitsijan mukaan kansaa olikin saatava lisää, sillä vain silloin Suomi pääsee suurvallaksi ja kykenee täyttämään jumalallisen velvollisuutensa ihmiskunnan johdossa. Vain silloin olisi suomalaisten mahdollista palvella ihmiskuntaa omien jalojen ja iäti säilyvien arvojen mukaisesti – aivan kuten suurvallat olivat aiemmin antaneet oman kuntonsa ja kykynsä ehdoitta käytettäväksi maailmalle ja ihmiskunnalle. Vastaavasti suomalaistenkin pitäisi jalostaa omat kansalliset erikoisuutensa muiden kansojen johtaviksi ohjeiksi.[234]

---

[229] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 27.6.1940, 5.9.1940 ja 24.9.1940.
[230] Kronikoitsijan käyttämä vanhahtava kirjoitusasu oli *macciavellisuus*; konteksti vastaa machiavellismia.
[231] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940, 3.7.1940 ja 2.12.1940.
[232] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 8.9.1940.
[233] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 11.6.1940, 3.11.1940, 4.11.1940, 5.12.1940 ja 6.12.1940.
[234] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 20.10.1940.

Kansan keskuudessa tarvittaisiin vain tahtoa saada Suomi suureksi lukumäärältään. Tätä tahtoa edusti kronikoitsijan kertomus lotasta, joka itki kotinsa menetystä Moskovan rauhan myötä, kunnes julisti: ”*Sen me lotat vain olemme päättäneet, että kaksitoista poikaa on jokaisen saatava, oli sitten naimisissa tai ei.*” Lapsien saaminen ja suurvalta-ajatus olikin kronikoitsijan mielestä saatava juurrutettua kansan sieluun. Lieventävänä asianhaarana hän jättää loppukaneetin kadettiveljilleen: ”*Kadettien ei mielestäni tarvitse tuntea pistoksia, vaikk'eivät ryhdykään vielä* [alleviivaus tekstissä] *sanoista tekoihin. Vuosien perästä toivon heidän muistavan edellä esitetyn ajatuksen, sillä upseeristohan on yleensä kansan parhaimmistoa, joten heidän verensä ei saisi loppua tulevistakaan sukupolvista.*”[235]

4.6 Uskonnollisuus

Viitteet 24. kadettikurssin uskonnollisuudesta kronikoissa ovat suurelta osin heikkoja, jolloin tulkinta perustuu kronikoiden yksittäisiin virkkeisiin ja sanavalintoihin sekä kontekstiin. Vain yksittäisten kirjoitusten pohjalta voi perustellusti väittää kronikoitsijan olevan vakaumuksellinen kristitty.[236]

Eräs poikkeuksen muodostaneista kronikoista oli täysin rakennettu kolmen merkityksellisen hartauden ympärille. Ensimmäinen oli pataljoonan yhteinen alokasaikainen iltahartaus ennen syksyn 1939 ylimääräisiä harjoituksia[237], toinen jouluhartaus rintamalla ja kolmas iltahartaus Kadettikoulussa. Kaikki nämä olivat olleet vaikuttavia tilaisuuksia kronikoitsijalle.[238]

Sotaa edeltävästä alokasajan iltahartaudesta on kronikoitsijalle jäänyt erityisen vahvasti mieleen pastorin puhe, vaikka iltahartaudessa ”*kaikki tapahtui aivan samoin kuin monia satoja kertoja aikaisemmin*”. Kun pastori puhui, tuntui saarna kohdistuva juuri nuoriin asevelvollisiin. Hän saarnasi nuorten tehtävän suuruudesta heidän saadessaan puolustaa maatansa. Kronikoitsija muistaa tuon kaiken ikään kuin valana maalleen ja sen lipulle.[239]

---

[235] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 20.10.1940.
[236] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 24.5.1940, 27.5.1940, 16.6.1940, 17.6.1940, 22.6.1940, Päivämäärätön kronikka (24.6.1940 ja 26.6.1940 välissä), 8.9.1940, 24.9.1940, 30.9.1940, 20.10.1940, 14.12.1940, 16.12.1940 ja 17.1940.
[237] Kronikoitsija ei paljasta päivämäärää, mutta kronikan sisällön ja hänen taustatietojensa avulla ajankohta on viimeistään lokakuun alussa ennen kronikoitsijan joukkoyksikön keskitysmarssia suojajoukoiksi Karjalan kannakselle. Kronikoitsijan yksilöivät tiedot saatavissa tutkijalta.
[238] *Kadettikurssin 24 kronikat*: Päivämäärätön kronikka (24.6.1940 ja 26.6.1940 välissä)
[239] Sama.

Jouluaaton iltana miehet olivat hyökkäyksestä väsyneitä, kun sama pastori saapui kronikoitsijan teltalle pitämään jouluhartautta. Vanhan tavan mukaisesti laulettiin sekä rukoiltiin ja pastori piti puheen. Jouluhartaus sai mielet jouluvireeseen, mutta pastorin puheen myötä kronikoitsijan ajatus siirtyi ajassa taaksepäin. Mieleen muistui sotilasvalan vannominen ja se, miten he olivat rintamalla nyt tätä valaa täyttämässä.[240]

Kolmas, eli kronikan viimeinen, hartaus oli ensimmäinen kadettikoulussa järjestetty iltahartaus. Järjestäytyminen paikoilleen kuten myös laulu ja rukous tapahtuivat kronikoitsijan mukaan ikään kuin arastellen. Tästä arastelusta ja puheen puuttumisesta huolimatta iltahartaus liittyi kronikoitsijan mielestä kahteen edeltävään hartauteen aivan kiinteästi. Yhdistävänä tekijänä kronikoitsijan mukaan oli henki, joka vallitsi silloin Kadettikoulussa ja upseeristossa sekä aiemmin jo alokasaikana. Se oli tahto ”*uhrata kaikkensa, kun isänmaa sitä vaatii, ja täyttää sille annettu vala viimeiseen saakka*”. Kronikoitsijalle nämä uskonnolliset tilaisuudet näyttävätkin antaneen henkistä voimaa ja merkityksen tunnetta.[241]

Muutamassa muussa kronikassa haettiin henkistä voimaa ja tulevaisuudenuskoa uskonnollisin vivahtein. Ikuisesti rakasta Karjalaa pidettiin samoin kuin kotia ja perhettä pyhänä, eikä mikään uhri isänmaalle ollut liian suuri. Olihan Jumala antanut tämän maan, jossa tahdottiin elää ja kuolla vapaana. Menneiden sukupolvien esimerkki oli tässäkin kohtaa voimavara, kun esi-isien Jumalalta sai luottamuksen oman asian oikeuteen ja sen kerran tapahtuvaan voittoon. Samoin Suur-Suomen ylösnousemusta pidettiin mahdollisena, kunhan tunnuksena pidetään ”*ora et labora*”[242]. Esikuvana oli unkarilaisten palava usko ja sitkeä työ oman maansa ylösnousemuksen hyväksi.[243]

Eräät kronikoitsijat pitivätkin pyhänä velvollisuutena ja oikeutena taistella, raataa ja rakentaa maata, jonka puolesta esi-isät olivat jo vuosisatoja taistelleet. Esimerkiksi erään kronikoitsijan veli, joka oli jo antanut henkensä uskonnon, kodin ja isänmaan puolesta, ”*oli saanut onnen uhrata itsensä*”. Kuten toinen kronikoitsija asian ilmaisi, ovat oma henki ja omaisuus silloin vähäarvoisia, kun kyseessä on kotilieden pyhyys. Sen raunioituessa kodin kohentamiseen voimaa saa uskosta ja rakkaudesta.[244]

---

[240] *Kadettikurssin 24 kronikat*: Päivämäärätön kronikka (24.6.1940 ja 26.6.1940 välissä).
[241] Sama.
[242] Tarkoittaa ”*rukoile ja tee työtä*”.
[243] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 24.5.1940, 16.6.1940, 8.9.1940, 30.9.1940 ja 17.12.1940.
[244] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 24.5.1940, 27.5.1940, 16.6.1940 ja 30.9.1940.

Kaksi kronikoitsijaa näki velvollisuuksia myös muualla. Ensimmäisen velvollisuus oli nuorison kasvattamisessa urheilun avulla sellaiseksi taideteokseksi, millaiseksi jumalat ovat sen alkujaan luoneet. Toisen mielestä suomalaiset eivät saa kieltäytyä täyttämästä jumalallista velvollisuuttaan johtaa ihmiskuntaa edes keskellä sodanjälkeistä ahdinkoa ja jälleenrakennusta. Tällainen suurvalta-ajatus oli kronikoitsijan mielestä saatava Suomen kansankin sieluun. Kyseisestä kronikasta on tulkittavissa, että talvisota ja aiemmat suomalaisten koettelemukset ovat olleet taivaallisia varoituksia kansakunnalle, joka pitää kynttiläänsä vakan alla. Suurvalta-ajatus oli saatava selvästi Suomen kansan sieluun.[245]

Myös neljä muuta kronikoitsijaa mainitsi sielun. Se ilmeni ruumiillisen voiman parina, sodan raakuuksien aiheuttamana sielun järkkymisenä tai Viipurissa oleskelevan ryssäläisen komissaarin sielua jäytävänä tuskana.[246]

Kaksi adventtiaikana kirjoitettua kronikkaa ovat hengeltään rauhallisempia. Ensimmäinen kronikoitsija muisteli rintamalla teltassa vietettyä korutonta jouluaattoa, jolloin virsi *Enkeli taivaan lausui näin* kaikui hartaampana kuin edellisinä jouluina. Se auttoi rauhoittamaan sydämet ja sai hetkeksi unohtamaan sodan. Kronikoitsija oli havainnut jokaisen katsovan mietteliäästi kuusessa rauhallisesti tuikkiviin kynttilöihin, ja uskoi monen rinnasta kohonneen hartaan rukouksen. Kaksi päivää myöhemmin seuraava kronikoitsija muisteli vuoden takaista rauhan juhlaa, sekä taistelukentille jääneitä sankareita. He viettivät kotinsa sijaan joulun siellä, missä on ikuista rauhaa, ja siksi näiden leskistä ja lapsista huolehtimisen kronikoitsija näki tärkeäksi. Niin tekemällä tunnetaan velvollisuus sankareita kohtaan täytetyksi ja saadaan heidän siunauksensa.[247]

4.7 Suomen itsenäisyys ja vapaus

Jouluna 1940 elettiin pula-aikaa ja kronikoitsija kuuli monen huokailevan, että ”*’Voi, voi, kyllä tämä on kurjaa, ei voi laittaa mitään jouluksi eikä lähettää lahjoja’*”. Siitä huolimatta kronikoitsija oli tyytyväinen, sillä tärkein omaisuus oli tallessa: ”*Meillä on vapautemme ja itsemääräämisoikeutemme, eikä siinä jo ole jokaiselle kyllin suuri lahja täksi jouluksi.*”[248]

[245] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 22.6.1940 ja 20.10.1940.
[246] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 17.6.1940, 22.6.1940, 30.9.1940 ja 17.12.1940.
[247] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 14.12.1940 ja 16.12.1940.
[248] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 8.12.1940.

Kronikoitsijat olivat ylpeitä siitä, että talvisodassa kansa oli yhtenäisesti ryhmittynyt Suomen itsenäisyyden ja vapauden taakse. Ne oli onnistuttu säilyttämään, eivätkä annetut uhraukset menneet hukkaan. Samalla kronikoitsijat olivat kuitenkin erittäin katkeria Neuvostoliitolle tehdyistä alueluovutuksista. Katkeruuden synnyttämä revanssihenki oli selvä 24. kadettikurssin ensimmäisestä kronikasta alkaen:

> ”*Nyt on maamme silvottu, mutta vain ulkoisesti. Toivottavasti kansassamme säilyy edelleen se henki, joka siinä oli sodan aikana. Sellaista sisäistä yhteenkuuluvaisuutta, yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta, me tarvitsemme valmistautuaksemme siihen, mikä kerran on tuleva, – ja se tulee peruuttamattomasti kuin kohtalo, Karjala saadaan takaisin, ja – korkojen kera!*”[249]

Oli myös heitä, jotka kauhistelivat, miten ihmiskunta on jälleen samanlaisen katastrofin edessä kuin ensimmäisessä maailmansodassa. Tätä pidettiin suurena häpeänä sivistyneelle maailmalle. Eräs kronikoitsija filosofoi sisäisen rauhan etsimisellä, oli tyytyväinen saamaansa kasvatukseen isänmaallisessa hengessä ja lohduttautui sotamarsalkka Mannerheimin päiväkäskyn sanoissa ”’*... ette heitä vihanneet ettekä tahtoneet heille pahaa.* ”’[250]

Kronikoitsijoille vaikutti olleen Viron miehittämisenkin perusteella selvää, että ilman yhtenäistä vastarintaa suomalaiset olisivat päätyneet orjan asemaan vailla omaa mieltä ja itsenäistä toimintaa. Tämä tausta-ajatuksenaan usea kronikoitsija näkikin talvisodan vapaustaistelut vapaussodan jatkona.[251]

Varmana pidettiin sitä, että tässä puolustussodassa ei olisi pärjätty yhtä hyvin, ellei armeijan takana olisi ollut yksimielinen ja uhrivalmis kansa. Sodanaikaista innostusta maanpuolustukseen ei voinut unohtaa. Kansan yhtenäisyys nähtiin voimavarana aikana, jolloin pitää luottaa vain itseensä eikä vieraaseen apuun. Kansan keskinäistä luottamusta olikin edelleen lujitettava ja edistettävä, jotta maa säilytetään vapaana myös tuleville sukupolville. Taustalla oli 20 vuoden takaisen vapaussodan traumat ja pitkään jatkunut epäily kansallisesta yksimielisyydestä, ”*joka vielä esim. vuosi sitten tuntui mahdottomalta saavuttaa*”.[252]

---

[249] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940.
[250] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 16.5.1940 ja 26.5.1940.
[251] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 26.6.1940, 15.9.1940, 23.10.1940, 2.12.1940 ja 17.12.1940.
[252] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940, 14.5.1940, 17.5.1940, 21.5.1940, 6.6.1940, 9.6.1940, 12.6.1940, 19.6.1940, 26.6.1940, 7.9.1940, 11.10.1940, 30.10.1940, 5.12.1940, 6.12.1940, 7.12.1940 ja 19.12.1940.

Kansaan rakentuneesta yhtenäisyydestä huolimatta kronikoitsijat olivat katkeria, mikä johtui Neuvostoliiton hyökkäyksen aiheuttamasta voimakkaasta epäoikeudenmukaisuudentunteesta. Se oli perua siitä, miten kappale kauneinta Suomea oli vieraan vallan hallussa: ”*Terijoki hiekkarantoineen, Raivolan lehtikuusimetsä, Vuoksi ja Suvanto kalarikkainen kohtineen ovat poissa*”. Se oli perua siitä, miten itäisen vainolaisen takia Karjalan heimo oli taas joutunut jättämään asuinsijansa ikuiselle viholliselle – ”*Moni sytytti oman talonsa palamaan, ei mitään saisi jäädä ryssälle.*” Se oli perua siitä, miten ilman omaa syytä oli jouduttu kestämään raskas ja verinen sota: ”*Miten moni äiti ja isä kaipaa poikaansa, vaimo miestään, sisko veljeään ja morsian sulhastaan.*”[253]

Kronikoissa näkyykin selvästi, että koettu vääryys tahdottiin oikaista ja että revanssihenki oli voimakasta. Jo talvisodan aikana muuan kronikoitsija muisteli pohtineensa, että ”*’Vainolainen on lyötävä takaisin!’*” Itsenäisyys ja vapaus silvotussa Suomessa ei riittänyt. Historiaan viitaten haettiin voimaa siitä, kuinka aiemminkin Karjala on menetetty, mutta jälleen saatu takaisin. Otolliseen hetkeen oli oltava valmiita. Oli luotava armeija, joka tarvittaessa pystyy myös hyökkäämään. Jumalaan luottaen Suomen oli etsikkoaikansa tullen oltava valmis murskaamaan kahleensa. Lopulta karjalaiset pääsisivät takaisin esi-isiensä maahan ja kodit jälleenrakennettaisiin: ”*Entistä ehompana on kerran oleva Karjalan kannas.*”[254]

Pelkkä ryssien karkottaminen Moskavan rauhassa menetetyiltä alueilta ei useiden mielestä ollut kuitenkaan riittävä hyvitys. Alueet oli saatava takaisin korkojen kera. Suomen vapaussodan kolmas näytös[255], jossa näytelmän konna kuolee, ei voinut olla kaukana.[256]

---

[253] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940, 9.5.1940, 11.5.1940, 17.5.1940, 24.5.1940, 27.5.1940, 3.6.1940, 13.6.1940, 16.6.1940, 23.6.1940, 24.6.1940, 27.6.1940, 3.7.1940, 8.7.1940, 1.9.1940, 5.9.1940, 10.9.1940, 21.9.1940, 24.9.1940, 31.10.1940, 1.12.1940, 6.12.1940, 7.12.1940 ja 14.12.1940.

[254] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 7.5.1940, 9.5.1940, 24.5.1940, 3.6.1940, 13.6.1940, 16.6.1940, 24.6.1940, 27.6.1940, 3.7.1940, 8.7.1940, 10.7.1940, 1.9.1940, 5.9.1940, 10.9.1940, 21.9.1940, 24.9.1940, 14.10.1940, 31.10.1940 ja 6.12.1940.

[255] Mannerheim kirjoitti talvisodan ensimmäisessä päiväkäskyssään, että ”*Tämä ei ole mitään muuta kuin Vapaussotamme jatkoa ja loppunäytös.*” Kyse ei kuitenkaan ollut loppunäytöksestä, vaan kronikoitsijan mainitsema kolmas eli seuraava näytös tuli olemaan jatkosota. Ks. Karjalainen (2015), s. 148.

[256] Ks. luku 4.5 Suur-Suomi-aate.

5 VERTAILU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kadetit kirjoittivat kronikkansa 23. kadettikurssilla 31.5.–30.11. ja 30.12.1939 sekä 24. kadettikurssilla 7.5.–22.12.1940. Talvisodan jälkeen kronikoita laadittiin kolmannes enemmän ja ne olivat myös 38 % pidempiä, mutta kadettilupauksen teemoja sivuavien kronikoiden osuus oli sama (57–58 %:a) molemmilla kadettikursseilla. Useimmiten yhdessä tällaisessa kronikassa sivuttiin ainakin kahta kadettilupauksen mukaista teemaa. Kuten taulukosta 3 ilmenee, suosituimmat teemat olivat sotilaan hyveet, Suomen itsenäisyys ja vapaus sekä uhrivalmius. Selkeästi harvemmin sivuttiin heimo- ja Suur-Suomi-aatetta sekä uskonnollisuutta.

Taulukko 3. Kadettilupauksen teemojen yleisyys kadettikurssien kronikoissa.[257]

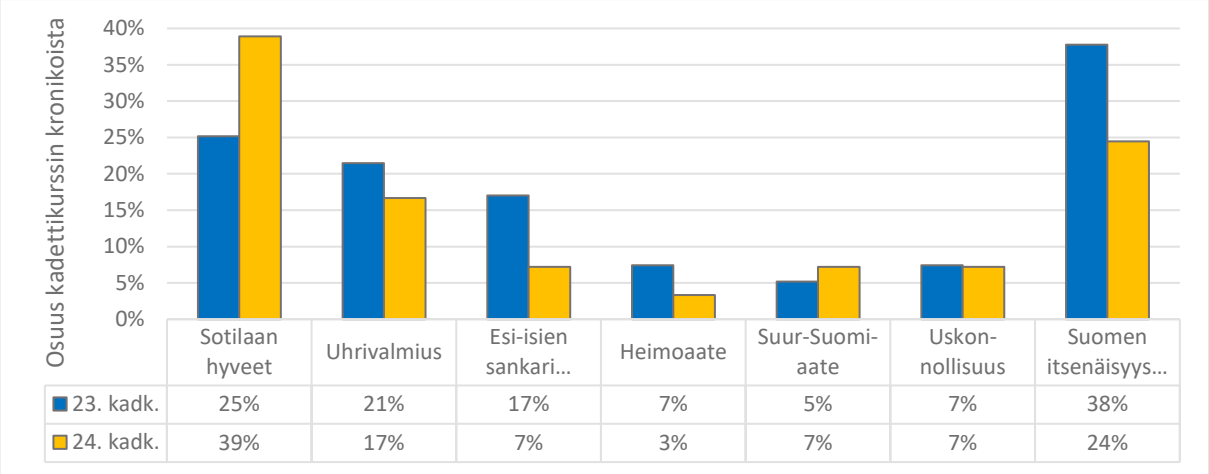

	Sotilaan hyveet	Uhrivalmius	Esi-isien sankari...	Heimoaate	Suur-Suomi-aate	Uskon-nollisuus	Suomen itsenäisyys...
23. kadk.	25%	21%	17%	7%	5%	7%	38%
24. kadk.	39%	17%	7%	3%	7%	7%	24%

Teemojen suosiosta on syytä tehdä johtopäätöksiä varoen: Teeman esiintyminen useissa kronikoissa antaa hyvän perusteen yleistämiselle silloin, kun teemaa on käsitelty samasta näkökulmasta. Kuitenkaan pieni ilmaantuvuus ei vielä todista, että jollakin teemalla ei olisi ollut kannatusta kadettikurssin keskuudessa. Esimerkiksi uskonnollisuuden seitsemän prosentin ilmaantuvuus ei todista, että loput 93 prosenttia kadeteista olisivat olleet ateisteja. Pelkkä tilastollinen yleisyys kertoo enemmän teeman suhteellisesta suosiosta kuin todellisesta kannatuksesta, etenkin kun tällaisessa laadullisessa tutkimuksessa täydellinen objektiivisuus ei ole saavutettavissa.

Sotilaan hyveet – uskollisuus, miehuus, kunnia ja toveruus – olivat molemmilla kadettikursseilla teema, joka ei kronikoissa esiintynyt sanasta sanaan kadettilupauksen mukaisena. Sen sijaan useasti sivuttiin yhtenevin sanakääntein sellaisia ominaisuuksia, joita kadetit sotilaassa arvostivat. Näkemys säilyi samanlaisena siitä huolimatta, että 24. kadettikurssilla sotilaan hyveitä sivuttiin puolet useammin kuin vuotta aiemmin ja konkreettisimmin esimerkein.

[257] Useimmissa kadettilupausta sivunneissa kronikoissa sivuttiin ainakin kahta teemaa, joten taulukon 3 prosenttien yhteenlaskettu summa ei ole 100 %; *Kadettikurssin 23 kronikat*; *Kadettikurssin 24 kronikat*.

Kronikoiden perusteella hyvä sotilas on ruumiillisesti vahvassa kunnossa ja hengeltään sisukas, rohkea ja tarmokas – hänellä on terve sielu terveessä ruumiissa. Hyvä sotilas on esimiehilleen uskollinen ja alistuu sotilaalliseen kuriin, mutta ei tee töitään vain rangaistuksen pelon tähden; isänmaanrakkaus, velvollisuuden- ja kunniantunto sekä molemminpuolinen toverillinen luottamus aseveljiin auttavat ja ajavat häntä toimimaan oikein. Tämä näkemys oli hyvin lähellä *Sisäpalvelusohjesäännön* sanomaa[258].

Uhrivalmius oli myös kadettien varauksettomasti kunnioittama piirre, ja he itse osoittivat kronikoissa valmiutta uhrin antamiseen. Sanojen lisäksi 23. kadettikurssi osoitti sen opiskeluaikana teoillaan käyttämällä vapaaehtoisesti yhden kesälomaviikoistaan Karjalan kannaksella linnoitustöissä. Kadettikurssi 24 puolestaan oli osoittanut uhrivalmiutta jo talvisodan aikana varusmiehinä ja reserviläisinä. Kokemistaan sodan raakuuksista huolimatta – tai juuri siksi – he halusivat keväällä 1940 Kadettikouluun kehittämään itseään sotilaina.

Esi-isien sankarimuiston kunnioittamisella oli selvä yhteys kadettien pohdintoihin uhrivalmiudesta. Aiempien sukupolvien Suomen itsenäisyyden ja vapauden eteen tehdyt teot innostivat, mutta myös velvoittivat. Nuijamiehistä, hakkapeliitoista sekä etenkin jääkäreistä ja muista vapaussotureista kadetit saivat uskoa omaan tekemiseensä. Ydinsanomana oli, että jos aiemmatkin sukupolvet olivat koettelemuksia kestäneet, niin kyllä nykynuorisokin kestää perinteiden velvoittamalla tiellä. Tältä osin teemaa käsiteltiin pääosin samansuuntaisesti molemmilla kadettikursseilla, mutta harvemmin 24. kadettikurssilla tuoreiden sotasankareiden myötä.

Uhrivalmiuden ja esi-isien sankarimuiston käsittelyssä kuitenkin tapahtui muutoksia samaan tahtiin ympäröivän yhteiskunnan mielialojen kanssa. Vielä kesällä 1939 kadettien suurin inspiraation lähde historiassa oli kronikoiden perusteella vapaussodassa. Kadetit eivät myöskään täysin varauksetta uskoneet suomalaisten uhrivalmiuteen, mutta Puolan valtauksen ja ylimääräisten harjoitusten alkaminen muuttivat suhtautumisen. Enää ei muisteltu suomalaiset kahteen leiriin jakanutta vuoden 1918 tapahtumia, kun huomio keskittyi kansakunnan yhtenäisyyteen ja yksimielisyyteen, joita kadetit tuntuivat käyttävän synonyymeinä uhrivalmiudelle. Huomion keskittyessä näihin alettiin vapaussodasta kirjoittamaan harkiten, sillä kansakunnan työ yhteisen hyvän eteen oli tehnyt kadetteihin vaikutuksen.

[258] Ks. *Sisäpalvelusohjesääntö* (1939), s. 13–17.

Talvisodan jälkeen kadettien päähuomio keskittyi ylistämään aseveljien, lottien ja kotirintaman todistettua uhrivalmiutta niin sodassa kuin jälleenrakennuksessa. Kronikoita vertaamalla havaitsee selvästi vapaussodan merkityksen vähentymisen, vaikka sen veteraanien muistoa edelleen kunnioitettiin. Osa muutoksesta selittyy kadettien taustojen muuttumisella, sillä 16 prosenttiyksikköä harvempi oli kuulunut Suojeluskuntajärjestöön. Merkittävämpänä tekijänä lienevät kuitenkin yhteiset sotakärsimykset ja Mannerheimia myöten osoitettu tahto kansaa repivien tapojen muuttamisesta[259].

Heimoaatteen painoarvo kronikoissa puolittui talvisodan jälkeen. Lisäksi 23. kadettikurssilla oli selkeä ajallinen painopiste teeman käsittelyssä, sillä vielä kesällä 1939 kronikoitsijoiden keskuudessa oli verrattain suosittua kirjoittaa heimoveljistä ja heidän historiastaan. Tyypillisimpänä näkökulmana oli, että heimoveljet kärsivät Neuvostoliiton vallan alla eivätkä kykene puolustamaan itseään. Puolan valtauksen myötä teeman käsittelymäärät romahtivat, mutta näkökulma ei muuttunut. Kronikoitsijoiden tausta-ajatuksena oli kyseisten kirjoitusten perusteella se, että samaan kansaan kuuluvilla heimoilla olisi ollut paremmat oltavat Suomen yhteydessä.

Suur-Suomi-aatteen suosituin lause kronikoissa oli uhmakas lainaus Akateemiselta Karjala-Seuralta: ”*Vienanlahdesta Laatokkaan me piirrämme miekalla rajan*”. Ajatuksen taustalla oli käsitys, että silloin raja olisi kulkenut maantieteellisesti ja kansallisesti luonnollisesta paikasta. Teeman käsittelyä ei voi kuvailla kovin syvälliseksi vaan ennemminkin julistuksenomaiseksi.

Oli tavallista, että kadetit liputtivat Suur-Suomi- ja heimoaatteiden puolesta rinnakkain samoissa kirjoituksissa. Vaikuttaa siltä, että Suur-Suomi-aatteen tärkeimmät kannatusperusteet kadettien keskuudessa olivat suomensukuisten heimojen yhdistäminen ja heimoveljien olojen parantaminen. Näin ollen oli luontevaa, että kadettien valtakunnan laajentamishalut eivät suuntautuneet muihin ilmansuuntiin kuin itään.

Heimo- ja Suur-Suomi-aatteista ei pysty tekemään kronikoiden perusteella yleistyksiä koko kadettikurssista: vaikka kronikoitsijat lähestyivät teemoja samankaltaisista näkökulmista, olivat ne kadettilupauksen mukaisista teemoista harvinaisimmat. Se pystytään kuitenkin toteamaan, että Akateemisen Karjala-Seuran kannattamilla heimo- ja Suur-Suomi-aatteilla oli aitoa kannatusta kadettien keskuudesta.

---

[259] ”*Ylipäällikön käskystä ei toukokuun 16. päivää vietetä tänä vuonna armeijan lippujuhlana, vaan sen sijaan vietetään toukokuun 19. päivää äskeisessä sodassa kaatuneiden sankarivainajien sekä myös kaikkien murroskautena vuonna 1918 molemmin puolin vakaumuksensa puolesta henkensä uhranneiden yhteisenä uskonnollisena muistopäivänä.*” Toukokuun 19:s vietetään yhteisenä muistopäivänä, *Helsingin Sanomat*, 5.5.1940, s. 8. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/2173062?page=8], luettu 12.3.2022.

Uskonnollisuus oli molemmilla kadettikursseilla kronikoissa esillä vain seitsemässä prosentissa kronikoista, ja silloinkin tulkinta perustui usein yksittäisiin sanavalintoihin. Vaikka molemmat kadettikurssit huomioidaan laskuissa, niin silti vain yksittäiset kadetit olivat laatineet kronikkansa uskonnollisuuden ympärille. Havaintoa voidaan pitää yllättävänä, sillä kirkkoon kuulumattomuus oli aikakaudella poikkeus ja ainakin vuonna 1940 iltahartauksia oli Kadettikoulussa säännöllisesti. Lisäksi Suomen kielen taajuussanaston mukaan sana ”*Jumala*” oli vielä 1960-luvulla listauksen 85:nneksi yleisin sana[260]. Teeman harvinaisuutta selittänee uskon yksityinen luonne – omasta suhteesta Jumalaan ja kirkkoon ei liene haluttu kirjoittaa tai se ei suoraan sopinut annettuun ohjeistukseen.

Vähäisestä teeman käsittelystä johtuen ei siis pystytä esittämään, miten kadettien suhde uskonnollisuuteen muuttui talvisodan myötä. Enemmän kuin yksittäisissä sanavalinnoissa teemaa käsitelleiden kronikoitsijoiden osalta suhde uskontoon näyttää varsin perinteiseltä: se antoi luottamusta tulevaisuuteen, voimaa jatkaa eteenpäin sekä lohdutusta surussa. Kyseisille kronikoitsijoille uskonto oli tärkeä puolustettava asia. Näin oli ennen talvisotaa, sen aikana ja sen jälkeen.

Suomen itsenäisyyden ja vapauden suojeleminen Neuvostoliitolta oli kronikoiden suosituin teema. Sitä voi pitää kronikoiden punaisena lankana ennen ja jälkeen talvisodan, sillä jos kadetti käsitteli kronikassaan joitakin muita tutkittuja teemoja, liittyi kirjoitus usein jollakin tavalla myös isänmaan turvaamiseen.

Kyseinen teema oli numeroidenkin valossa suosittu: niin sanat ”*Suomi*” ja ”*kansa*” kuin ”*vihollinen*” ja ”*ryssä*” olivat 60 käytetyimmän sanan joukossa molemmilla kadettikursseilla. Näihin sanoihin liittyvät kaksi merkittävintä muutosta kadettien ajattelussa: kasvanut luottamus kansalliseen yhtenäisyyteen eli uhrivalmiuteen sekä katkera ryssäviha.

Kadetit eivät missään vaiheessa suhtautuneet Neuvostoliittoon luottavaisesti. Ensimmäisen kadettilupauksen perusteella 1920-luvun lopulla suhtautumisen voi todeta olleen jopa vihamielistä, mutta kadettilupauksen muuttamisen perusteella vihamielisyyttä ei haluttu korostaa. Suhtautuminen oli kuitenkin vielä kesällä 1939 venäläisvastaista, ja se muuttui talvisodan myötä jälleen suoranaiseksi ryssävihaksi: ”*Mutta viime syksynä tapahtui se, mikä oli ollut ainaisena uhkana. Itäinen vainolainen tuli taas ja tuhosi kaiken, ja koko Karjalan heimo joutui jättämään asuinsijansa.*”[261]

---

[260] Saukkonen, Pauli, Marjatta Haipus, Antero Niemikorpi & Helena Sulkala: *Suomen kielen taajuussanasto*. WSOY, Porvoo 1979, s. 42; Ks. myös liite 3.
[261] *Kadettikurssin 24 kronikat*: 3.6.1940

Juuri useiden kronikoitsijoiden kuvaama Neuvostoliiton aloittaman sodan aiheuttama tuho ja kärsimys olivat kadettien ryssävihan taustalla. He olivat katkeria menettämistään läheisistään, ja useat olivat menettäneet myös kotiseutunsa. Vuoden 1940 aikana kadetit kirjoittivatkin itänaapurista hammasta purren, ja tästä katkeruudesta kumpusi 24. kadettikurssin revanssihenki: kadetteja ei tarvinnut maanitella jatkosotaan.

Tulkittaessa kadettien ajattelua useita sukupolvia aiemmin, on muistettava kansakunnan lähimuistin olleen täysin toisenlainen kuin tänä päivänä. Suomen itsenäisyyden toteutumisen ja vapauden säilymisen eteen oli tehty työtä ja annettu uhrauksia toinen toistaan haastavimmissa olosuhteissa. Tsaarinvallan aikaiset venäläistämistoimet sekä vapaussota sisäisine erimielisyyksineen olivat vielä tuoreessa muistissa, minkä johdosta yhteiskunnassa esiintyi venäläisvastaisuutta ja kommunisminpelkoa. Monin paikoin nämä tunteet kannustivat nuorisoa maanpuolustusharrastuksen pariin, kuten vaikkapa Akateemisen Karjala-Seuran suosio 1930-luvulla osoittaa.

Kaiken kaikkiaan 23. ja 24. kadettikurssin kronikat kertovat, että henki kadettien keskuudessa oli kadettilupauksen mukainen – ja tämä henki oli hyvin lähellä Akateemisen Karjala-Seuran henkeä. Sukulaiskansojen kärsimyksistä Neuvostoliitossa tiedettiin, ja osalla oli haaveena vapauttaa Itä-Karjala sekä muodostaa Suur-Suomi. Ylivoimaisesti tärkeintä kadeteille oli kuitenkin isänmaan itsenäisyyden ja vapauden sekä samalla oman elämäntavan puolustaminen. Kaikkensa antamiseen valmistauduttiin muistelemalla historiaa ja pohtimalla, kuinka aiemmat sukupolvet olivat omista koettelemuksistaan selvinneet. Lopulta talvisota vain vahvisti sitä maanpuolustusaatteellista pohjaa, joka kadetteja motivoi opiskelemaan ja taistelemaan.

5.1 Pohdinta

Tämä tutkimus antaa uuden näkökulman viime sotiemme nuorten kadettiupseerien opiskeluaikaisiin ja aatteellisiin taustoihin. Fiktiivisistä hahmoista tunnetuin löytyy Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta: romaanin alussa joukkueenjohtajana palvellut luutnantti Lammio olisi todennäköisimmin opiskellut joko 23. tai 24. kadettikurssilla. Olkoonkin, että kesken jatkosodan Kadettikouluun päässeen Kariluodon kehityskaari idealistista realistiksi kuvannee tutkittuja kadettikursseja paremmin, kuten liitteessä 4 osoitetaan.[262]

[262] Ks. Linna, Väinö: *Tuntematon sotilas*. WSOY, Helsinki 2018.

Lisäksi kadettikurssien taustoittamisen yhteydessä selvisi, että kadeteilla oli ollut vahvemmat sympatiat ja yhteydet Akateemiseen Karjala-Seuraan kuin on aiemmin kirjoitettu. Tärkein syy yhteistyön unohtumiseen lienee Akateemisen Karjala-Seuran lakkauttaminen ”fasistisena” järjestönä vuonna 1944. Pahimpina kylmän sodan vuosina kyseisen järjestön ja kadettien yhteistyön muisteleminen oli helposti tulkittavissa neuvostovastaiseksi, joten historiikeissa lienee ollut helpompaa jättää järjestö kokonaan mainitsematta. Samoin vanhat kadettilupaukset oli helppo asettaa neuvostovastaiseen kategoriaan. Omaa pesää ei haluttu liata.

Esimerkiksi Linsuri ja Hakala kiertävät Akateemisen Karjala-Seuran mainitsemisen artikkelissaan Kadettioppilaskunnan historiasta kirjoittamalla seuraavasti: *”Akateemisen nuorison keskuudessa syntyi v:n 1939 kesällä vapaaehtoisuuteen perustuva liike Karjalan Kannaksen linnoittamiseksi.*” On merkillepantavaa, että heidän artikkelissaan ei kerrota Kadettioppilaskunnan yhteistyöstä Akateemisen Karjala-Seuran kanssa, vaikka muuten sivutaan yhteyksiä ylioppilasjärjestöihin. Tulevassa Kadettitoverikunnan historiikissa avattaneen enemmän kadettien ja Akateemisen Karjala-Seuran yhteistyötä. Lisätodisteita saadaan todennäköisemmin Kadettitoverikunnan arkiston pöytäkirjoista sekä kronikoista, sillä Akateemisen Karjala-Seuran paperit päätettiin polttaa jatkosodan jälkeen vallinneissa epävarmoissa olosuhteissa.[263]

Lopuksi Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan helmikuun lopulla 2022 tuo valitettavalla tavalla nykypäivään tutkielman havainnot puolustajan katkeruudesta ja vihasta. Jo muutamien viikkojen taistelujen jälkeen on selkeästi nähtävissä, minkälaista inhimillistä ja materiaalista tuhoa sota aiheuttaa. Kun useat menettävät kotinsa ja perheensä sodan kaltaiseen vääryyteen, syntyy vihaa ja katkeruutta, jotka eivät yhdessä sukupolvessa unohdu.

Sodan alkuvaiheessa ukrainalaiset ovat osoittaneet maanpuolustustahtoa ja uhrivalmiutta samalla tavalla kuin suomalaiset talvisodassa 82 vuotta aikaisemmin. Maata puolustaneiden suomalaisten sotilaiden tappiot toisessa maailmansodassa olivat raskaat, mutta siviilien kärsimys oli marginaalista verrattuna miehitettyihin Itä-Euroopan maihin – niin sodan aikana kuin sodan jälkeen. Lieneekin perusteltua sanoa, että ilman kronikoissakin ilmennyttä vahvaa maanpuolustustahtoa ja uhrivalmiutta olisivat kärsimykset olleet Suomessa vielä suuremmat: ilman veteraanisukupolven suuria uhrauksia yksi maailman isoimmista elintasoeroista olisi tuskin tullut kulkemaan suomineidon kaakkoisrajalla.

[263] Linsuri & Hakala (1969), s. 117; Uola, Mikko: Johdannoksi, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011b, s. 8.

LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

1.1 Puolustusvoimien asiakirjat

Kansallisarkisto (KA), Helsinki

Kadettikoulu

T-22083, Bd:5 salpid,	XXII–XXIII kadettikurssien kadettiluettelovihko, 1938–1939.
T-22083, Bd:6 salpid,	XXIV–XXVI kadettikurssien kadettiluettelovihko, 1940–1941.
T-22083, Bb:11 salpid,	Kadettikurssien 23–24 ansioluettelot, 1939–1941.
T-22083, Dc:2 julk,	Opinto-ohjelmat ja opetussuunnitelmat, 1936–1940.
T-22083, Dc:3 julk,	Opinto-ohjelmat ja opetussuunnitelmat, 1940–1948.
T-22083, Dg:1 julk,	Kadettikomppanian päivä- ja viikko-ohjelmat, 1936–1942.
T-25375, Da:19 julk,	Sotakoulukeskuksen päiväkäskyt, 1939–1940.
T-27068, Bb:9 julk,	Kadettinumero- ja tilastokirja, 1919–1981.

Kadettikoulu. Kadettikomppania

R-598/27, 68 julk,	Kronikat, 1925–1929.

1.2 Ohjesäännöt

Sisäpalvelusohjesääntö. Yleisesikunta, Otava, Helsinki 1939.

1.3 Muut julkaisemattomat lähteet

Haapaniemi, Ahti: *24. kadettikurssi silloin ja sen jälkeen eräinä tilastotietoina*. Helsinki 1991. Aineisto tekijän hallussa.

Kadettikurssin 23 kronikat:

Kadettikomppanian kronikka 1939 (8.3.1939–18.11.1939). Kadettikurssin 23 laatima osuus 31.5.1939–18.11.1939. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa.

Kadettikomppanian kronikka 1939–1940 (19.11.1939–5.10.1940). Kadettikurssin 23 laatima osuus 19.11.1939–30.12.1939. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa.

Kadettikurssin 24 kronikat:

Kadettikomppanian kronikka 1939–1940 (19.11.1939–5.10.1940). Kadettikurssin 24 laatima osuus 7.5.1940–5.10.1940. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa.

Kadettikomppanian kronikka 1940 (6.10.1940–22.12.1940). Ainoastaan kadettikurssin 23 laatimia kronikoita. Alkuperäisaineisto Kadettitoverikunnan ja puhtaaksi kirjoitettu tutkijan hallussa.

Kadettioppilaskunnan pöytäkirja 6.5.1940, Kadettioppilaskunnan hallituksen pöytäkirjat 1935–1968. Aineisto Kadettitoverikunnan hallussa.

Kadettitoverikunnan pöytäkirjavihko 1926. Aineisto Kadettikoulun johtajan hallussa.

2 JULKAISTUT LÄHTEET

2.1 Tutkimukset ja opinnäytteet

Ahto, Sampo: *Talvisodan henki*. WSOY, Juva 1989.

Forsman, Jaakko (toim.): *Iso tietosanakirja osat 1–15*. WSOY, Helsinki 1933.

Huhtala, Kari: *Joukkosi eessä – 1939–1945 menehtyneet kadettiupseerit ja kadetit*. Kadettikunta, Lahti 2020.

Kallio, Aleksi, Jarno Tuimala, Taavi Hupponen, Petri Klemelä, Massimiliano Gentile, Ilari Scheinin, Mikko Koski, Janne Käki, Eija Korpelainen: Chipster: user-friendly analysis software for microarray and other high-throughput data (2011), *BMC Genomics 12/2011*. Biomed Central, 2011. [https://bmcgenomics.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2164-12-507], luettu 2.3.2022.

Karjalainen, Mikko: *Ylipäällikön Päiväkäskyt*. Amanita, Porvoo 2015.

Kilkki, Pertti (toim.): *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979*. Jääkäriliitto, Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto & Upseeriliitto, Joensuu 1978.

Linsuri, Paavo (toim.): *Kadettikoulu 50 vuotta*. Sandudd, 1969.

Niinistö, Jussi: *Heimosotien historia 1918*–1922. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Slovenia 2016.

Nygård, Toivo: *Suur-Suomi vai lähiheimolaisten auttaminen*. Otava, Keuruu 1978.

Palokangas, Marko (toim.): *Suomen Puolustusvoimien joukko-osastoperinteet*. Puolustusvoimat (Sotamuseo, Maanpuolustuskorkeakoulu), Jyväskylä 2008.

Rantapelkonen, Jari & Lotta Koistinen: *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*. Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: tutkimusselosteita nro 1, Helsinki 2016. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/143962/SOTATLn%20ohje%20opinn%c3%a4-ytet%c3%b6ist%c3%a4%20%28verkko%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y], luettu 3.3.2022.

Saukkonen, Pauli, Marjatta Haipus, Antero Niemikorpi & Helena Sulkala: *Suomen kielen taajuussanasto*. WSOY, Porvoo 1979.

Tarkiainen Kari: *Se vanha vainooja*. Suomen historiallinen seura, Helsinki 1986. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/170169/HT132_opt.pdf?sequence=1&isAllowed=y], luettu 3.3.2022.

Tilli, Jouni: *Suomen pyhä sota*. Atena, Keuruu 2014.

Uola, Mikko (toim.): *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Minerva, Hämeenlinna 2011.

Vihavainen, Timo: *Ryssäviha – Venäjän pelon historia*. Minerva, Juva 2013.

2.2 Kirjallisuus

Haavisto, Martti (toim.): *Viimeiset testaamattomat – 54. kadettikurssi 40 vuotta*. 2010

Koivisto, Onni (toim.): *Sotamiehen taskukirja 1938*. Arvi A. Kariston kirjapaino, 1937

Krogars, Marco (toim.): *Kadettiupseerit 1920–2010*. Bookwell Oy, Porvoo 2010.

Kuusi, Matti & Ville-Paavo Aitola (toim.): *Neljätuhatta veljestä, sataneljä elämäntarinaa*. WSOY, Porvoo 1991.

Linna, Väinö: *Tuntematon sotilas*. WSOY, Helsinki 2018.

2.3 Artikkelit

Aikio, Hannu: Kestävällä tiellä, *Kestävää koristaa kunnia*. Marko Palokangas (toim.). Apali oy, Hämeenlinna 2009.

Ala-Kulju, Reino: AKS:läisyys vapaussodan hengen jatkajana ja sen päämääräin täydentäjänä, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106249?page=85], luettu 24.2.2022

Hirviseppä, Reino: Me tahdomme…, *Suomen Heimo 5/1933*. Akateeminen Karjala-Seura, 10.6.1933. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/607215?page=7], luettu 4.3.2022.

Hyytinen, Niilo: Kadettikoulun lippu, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=25], luettu 24.2.2022.

Juntto, Matti: Everstiluutnantti Heikki Nurmio, *Kylkirauta 6/1937*. Kadettikunta, 1937. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016606?page=14], luettu 28.2.2022.

Kadettikunta: *Kadettilupaus*. [https://kadettikunta.fi/kadettiupseeri/kadettilupaus/], luettu 21.2.2022.

Kallio, Jari: Yhtenäistä päällystöä yleiseurooppalaisessa korkeakoulussa, *Kestävää koristaa kunnia – Kadettiperinteitä ja -kasvatusta 90 vuotta itsenäisessä Suomessa*. Apali Oy, Tampere 2009.

Kielipankki: *Mikä on kielipankki?* [https://www.kielipankki.fi/], luettu 21.2.2022.

Kilkki, Pertti: Upseerikoulutus itsenäisessä Suomessa, *Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779–1979*. Pertti Kilkki (toim.). Jääkäriliitto, Kadettikunta, Suomen Reserviupseeriliitto & Upseeriliitto, Joensuu 1978.

Kontiopää, Björn: Kadettien harrastukset »kronikan» valossa, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=61], luettu 14.2.2022.

Korpi, Reino: Kadettioppilaskunnan »Tekijät» haastattelun uhreina. *Kadetti 1/1941*. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?page=37], luettu 28.2.2022.

Kukkonen, Erkki: Sotahistorian opiskelu Kadettikoulussa, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939a.

Kukkonen, Erkki: Yrjö Maunu Sprengtporten sotilaskasvatuksen uudistajana, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939b.

Lauerma, Matti: Sotahistorian tutkimuksen problematiikkaa ja metodiikkaa, *Eripainos Tiede ja Ase n:o 35*. 1977.

Limnéll, Jarmo: Palkkiosta tai rangaistuksesta välittämättä, *Kestävää koristaa kunnia*. Marko Palokangas (toim.). Apali oy, Hämeenlinna 2009.

Linsuri, Paavo & Heikki Hakala: Itsenäisyyden ajan kadettioppilaskunnan toiminta, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969.

Linsuri, Paavo, Tuomo Tuominen & Antti Yli-Ketelä: Havaintoja itsenäisyysajan Kadettikoulun opetusohjelmista ja koulutuksen järjestelyistä, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969.

Lippuvala, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937, [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1110994?page=18], luettu 3.3.2020.

Lukkari, Matti ym.: Sanan ja säilän veljet, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011.

Lyly, Kosti: Sotilaskurista ja -hengestä, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=29], luettu 14.3.2022.

Maanpuolustuskorkeakoulu: *Kadettikoulun perinnepäivä on kadeteille ikimuistoinen*, 15.3.2019. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/kadettikoulun-perinnepaiva-on-kadeteille-ikimuistoinen], luettu 21.2.2022.

Maanpuolustuskorkeakoulu: *Kadettikoulun perinnepäivässä korostui yhteishengen merkitys*, 16.3.2018. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/kadettikoulun-perinnepaivassa-korostui-yhteishengen-merkitys], luettu 21.2.2022.

Maanpuolustuskorkeakoulu: *Päivä täynnä perinteitä*, 17.3.2017. [https://maanpuolustuskorkeakoulu.fi/-/paiva-taynna-perinteita], luettu 21.2.2022.

Manninen, Ohto: Upseeriston perinne- ja arvomaailma historiallisesti tarkasteltuna. *Maailman ja yhteiskunnan muutos – Upseerin arvot ja perinteet*. Kadettikunta (toim.). Edita Prima, 2004.

Nimimerkki ”K. B.”: Kadettikoulun lippu, *Kylkirauta 2/1935*. Kadettikunta. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016602?page=6], luettu 25.2.2022.

Nimimerkki ”Kad n:o 1505”: XXII Kadettikurssi 29.5.37–16.5.39, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969.

Nimimerkki ”M. 6”: ”Ryssä on ryssä vaikka sen voissa paistaisi”, *Suomen Heimo*. Akateeminen Karjala-Seura. 31.12.1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/607280?page=7], luettu 28.2.2022.

Nimimerkki ”vee–tee–ee”: AKS ja sen entiset upseerijäsenet, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106249?page=121], luettu 24.2.2022.

Nimimerkki ”Y. S.”: Kadettikoulumme ja Kadettikunta 20-vuotispäivänä 28.1.39. *JP 4*, 1/1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1361873?page=9], luettu 24.2.2022.

Norvio, Viljo: Piirteitä Kadettioppilaskunnan tarkoitusperistä ja toiminnasta, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939a. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=33], luettu 26.2.2022.

Norvio, Viljo: Sotilashyveet Kadettioppilaskunnan jaostojen kasvatusperustana, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939b. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=20], luettu 28.2.2022.

Paasonen, Aladar: Kadettikunnan puheenjohtajan tervehdys Kadettikoulun 20-vuotisjuhlassa, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=10], luettu 14.3.2022.

Palokangas, Markku: Sotilasperinteen arvosymbolit. *Maailman ja yhteiskunnan muutos – Upseerin arvot ja perinteet*. Kadettikunta (toim.). Edita Prima, 2004.

Raunio, Ari: Suomen Puolustusvoimien ensimmäinen vuosisata, *Suomen Puolustusvoimat 100 vuotta*. Mikko Karjalainen (toim.). Puolustusvoimat, Keuruu 2018.

Risku, Heikki: Kummilapsemme. *Kadetti 1/1941*. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941, s. 18–19. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?page=20], luettu 3.3.2022.

Roiko-Jokela, Heikki: ”Suur-Suomi on yhtä kuin isänmaa”, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011.

Roudasmaa, Stig: Karjalan kannaksen linnoittaminen kesällä 1939, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011.

Roudasmaa, Stig: Linnoittamistoiminta, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977.

Saarikoski, Purmo & Pentti Lehtimäki: Piirteitä kadettikursseista ja kadettien sosiaalisesta taustasta, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969.

Salmio, Into: Kadettikoulun perinteistä, *Kylkirauta 1/1939*. Kadettikunta, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=10], luettu 14.3.2022.

Sulamaa, Kaarle: Akateemisen Karjala-Seuran ideologia, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011.

Svinhufvud, Pehr ym.: Suomen Kansalle. *Suomalainen Wirallinen Lehti*. 5.12.1917. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/1298530?page=1], luettu 28.2.2022.

Tervasmäki, Vilho, Anssi Vuorenmaa & Antti Juutilainen: Ylimääräiset harjoitukset – liikekannallepano, joukkojen keskittäminen ja sotavalmius, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977.

Tervasmäki, Vilho: Suomen tie rauhaan, *Talvisodan historia 4*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1979.

Tervasmäki, Vilho: Tarton rauhasta talvisotaan, *Talvisodan historia 1*. Sotatieteen laitoksen sotahistorian toimisto (toim.). WSOY, Porvoo 1977.

Tilander, Heikki: Sotilasvala, kadettilupaus sekä arvot tänään ja huomenna, *Arvot ja velvollisuudet isänmaan puolustuksessa*. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, Julkaisusarja 2: Artikkelikokoelmat nro 4/2005, Hakapaino Oy, Helsinki 2005.

Toukokuun 19:s vietetään yhteisenä muistopäivänä, *Helsingin Sanomat*, 5.5.1940. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/2173062?page=8], luettu 12.3.2022.

Tähtinen, Urho: Kadettikunnan päämääristä, *Asemies 1/1939*. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=27], luettu 28.2.2022.

Tähtinen, Urho: Kadettikunnan päämääristä, *Kylkirauta 1/1935*. Kadettikunta, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016601?page=5], luettu 28.2.2022.

Uola, Mikko: Idän uhkaa vastaan, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011a.

Uola, Mikko: Johdannoksi, *AKS:n tie – Akateeminen Karjala-Seura isänmaan ja heimoaatteen asialla*. Mikko Uola (toim.). Minerva, Hämeenlinna 2011b.

Vuori, Martti & Jukka Salas: Kadettikoulussa VV 1919–1968 opettajina toimineet upseerit, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969.

Wichmann, Einari: Kadettikoulun johtajan tervehdys, *Suomen aliupseeri 3/1934*. Suomen aliupseeriliitto, 1934. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1106116?page=5], luettu 26.2.2022.

2.4 Lehdet

Asemies 1/1939. Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097004?page=1], luettu 2.3.2022.

Kadetti 1/1941. Kadettioppilaskunta, Helsinki 1941. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017181?page=1], luettu 2.3.2022.

Kylkirauta 1/1939. Kadettikunta, Helsinki 1939. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1016611?page=1], luettu 2.3.2022.

2.5 Muut julkaistut lähteet

Akateemisen Karjala-Seuran vuosikertomus 1932. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). Helsinki 1933. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1111157?page=7], luettu 24.2.2022.

Oikeusministeriö: *Asetus sotilasvalan kaavasta*. [https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1965/-19650651], luettu 28.2.2022.

Raamattu.fi: 1. Moos. 4:1–16, *Vanha testamentti*. Raamatun versio 1933/-38. [https://raamattu.fi/raamattu/KR38/GEN.4/1.-Mooseksen-kirja-4], luettu 3.3.2022.

Tilastokeskus: *Väestö ja yhteiskunta*. [https://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html-#vaestorakenne], luettu 28.2.2022.

KRONIKOIDEN SISÄLLÖN ERITTELYN TYÖVAIHEET

Kronikat oli ensiksi kirjoitettava puhtaaksi, jotta kronikoiden tutkiminen sekä määrällisesti että laadullisesti olisi mahdollista. Tekstinkäsittelyohjelmana käytettiin *Microsoft Wordia*. Puhtaaksikirjoittaminen toteutettiin kronologisessa järjestyksessä alkaen 23. kadettikurssin ensimmäisestä kronikasta päättyen 24. kadettikurssin viimeiseen kronikkaan.

Kronikoista kirjattiin ylös päivämäärä, tekijä sekä leipäteksti ja mahdolliset tarkastajan merkinnät alaviitteisiin. Mikäli kronikoitsija oli kirjoittamisen sijaan piirtänyt kuvan tai liimannut lehtileikkeitä, mainitaan tästä puhtaaksikirjoitetun kronikan päivämäärän yhteydessä.

Käsialat olivat laadultaan vaihtelevia, eikä koko sisältöä pystynyt tulkitsemaan. Puhtaaksikirjoitettujen sanojen lukumäärään, eli reiluun 80 000 sanaan, suhteutettuna vajaat 250 tulkitsematonta sanaa on kuitenkin vähän, eikä aiheuta merkittävää haittaa tutkimukselle. Tulkitsemattomat sanat, joita ei todennäköisin syin pystynyt tunnistamaan, merkittiin puhtaaksikirjoitetun tekstin sisälle muotoon ”[???]”.

Puhtaaksikirjoittamisen tavoitteena oli, että puhtaaksikirjoitettu kronikka olisi mahdollisimman lähellä alkuperäistä versiota. Näin ollen lauserakenteita ei muokattu, pilkkuvirheitä ei korjattu ja alkuperäiset kirjoitusasut[1] säilytettiin. Kuitenkin osa ilmiselvistä kirjoitusvirheistä korjattiin, kuten ä:n pisteiden puuttuminen sanasta ”*päivystajä*” tai kappaleen lopusta uupuva piste, jotta sanojen käytöstä muodostetut tilastot vastaisivat paremmin todellisuutta. Haastavaa oli saada kronikan tarkastajan marginaaliin tekemät huomautukset kirjattua alkuperäistä tarkoitusta vastaavaan kohtaan. Mahdollisimman lähelle totuutta päästiin merkitsemällä huomautukset alaviitteisiin ja alaviite siihen kohtaan tekstiä, jonka vieressä huomautus esiintyy tai jota huomautus koskee.

Kun kronikat oli kirjoitettu puhtaaksi digitaaliseen muotoon, oli edellytykset kronikoissa käytettyjen sanojen taulukointiin luotu. Työvaiheen lopputuloksena rakentui taulukot, jossa kukin kronikoissa kirjoitettu sana oli kronologisessa järjestyksessä *Microsoft Excel* -taulukkolaskentaohjelmassa omalla rivillään lisätietoineen.

---

[1] Esimerkiksi *tiedoitus* kirjoitettiin tutkittavaan aikaan ylimääräisellä i:llä, ”*ja niin edelleen*” lyhennettiin ”*j.n.e.*” nykyisen ”*jne.*” sijaan ja *Kadettikoulu* puolestaan *Kad.K.* nykyisen *KADK* sijaan.

Oleellinen työkalu Wordin ja Excelin välillä oli *Mylly*, joka on kieliaineiston käsittelyyn ja tutkimiseen tarkoitettu alusta. Aineiston käsittely toteutettiin Myllyn 4. kesäkuuta 2021 käytössä olleella ohjelmistoversiolla. Työvaiheet olivat *Mylly-palvelun esittely* -videota mukaillen seuraavat:[2]

1. Jäsennettävän tekstiaineiston jäsentely: Poistettiin kronikoista lainausmerkit sanojen ympäriltä[3] ja siirrettiin molempien kadettikurssien kronikoiden leipäteksti ilman kirjoituspäivämääriä, kronikoiden laatijoita ja tarkastajien huomioita *.txt*-muotoon, jotta Mylly pystyisi aineistoa käsittelemään.
2. Suomenkielisen tekstin jäsentäminen: Syötettiin ja valittiin edellisessä vaiheessa luotu tiedosto, valittiin kategoriaksi (”Category”) *Plaintext files* ja työkaluluksi (”Tool”) *Parse Finnish plaintext /TDP UD1*, joka jäsensi alkuperäisen tiedoston *.tsv*-muotoon.
3. TSV-muotoisen tiedoston tuonti Exceliin.

Näiden toimenpiteiden jälkeen Excelissä oli seuraavat kronikoiden analysoinnissa hyödynnettävät tiedot: sanan järjestysnumero kronologisessa järjestyksessä, sanan alkuperäinen kirjoitusasu, sanan perusmuoto ja alkuperäisen sanan sanaluokka.

Exceliin päätyi myös paljon tarpeetonta tietoa, jotka poistettiin tiedoston luettavuuden parantamiseksi. Poistettuja kokonaisuuksia olivat tyhjät rivit, yksittäiset väli- ja erikoismerkit, numerot ja numeroita sisältävät sanat sekä Myllyn lisäämät #-merkit yhdyssanojen välistä. Lopputuloksena oli, että pääasiallisesti vain kokonaiset sanat lisätietoineen jäivät taulukkoon.

Jäljelle jääneet tiedot muotoiltiin taulukoksi ja järjestysnumerointi korjattiin vastaamaan karsittuja tietoja. Tämän taulukon pohjalta laadittiin tiedonkäsittelyn helpottamiseksi pivot-taulukoita, joissa esimerkiksi jaoteltiin perusmuotoiset sanat sanaluokittain esiintyvyyden perusteella.

---

[2] Kallio, Aleksi, Jarno Tuimala, Taavi Hupponen, Petri Klemelä, Massimiliano Gentile, Ilari Scheinin, Mikko Koski, Janne Käki, Eija I Korpelainen: Chipster: user-friendly analysis software for microarray and other high-throughput data (2011) *BMC Genomics 12/2011*. Biomed Central. [https://bmcgenomics.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2164-12-507], luettu 2.3.2022.

[3] Mylly ei osannut tulkita sanoja oikein lainausmerkkien kanssa.

Taulukkoja tulkitsemalla saa hyvän käsityksen mahdollisista teemoista jatkotutkimuksiin, mutta taulukossa on tutkijasta, kronikoitsijoista ja Myllystä johtuvia epätäydellisyyksiä, jotka on tiedostettava:

- Kaikkia sanoja ei kyetty tulkitsemaan alkuperäisistä kronikoista.
- Kronikoitsijoiden erikseen kirjoittamat yhdyssanat ovat tilastoissa väärässä kohtaa[4].
- Puhtaaksikirjoitusvaiheessa tapahtuneet kirjoitusvirheet vääristävät sanoja.
- Yksittäisissä kronikoissa usein toistuvat sanat voivat aiheuttaa ilmaantuvuusharhan[5].
- Mylly ei osaa tulkita kaikkia sanoja oikein[6].

[4] Esimerkiksi ”*Karjalankannas*” ja ”*Karjalan kannas*” tarkoittavat samaa, mutta jälkimmäinen esiintyy tilastoissa kahtena erillisenä sanana.
[5] Esimerkiksi erisnimeä ”*Tommy*” on käytetty vain yhdessä kronikassa, mutta sana on 15:nneksi yleisin erisnimi 24. kadettikurssilla.
[6] Esimerkiksi ”*Karjalankannas*” ja vanhanaikaisessa muodossa esiintyvä sana ”*tiedoituksia*” ovat Myllyn mukaan perusmuodoissaan ”*karjalakannas*” ja ”*tiedoituksia*”.

LIPPUVALA JA KADETTILUPAUKSET

Akateemisen Karjala-Seuran lippuvala, käyttöönotettu vuonna 1923:

> ”*Lippumme alla ja lipullemme minä vannon kaiken sen nimessä, mikä minulle on pyhää ja kallista, uhraavani työni ja elämäni isänmaalleni, Suomen kansallisen herättämisen, Karjalan ja Inkerin, Suuren Suomen puolesta. Sillä niin totta kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[1]

Ensimmäinen kadettilupaus, käytössä vuodesta 1926 alkaen 1930-luvun alkuun:

> ”*Siniristilipullemme, sen alla lupaan ja vakuutan minä kunniani, vapauteni ja esi-isieni vuotaneen veren nimessä uhraavani työni ja elämäni Isänmaalle.*
>
> *Tulevassa toimessani, joko puolustuslaitoksessa tai sen ulkopuolella tunnussanani: Suomi kansallisesti valveutuneeksi, Karjalan kahleet katkottavat, kuolema Kalevan heimon pirstojille. En pelkää mitään kärsimyksiä, uhraan yksityisen onneni ja henkenikin tämän lupauksen puolesta.*
>
> *Niin kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[2]

(Jatkuu seuraavalla sivulla.)

[1] Lippuvala, *AKS:n tie – Akateemisen Karjala-Seuran vuosikirja I*. Akateeminen Karjala-Seura (toim.). WSOY, Porvoo 1937, s. 16. [https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1110994?page=18], luettu 3.3.2020

[2] Aikio, Hannu: Kestävällä tiellä, *Kestävää koristaa kunnia*. Marko Palokangas (toim.). Apali oy, Hämeenlinna 2009, s. 146–147.

Toinen kadettilupaus, käytössä 1930-luvun alusta vuoteen 1945:

> ”*Kadettilippumme, Sinulle sotilaan korkeimpien hyveiden, uskollisuuden ja miehuuden, kunnian ja toveruuden vertauskuvalle lupaan ja vakuutan minä uhraavani työni ja elämäni Isänmaalleni.*
>
> *Kadettiaikanani ja sen jälkeen olkoon tunnussanani: elän kansamme kalliille itsenäisyydelle, heimojemme hengen herättämiselle, suuren sukumme tulevaisuudelle ja vapautemme vaalimiselle. Säilyköön esi-isieni sankarimuisto pyhänä ja sotilaan kunnia olkoon korkein päämääräni. En pelkää mitään kärsimyksiä, uhraan yksityisen onneni ja henkenikin tämän lupauksen puolesta.*
>
> *Niin kuin minä uskon yhteen suureen Jumalaan, niin minä uskon yhteen suureen Suomeen ja sen suureen tulevaisuuteen.*”[3]

Nykymuotoinen eli kolmas kadettilupaus vuodesta 1945 alkaen:

> ”*Kadettilipun, sotilaan korkeimpien hyveiden uskollisuuden ja miehuuden, kunnian ja toveruuden vertauskuvan edessä minä lupaan uhrata työni ja elämäni Isänmaalle.*
>
> *Kadettiaikanani ja sen jälkeen olkoon tunnukseni Suomen vapaus ja kansamme onni. Isien sankarimuisto säilyköön minulle pyhänä, ja sotilaan kunnia olkoon toimintani johtotähti. Ajatuksieni ja tekojeni kannustimet ja tavoitteet olkoot aina ylevät ja jalot.*
>
> *En karta työtä, en taistelua, en kärsimyksiä, en kuolemaa tämän lupauksen lunastamiseksi. Auttakoon Jumala minua olemaan kestävä kunnian tiellä.*”[4]

---

[3] Aikio (2009), s. 146–147, 150.
[4] Aikio (2009), s. 146–147.

KADETTIKURSSIEN 23 JA 24 KRONIKOIDEN SANATAULUKOT

Sata (100) yleisintä sanaa kronikoissa – verrokkina vuoden 1979 taajuussanasto[1]:

23. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	olla	1713
2	ja	1003
3	se	696
4	tämä	390
5	joka	369
6	ei	369
7	että	316
8	minä	234
9	hän	212
10	mutta	211
11	saada	183
12	voida	168
13	maa	155
14	aika	155
15	niin	147
16	mikä	146
17	kaikki	139
18	kuin	139
19	suuri	137
20	kansa	119
21	kun	115
22	sota	110
23	tulla	107
24	jo	96
25	toinen	95
26	nyt	91
27	päivä	86
28	vain	83
29	Suomi	82
30	hyvä	81
31	moni	76
32	muu	69
33	myös	68
34	tuo	67
35	vielä	65
36	oma	65
37	silloin	64
38	antaa	64
39	tehdä	59
40	päästä	58
41	kuitenkin	58

24. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	olla	3147
2	ja	1877
3	se	1413
4	ei	741
5	joka	637
6	hän	611
7	tämä	589
8	minä	500
9	että	499
10	mutta	384
11	saada	375
12	tulla	297
13	aika	279
14	mikä	271
15	sota	263
16	kun	262
17	kuin	257
18	niin	241
19	kaikki	232
20	voida	216
21	nyt	204
22	jo	196
23	suuri	195
24	mies	189
25	ryssä	178
26	toinen	166
27	vielä	159
28	mieli	146
29	kansa	145
30	maa	140
31	oma	139
32	hyvä	137
33	vain	132
34	päivä	131
35	uusi	130
36	alkaa	122
37	tuo	121
38	pitää	120
39	antaa	120
40	muu	118
41	tehdä	117

Taajuussanasto 1979
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto
1	olla
2	ja
3	se
4	ei
5	joka
6	että
7	tämä
8	hän
9	voi
10	saada
11	mutta
12	niin
13	kuin
14	ne
15	kun
16	tulla
17	myös
18	tai
19	kaikki
20	aika
21	me
22	suuri
23	vuosi
24	mikä
25	toinen
26	muu
27	minä
28	antaa
29	pitää
30	tehdä
31	joka
32	he
33	vain
34	nyt
35	sekä
36	sanoa
37	kuitenkin
38	nämä
39	käyttää
40	jos
41	asia

[1] Saukkonen, Pauli, Marjatta Haipus, Antero Niemikorpi & Helena Sulkala: *Suomen kielen taajuussanasto*. WSOY, Porvoo 1979, s. 41–42.

23. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
42	asia	58
43	mies	54
44	raja	54
45	sanoa	53
46	sitten	53
47	jos	53
48	paljon	52
49	pitää	51
50	suorittaa	49
51	sekä	49
52	mieli	49
53	aivan	49
54	jokainen	49
55	alkaa	49
56	vuosi	46
57	tärkeä	46
58	pieni	46
59	hyvin	46
60	vaan	45
61	työ	45
62	tai	45
63	osa	45
64	itse	45
65	vihollinen	44
66	käydä	44
67	nuori	44
68	käyttää	41
69	Saksa	40
70	tehtävä	40
71	kadetti	40
72	isänmaa	39
73	aina	39
74	vaatia	38
75	uusi	38
76	sellainen	38
77	voima	38
78	matka	38
79	vaikka	37
80	sillä	37
81	kannas	37
82	koko	37
83	hetki	37
84	ettäei	36
85	taas	35
86	kysymys	35
87	lähteä	35
88	melkein	35
89	ajatella	35
90	vastaan	34
91	vanha	34

24. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
42	silloin	112
43	Suomi	109
44	moni	108
45	itse	108
46	sitten	106
47	vanha	102
48	kuitenkin	100
49	päästä	95
50	aina	95
51	vaan	94
52	viime	93
53	myös	93
54	paljon	93
55	nähdä	93
56	jokainen	93
57	ennen	91
58	joutua	91
59	taistelu	90
60	vihollinen	90
61	suorittaa	90
62	mikään	90
63	pieni	89
64	kone	89
65	eräs	88
66	jokin	87
67	osa	86
68	käydä	86
69	asia	85
70	sillä	84
71	hyvin	84
72	koko	83
73	jälkeen	81
74	sanoa	80
75	sama	80
76	ettäei	80
77	ajatus	80
78	rauha	79
79	vuosi	77
80	jäädä	77
81	aivan	77
82	taas	75
83	suomalainen	74
84	yksi	74
85	tuntua	74
86	puoli	74
87	jos	74
88	juuri	74
89	hetki	73
90	tehtävä	72
91	tai	70

Taajuussanasto 1979
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto
42	maa
43	sitten
44	ottaa
45	mukaan
46	ihminen
47	vielä
48	osa
49	oma
50	uusi
51	päivä
52	sama
53	itse
54	Suomi
55	hyvä
56	suorittaa
57	moni
58	kaksi
59	pieni
60	jokin
61	sellainen
62	kuulua
63	sinä
64	hyvin
65	ensimmäinen
66	työ
67	yksi
68	mennä
69	nähdä
70	jälkeen
71	mies
72	tapa
73	alkaa
74	paljon
75	tässä
76	näin
77	tapahtua
78	eräs
79	vaan
80	mainita
81	vaikka
82	eri
83	esittää
84	koko
85	Jumala
86	kysymys
87	käydä
88	lapsi
89	ennen
90	jäädä
91	mieli

23. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
92	suomalainen	34
93	huomata	34
94	nuoriso	33
95	ottaa	33
96	muutama	33
97	puoli	32
98	joukko	32
99	sotilas	31
100	siellä	31
Summa		**11109**

24. kadettikurssi
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto	Lkm.
92	työ	70
93	tietää	68
94	sellainen	68
95	siellä	68
96	huomata	67
97	ottaa	66
98	käyttää	66
99	näin	65
100	sekä	64
Summa		**21140**

Taajuussanasto 1979
Sata yleisintä sanaa

Sija	Perusmuoto
92	kanssa
93	koska
94	siis
95	siellä
96	saattaa
97	aina
98	katsoa
99	joutua
100	tietää

Kaksikymmentä (20) yleisintä sanaa sanaluokittain:

23. kadettikurssi
Substantiivit (yleisnimet)

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	maa	146
2	aika	145
3	kansa	116
4	sota	110
5	päivä	86
6	asia	58
7	raja	54
8	mies	54
9	mieli	49
10	vuosi	46
11	työ	45
12	osa	44
13	vihollinen	40
14	tehtävä	40
15	kadetti	40
16	voima	38
17	matka	38
18	isänmaa	37
19	hetki	37
20	kannas	36
Summa		**1259**

24. kadettikurssi
Substantiivit (yleisnimet)

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	aika	266
2	sota	262
3	mies	189
4	ryssä	175
5	kansa	144
6	mieli	143
7	maa	133
8	päivä	131
9	taistelu	90
10	vihollinen	89
11	kone	89
12	osa	86
13	asia	85
14	ajatus	80
15	vuosi	77
16	rauha	73
17	hetki	73
18	tehtävä	72
19	työ	69
20	puoli	62
Summa		**2388**

23. kadettikurssi
Substantiivit (erisnimet)

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	Suomi	82
2	Saksa	39
3	Venäjä	29
4	Neuvostoliitto	20
5	Eurooppa	15
6	Puola	14
7	Ruotsi	13
8	Helsinki	12
9	Itämeri	12
10	Ranska	11
11	Laatokka	11
12	Imatra	10
13	Karjala	10
14	Englanti	9
15	Toijala	9
16	Viipuri	8
17	Parola	7
18	Stalin	6
19	Lappi	6
20	Terijoki	6
Summa		**329**

24. kadettikurssi
Substantiivit (erisnimet)

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	Suomi	103
2	Saksa	46
3	Karjala	43
4	Viipuri	30
5	Eurooppa	25
6	Englanti	19
7	Kalle	15
8	Ranska	15
9	Italia	14
10	Terijoki	13
11	Kreikka	13
12	Norja	13
13	Suomussalmi	12
14	Hanne	10
15	Tommy	9
16	Pohjanmaa	8
17	Venäjä	8
18	Ritvanen	8
19	Yhdysvallat	8
20	Summa	8
Summa		**420**

23. kadettikurssi
Verbit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	olla	1231
2	ei	366
3	saada	183
4	tulla	107
5	antaa	63
6	tehdä	59
7	päästä	57
8	sanoa	49
9	suorittaa	47
10	alkaa	47
11	käydä	43
12	pitää	41
13	vaatia	38
14	käyttää	38
15	ettäei	36
16	lähteä	35
17	ajatella	35
18	huomata	34
19	ottaa	31
20	kuulua	30
Summa		**2570**

24. kadettikurssi
Verbit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	olla	2199
2	ei	731
3	saada	375
4	tulla	296
5	alkaa	119
6	antaa	119
7	tehdä	117
8	päästä	90
9	nähdä	89
10	suorittaa	86
11	käydä	85
12	pitää	81
13	ettäei	80
14	jäädä	76
15	tuntua	74
16	tietää	68
17	sanoa	68
18	ottaa	66
19	käyttää	66
20	huomata	65
Summa		**4950**

23. kadettikurssi
Pronominit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	se	696
2	tämä	390
3	joka	369
4	minä	233
5	hän	212
6	mikä	146
7	kaikki	139
8	toinen	80
9	moni	76
10	muu	67
11	tuo	66
12	jokainen	49
13	muutama	33
14	mikään	30
15	jokin	26
16	itse	26
17	sama	23
18	joku	21
19	eräs	20
20	kukaan	15
Summa		**2717**

24. kadettikurssi
Pronominit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	se	1413
2	joka	636
3	hän	611
4	tämä	589
5	minä	499
6	mikä	271
7	kaikki	227
8	toinen	128
9	tuo	119
10	muu	115
11	moni	108
12	jokainen	93
13	mikään	90
14	eräs	88
15	jokin	87
16	sama	80
17	itse	69
18	muutama	49
19	joku	47
20	sinä	25
Summa		**5344**

23. kadettikurssi
Adjektiivit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	suuri	135
2	hyvä	78
3	oma	65
4	tärkeä	46
5	pieni	46
6	uusi	38
7	nuori	38
8	sellainen	37
9	koko	35
10	vanha	32
11	ensimmäinen	28
12	suomalainen	26
13	pitkä	25
14	nykyinen	24
15	eri	23
16	sotilaallinen	22
17	usea	20
18	viimeinen	20
19	viime	19
20	valmis	19
Summa		**776**

24. kadettikurssi
Adjektiivit

Sija	Perusmuoto	Lkm.
1	suuri	191
2	oma	137
3	uusi	128
4	hyvä	128
5	vanha	97
6	viime	92
7	pieni	89
8	koko	83
9	sellainen	67
10	tällainen	63
11	suomalainen	59
12	viimeinen	48
13	ensimmäinen	48
14	entinen	44
15	vaikea	43
16	pitkä	38
17	oikea	35
18	kova	34
19	eri	34
20	seuraava	33
Summa		**1491**

TUNTEMATTOMAN SOTILAAN YHTEYS KADETTIKURSSEIHIN

Kadettikursseilla 23 ja 24 on yhteys Väinö Linnan Tuntemattomaan sotilaaseen: Todellisena hahmona luutnantti Lammio olisi todennäköisimmin opiskellut joko 23. tai 24. kadettikurssilla. Hänen sotilasarvonsa täsmää yleisimpään valmistumisen jälkeiseen sotilasarvoon ja ensimmäiset palvelustehtävät joukkueenjohtajana ja komppanianpäällikkönä ovat koulutustavoitteiden mukaiset. Valmistuneista kadettikursseista juuri 23. ja 24. kadettikurssin edustajia kuoli jatkosodan hyökkäysvaiheessa joukkueenjohtajina.[1]

Romaanissa Lammion kerrotaan olevan aktiiviupseeri ja Maasotakoulun – eli Kadettikoulun[2] – kuvataan pilanneen hänet lopullisesti: ”*Sieltä hän oli saanut käytökseensä eleitä, joita vanha kapteeni* [Kaarna] *katseli melkein hammasta purren.*”[3]

Tuoreeltaan Edvin Laineen filmatisoinnin jälkeen kadettiupseeri Martti Santavuori 21. kadettikurssilta esitteli oman näkemyksensä Lammiosta. Artikkelissaan Santavuori kuvaa Lammiota yli 100-prosenttiseksi kadetiksi, ”*joka kadettikoulussa* [sic] *on kokonaan upottanut yksilöllisyytensä muotoihin*”. Linnan komppanian päällikkönä jatkosodassa toimi Pentti Laine 24. kadettikurssilta, mutta hän ei ole tehtävästään huolimatta Lammion esikuva. Esitelmässään omalle kadettikurssillensa Laine kuvaa Lammiota seuraavin sanoin: ”*Luutnantti Lammio oli jääkäreitten kasvattama upseeri, jolla olivat kaikki särmät jäljellä. Hänen osansa kirjassa on edustaa kuria ja järjestystä, jota ilman mikään armeija ei tule toimeen, ja olla vastapainona miehiään myötäilevälle Koskelalle.*”[4]

---

[1] Huhtala, Kari: *Joukkosi eessä – 1939–1945 menehtyneet kadettiupseerit ja kadetit*. Kadettikunta, Lahti 2020, s. 77–148; Ks. Linna, Väinö: *Tuntematon sotilas*. WSOY, Helsinki 2018, s. 10.

[2] Kadettikoulun nimi muutettiin Maasotakouluksi 25.7.1941, ja ensimmäistä kertaa sieltä valmistui upseereita vasta 1943. Lammio ei siis voi olla Maasotakoulun kasvatti, joten tämän osalta romaanissa on pieni historiallinen kauneusvirhe. Linsuri, Paavo, Tuomo Tuominen & Antti Yli-Ketelä: Havaintoja itsenäisyysajan Kadettikoulun opetusohjelmista ja koulutuksen järjestelyistä, *Kadettikoulu 50 vuotta*. Paavo Linsuri (toim.). Sandudd, 1969, s. 45; Huhtala (2020), s. 258.

[3] Linna (2018), s. 10.

[4] Laine, Pentti: *”Tuntemattomien” sota ja sen todellisuus*. Ahti Haapaniemi (toim.). 1993, s. 10. Toimitettu työ perustuu Laineen esitelmään 24. kadettikurssin syyskokouksessa 5.10.1992. Aineisto tekijän hallussa; Santavuori, Martti: ”Tuntemattoman sotilaan” sotilaallinen uskottavuus, *Kylkirauta 1/1956*. Kadettikunta, 1956. [https://kylkirauta.fi/wp-content/uploads/2020/01/kr_27_heinak_1956.pdf], luettu 3.3.2022; Ks. Linna (2018).

Laine ja Linna olivat pysyneet yhteyksissä myös sotien jälkeen. He kävivät kirjeitse keskustelua Tuntemattomasta sotilaasta, ja Laineen mukaan Linna kirjoitti 15. toukokuuta 1955 päivätyssä kirjeessä hänelle seuraavasti:

> ”*Selitän miksi minä tarvitsin Lammiota. Hän oli se mies jonka mielestä sota on jonkinlainen inhimillinen ansio ja hänen mukanaan tahdoin osoittaa vääräksi tällaisen käsityksen. Kuten yksilöllä, on kansallakin oikeus puolustaa itseään, mutta kaikki mitä siihen lisätään on pahasta. Joka käsittää sodan tilaksi jossa voi peilata omaa oivallisuuttaan, hän on väärässä. Lammio oli Suomen armeijan virhe, ja hänen mukanaan tahdoin tuhota sen. Siitä syystä siirsin hänet meille, vaikka häntä siellä ei todellisuudessa ollutkaan, Jumalan kiitos.*”[5]

Laine näki Lammion tarpeellisena ”*vastapainona miehiään myötäilevälle Koskelalle*”, mutta ei kokenut Lammiota samaistuttavaksi hahmoksi. Romaanin alussa joukkueenjohtajana esitelty vänrikki Kariluoto kuvasi Laineen mielestä hänen edustamaansa kadettikurssia selkeästi paremmin:[6]

> ”*Kariluoto edustaa sitä nuorten upseerien joukkoa, johon me kaikki kuuluimme, ja meillä kaikilla oli sitä runebergilaista ihanteellisuutta, jota vastaan Linna taistelee… Omasta puolestani näen Kariluodossa juuri oman ikä- ja toveripolveni edustajan, sillä niin samalla tavoin koin luottamukseni kansainvälisiin sopimuksiin ja pienten kansojen oikeuksiin murenevan.*”[7]

Viimeistään Neuvostoliiton suurhyökkäys kesällä 1944 muutti Kariluodon sekä 23. ja 24. kadettikurssin sodasta hengissä säilyneet upseerit idealisteista realisteiksi[8]. Osittain näiden nuorten idealistien ideologiat heijastuvat heidän antamastaan kadettilupauksesta, mutta ennen kaikkea heidän kirjoittamissaan kronikoissa.

---

[5] Laine (1993), s. 10–11; Ks. Linna (2018).
[6] Laine (1993), s. 10, 14, 16; Ks. Linna (2018).
[7] Laine (1993), s. 14, 16; Ks. Linna (2018).
[8] Ks. Laine (1993), s. 14–17; Ks. Linna (2018).